Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/adpendiculaalter00khel

ADPENDICULA ALTERA
AD
NVMISMATA GRÆCA
POPVLORVM ET VRBIVM
A
JACOBO GESNERO
TABVLIS ÆNEIS REPRÆSENTATA.

AUTORE
JOSEPHO KHELL E S. J.
In Conlegio Regio Thereſiano
Bibliothecæ Garellianæ, & Rei Antiquariæ Docendæ
PRÆFECTO.

VINDOBONÆ,
TYPIS, JOANNIS THOMÆ DE TRATTNER,
AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

CIↃIↃCCLXIV.

LECTORI.

Jucundiſſima mihi obvenit occaſio rei numariæ limites proferendi, trium ſupra viginti numos urbium ſine capite regis, vel imperatoris percuſſos, neque hactenus ab ullo, quod ſciam, deſcriptos tibi ſiſto, lector antiquarie, atque hos inter aliquot, quorum urbes nunquam adhuc in moneta aliqua legebantur, depromti ſunt cum ex Ilgneriano, tum meo potiſſimum muſeo præter eos, quos ad conjecturas firmandas, & explicationem inluſtrandam depictos liberaliſſime ſubpedi-

tavit incomparabilis Marchio Antonius Savorgnanus.

Opuſculum hoc adpendiculæ alterius ad Gesneri cælatas tabellas nomine alteri huic Haymii tomo adjeci, ut editionem primi quam maxime æquaret, id tamen diverſi hic eſt, prior illa C. Chriſtiani ita, ut ipſe in præfatione ſingulari ex modeſtia indicat, conparata erat, ut ab Haymii opere ſeparari poſſet, id quod mea hæc non patitur, quæ enim adnotationes ad Haymium nimis longas effeciſſent, ut de numo, quem pro Carrhis Meſopotamiæ Carthææ reſtituo, tum de Ponticis, huc trajeci. Adduntur etiam ad calcem numi ignoti exemplo nobiliſſimi mei diſcipuli.

Acuebant laborem meum plurimum duo: primum quidem, quia optabam, ut quam citiſſime fieri poſſet, felicitatem meam, qua urbes aliquas

atque

atque has inter Carthæam, & quosdam Cnoſſiorum numos ex tenebris primus protraxi, eruditis ſignificarem; alterum erat indicium mihi a Cl. Barthelemy regiæ Pariſiis gazæ præfecto factum, cum ſingulari liberalitate mihi librum: *Recueil de Medailles des Rois, qui n'ont point encore été publiées, ou qui ſont peu connues*, qui eodem, quo C. Criſtiani, anno Pariſiis prodiverat, miſiſſet, ſcilicet eosdem, qui ex muſeo D. Pellerin, hunc enim ſub anonymo latere, pene certus ſum, reges ediderant, jam in urbium monetis deſudare, metuebam nempe, ne in tanto numero, milleſimum enim ſuperaturos numos adnunciabatur, mihi inventionis gloria præriperetur.

Hucuſque perducta præfatio autumno anni ſuperioris, quo editio, ſi per me ſtetiſſet, perfecta fuiſſet, conveniebat; verum tres tomi Pariſiis ita

abſoluti fuerant, ut lapſa hieme iam exemplum Viennæ viderim, quibus oculis, quo animo, optime conjicies lector benevole, erepta erat Carthæa cum Ponticis, atque aliis quibusdam, ut adeo id ſolum ſolatii fuerit, me cum eruditis illis viris eodem tempore eadem cogitaſſe, & præterea, cum Galli autores, ut vix aliter in tanto numero fieri poterat, perbreves ſint, atque plerumque numi indicio contenti, mihi ſignorum explicationem, obſervationesque alias ſingulares relictas fuiſſe, ſed de his ad finem adpendiculæ pluribus; ſi fatis meis condolueris, ſi de gemino ſolatio etiam fueris gratulatus, te amabo, Vale.

ADRA-

ADRAMYTTENORUM.

Caput Apollinis laureatum)(ΑΔΡΑΜΥ - - ΤΗΝΩΝ. *Adramyttenorum.* Cornu copiæ inter pileos Dioſcurorum. *Ex muſeo meo: Tab. I. N.* 1.

Numi Adramyttei Myſiæ minoris oppidi (ita enim ſcribendum eſſe nomen volentibus, & invitis grammaticis numiſmata conprobant) tam rari ſunt, ut imperiales ſeu a Vaillantio, ſeu ab Harduino indicatos, vel poſtea a Theupoli editos in digitis adnumeres: ſine imperatoris capite vero alium productum hactenus non noverim. Typus ipſe averſæ partis id ſingulare habet, quod vel tacentibus geographis, & hiſtoricis quemadmodum Phœnicis urbes, ſitum ſuum ad mare, quem in ſignis imperialium numorum fruſtra quæſiveris, Dioſcurorum religione, & conſecutam inde per conmercia opulentiam luculenter indicet.

Et ſane magnis emporiis ſe conparare potuiſſe Adramytteum ex Strabone deducitur, qui, cum docuiſſet, totam maris oram a Lecto ad Canas, conprehenſo Elaitico, ſinum Adramyttenum dictum fuiſſe, ſubjicit *Lib. XIII. pag.* 606. *Ἰδίως μέν τοι φασὶ τοῦτον Ἀδραμυττηνὸν τὸν κλειόμενον ὑπὸ ταύτης τε τῆς ἄκρας, ἐφ' ᾗ τὰ Γάργαρα, καὶ τῆς Πυῤῥᾶς ἄκρας. Proprie autem Adramyttenum ſinum dicunt, qui promontorio, cui inſident Gargara, & alio Pyrrha clauditur;* neve quis dimenſionem deſideret, ſequitur ejuſdem adcuratiſſimi geographi verbis: *Πλάτος δὲ τοῦ στόματός ἐστιν ἀπὸ τῆς ἄκρας ἐπὶ τὴν ἄκραν διάρμα ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων.* Latitudo oris inter utrumque promontorium trajectu ſtadiorum CXX. eſt emetienda. Urbis antiquitas ſatis inde liquet, quod a Lydis conditam adfirmat idem *Ibid. pag.* 613. non ſine præclaro argumento: *Καὶ νῦν πύλαι Λύδιαι καλοῦνται ἐν Ἀδραμυττίῳ, Λυδῶν, ὡς φασὶ τὴν πόλιν ἐκτικότων. Quia etiamnum Adramyttei portæ aliquæ Lydiæ nominantur, a Lydis nempe, ut fama eſt, oppidi conditoribus.* Stephanus etiam ex Ariſtotelis politicis Adramyten Crœſi fratrem conditorem prodit.

Id non adſequor, unde Strabo hauſerit, Athenienſium coloniam fuiſſe, neque duce, neque Olympiade deſignata; illud vero mihi prope certum, poſterioribus rei publicæ temporibus id evenire debuiſſe, quamvis enim victo Mardonio Græci eam oram obtinuiſſent, non arbitror tamen ita Athenienſibus frequentatum fuiſſe Adramytteum, ut colonia hujus populi dici potuerit, neque enim in animum inducere poſſum, Delios inſula ſua Olympiadis LXXXIX. anno II. ab Athenienſibus, teſte Thucydide, & Diodoro Siculo pulſos, illuc aut conmigrare voluiſſe,

luiſſe, aut Athenienſes ipſos id paſſuros fuiſſe, poſtremi rationem reddo ex Diodoro *L. XII. pag.* 121.

Etſi enim Thucydides *L. VIII. initio*, eos ob veteris cujuſdam piaculi maculam velut indignos, qui deo cohabitarent, ſubmotos ſcribit, diverſam adfert Siculus: Αθηναῖοι τοῖς Δηλίοις ἐγκαλῦντες, ὅτι λάθρα πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθενται συμμαχίαν, ἐξέβαλον αὐτὲς ἐκ τῆς νήσε. *Athenienſes Delios adcuſatos clancularia cum Spartanis initæ ſocietatis inſula expulerunt.* Adcedit, ex iis, quæ apud utrumque hiſtoricum ſubjiciuntur, confici, Adramytteum Perſis tum rurſus paruiſſe, ita enim Diodorus: Τοῖς δ᾽ ἐκπεσῦσι Δηλίοις Φαρνάκης ὁ σατράπης ἔδωκεν οἰκεῖν πόλιν Ατραμύττιον. Deliis vero ejectis Pharnaces ſatrapa Atramyttium incolendam dedit.

Ut mari late nomen ſuum indidit, ita nec terra arctis limitibus oppidi noſtri potentia erat circumſcripta, nec ſuo ipſum ſplendore carebat; hoc ſatis oſtendit cum Strabonis laudati teſtimonium, quo illud urbibus ἀξιολόγοις *conmemoratione dignis* adnumerat *pag.* 614. portu enim, & navium ſtatione inluſtrem iam dixerat *pag.* 606. tum Ομόνοια cum Epheſiis inita, ut diſcimus ex numo Caracallæ maximæ formæ in muſeo Theupoli; illud vero paullo ſuperius *pag.* 612. idem conprobat, ubi, cum campi Thebes mentionem feciſſet, de ſua ætate ſcribens: Εχεσι δὲ, ait, νῦν Αδραμυττηνοὶ τὸ πλέον. *Hodie vero Adramytteni majorem partem obtinent.* Late hunc agrum patuiſſe liquet, quia præter Thebam, & Lyrneſſum tum quidem deſertas, quarum illa LX, hæc XXC ſtadiis Adramytteo diſtabat, Cillam etiam, & Chryſam conprehenderat.

Sua ſponte hic ſe dat occaſio de antica numi parte aliquid diſſerendi, Smnithei Apollinis caput ſatis cum ea Myſiæ parte, atque ſitu urbis conſentit; non de illo ad Alexandream coloniam, atque ad Hamaxitum ſito templo loquor, in quo opera Scopæ Parii ſignum Apollinis pede murem prementis proſtabat, vicinior Adramytteo altera eſt Chryſa, de qua ſuperius, atque magis domeſticus Apollo, de quo idem geographus *pag.* 605. Τοῖς δ᾽Ομήρου μᾶλλον ἔπεσι συμφωνεῖ τὰ ἐν τῷ Θήβης πεδίῳ, καὶ τῇ αὐτόθι Χρύσῃ ἱδρυμένῃ πόλει δεικνύμενα ἴχνη. *Homeri verſibus magis conſentiunt veſtigia, quæ in Thebes campo, atque ibi poſita Chryſa oſtenduntur*, de hac *pag.* 612. ita noſter: ἡ δὲ Χρύσα ἐπὶ θαλάττῃ πολίχνιον - - - - - ἐνταῦθα δὲ ἦν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Σμινθέως Ἀπόλλωνος. *Chryſa oppidum fuit ad mare ſitum - - - - - ibi Sminthei Apollinis erat delubrum.* Ceterum ſi quis Cilleum Apollinem ex vicinia mavelit, non repugnabo, quia ipſe de hoc loquens Strabo loco indicato: Ἄδηλον, εἴτε τὸν αὐτὸν τῷ Σμινθεῖ, εἴθ᾽ ἕτερον. *Incertum, idemne ſit cum Smintheo, an alius ab eo.*

Duo ad extremum monenda cenſui, primum: ſcriptorem muſei Theupoli turpi admodum lapſu numum Commodi in averſa ita inſcriptum: ΑΔΡΑΜ. ΜΗΤΡ. ΝΕΟΚ. ΠΡ. ΠΟΝΤ. ΕΤ. ΡΠΘ. Adramytteo noſtro adtribuiſſe, quis enim unquam Pontum ad Myſiam uſque extendit? Liquet ſane, initium epigraphes ita dividundum eſſe: ΑΔΡ. ΑΜ. nempe *Hadriana*, *Amaſia*, *Metropolis*, *Æditua*, *Prima Ponti*, *Anno CLXXXIX.* qui ipſe numus Frœlichii conjecturam ex numo Hadriani captam *Quat. Tent. pag.* 174. contra Vaillantium rurſus conprobat, æram Amaſeæ ab anno V. C. 744, aut ut in *Notit. Elem. pag.* 43. anno 745.

circi-

circiter inchoandam eſſe, etenim ſi initio Vaillantii 743. adjicias numi numerum, 189, annum Amaſenum in autumno 932 finientem obtinebis, quo M. Aurelius adhuc vivebat; ubi Frœlichiano exordio 744 cum anno Commodi primo 933 quam optime congruit.

Alterum eſt, mirari me ſatis non poſſe, Stephani præcepta de orthographia nominis Adramyttei tam male cum numis conſentire, dum habet: ἀλλὰ καὶ δι' ἑνος T, ὅταν ἔχη δίφθογγον, καὶ διὰ δύο τῷ I μόνως. *Enim vero cum ſimplici* T *ſcribi, dum diphthongum, cum duobus, dum* I *ſolum habet.* Numi ſiquidem omnes ante meum editi inſcriptionem præferunt: ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ, quod gentile conſentiente ipſo grammatico non niſi a recto Αδραμυττεῖον derivari poteſt; nec præſidium eſt a numo, quem exhibeo, præterquam enim quod ſcimus, veteres in publicis monumentis multum adcuratos fuiſſe, ex dimenſione ſpatii ſatis tuto conjicitur, oram numi non cepiſſe literam T, quæ Y conſequebatur.

AEGIENSIUM.

I. ΑΙΓΙΕΩΝ *Ægienſium* Caput bacchantis hedera coronatum.)(ΘΕΟΞΙΟΣ. ΚΛΗΤΑΙΟΣ *Theoxius Cletæus.* Aquila ſtans. *Tab. I. N.* 2.

II. De epigraphe agam inferius; caput barbatum pileo aliquo tectum)(ΑΙΓΙΟΝ. Caput muliebre turritum. *Tab. I. N.* 3.

Non mediocrem apud antiquarios gratiam me conſecuturum ſpero duobus Ægienſium numis exhibitis, idque eo magis, quod horum primus unici hactenus editi ænei lectionem corrigit, alter novam forſan eruditionem adfert. Unicus, cujus memini, æneus (neque enim moror argenteos ſingulos a Cl. Sigefr. Bayero *T. V. Comm. Petrop. pag.* 361. & ab Inl. Muſellio *Tab. I. N.* 5. propoſitos, aut alterum Harduini metalli incerti) indicatur a diligentiſſimo Gesnero ex obſervationibus Begeri, verum erravit ſcalptarum iconum conlector, dum eum muſeo Brandeburgico adtribuit, neque enim quidquid libello hoc titulo: *Obſervationes, & conjecturæ in numiſmata quædam antiqua &c. Coloniæ Brandeburgicæ* CIƆIƆXCI. continetur, Begeri eſt, duas præterea Inl. Spanhemii epiſtolas complectitur, atque priorem longiuſculam, in qua inluſtriſſimus autor in hæc verba: *Quæ utique egregie illuſtrat - - - inſignis ac rarus admodum cimeliarchii Gallorum regii, cujus ectypum forte inter ſchedas meas opportune reperio.*

Deſcriptum deinde numum, atque cælatum etiam ſiſtit, ut a Gesnero depictus fuerat: antica ſcilicet caput Jovis laureatum præfert, cum eadem, quæ in præſente eſt, epigraphe; poſtica eundem Jovem inberbem puerili ætate, divaricatis cruribus ſtantem, dextra fulmen, ſiniſtra aquilam gerentem exhibet, inſcriptionem ita legit: ΘΕΟΞΙΟΣ. ΚΡΗΤΑΙΟΣ, quæ ex minus conſervato numo hauſta lectio mirum quantum virum eruditiſſimum torſit; ad Doricam dialectum aliasque literarum mutationes confugiendum erat, ut *deum deorum* ex ΘΕΟΣ & ΣΙΟΣ; *Jovem creſcentem* ab ἀέξειν & ἄξειν; aut ab ὀξύνειν *iratum, ultorem* extunderet.

Nec

Nec minus laboravit, ut adpoſitum ΚΡΗΤΑΙΟΣ cum Ægienſi moneta conciliaret; hac omni moleſtia illum liberaſſet elegans hic muſei mei numulus, in quo certiſſime inſcriptum eſt, ΚΛΗΤΑΙΟΣ, quam lectionem error Cl. Arrigonii etiam confirmat, qui ex ſuo muſeo *Tab. I. N.* 7. geminum Spanhemiano numum protulit, in quo: ΘΕΟΞΙΟΣ. ΚΑΝΤΑΙΟΣ. ſibi videre videbatur; norunt experti, Λ facile cum Α, Η cum Ν permutari poſſe in numo minus integro, ut adeo quæ Jovis habebantur cognomina, unius, aut duorum urbis archontum ſint nomina, in quod poſtremum inclinaret numus Hadriani: ΑΡΙCΤΟΔΑΜΟC. Α. inſcriptus, niſi ex Muſelliano ſuſpicio Bayeri confirmaretur per nimiam his in rebus lubidinem Harduinum Α. ex conſueto Achæorum monogrammate abſtraxiſſe.

Quod ſigna utriusque partis adtinet, Spanhemii numo meus multum præſtat, ut enim de pulcerrima cælatura nihil conmemorem, unum Jovis cultum, etſi ſub diverſis ſignis ille nos docuit, quem ipſum in præſentis parte averſa ſignata aquila ſatis declarat, hanc enim ſeu Jovi Homagyrio adſtituas, ſeu Jovi puero in manum tradas, ſeu ad utrumque referas, tantundem eſt; De alia apud Ægienſes religione numi antica nos conmonefacit, Liberi nempe; ejus ad theatrum ædem fuiſſe, ſcribit Pauſanias *in Achaic. c.* 23. *Διονύσου δὲ πρὸς τῷ θεάτρῳ πεποίηται σφισιν ἱερόν.* Bacchæ caput ſignatum eſſe, primum quidem indicavi, a fluentibus capillis potiſſimum perſuaſus, nequaquam vero repugnavero, ſi quis pro Baccho ipſo pronunciandum cenſet, cum laudatus autor continuo ſubjiciat:

Καὶ ἄγαλμα ἐκ ἔχον πω γένεια. *Signum* (eo in templo proſtans) *ore fuiſſe inpubere.*

II.

Ectypon alterius eodem in Achaico oppido percuſſæ monetæ cum aliis pluribus debeo Inluſtriſſimi Marchionis Antonii Savorgnani benevolentiæ, qua ex ditiſſimo ſuo gazophylacio quidquid ad antiquariæ rei limites proferendos facere poteſt, identidem mihi ſubpeditat. Anticæ partis lectionem huc diſtuli; Erat, qui a dextra exorſus BEΛINHMIO adjecto Σ. Jovis cognomen arbitrabatur, verum ab iſtiusmodi conjectura me cum recens veſtigium operæ ab Inl. Spanhemio in ΘΕΟΞΙΟΣ perditæ, tum alia non pauca abſtinuerunt: atque primum illud: in omnibus his cognominibus vel loci, ubi cultus erat, vel radicis alicujus Græcæ indicium elucere, quorum neutrum hocce in vocabulo deprehenditur: deinde, ut nihil dicam, caput parum admodum Jovem ſpirare, pro Σ ſane ſufficiens fuiſſet ſpatium, cujus tamen forte extriti ne minima ſuſpicio indicatur: denique vix unquam obſervabitur, ſcalptores monetarios eodem in numo a diverſo latere anticæ & poſticæ epigraphes initium duxiſſe.

Quare, cum in poſtica parte absque dubio lectio ab ſiniſtra, ſeu ab humero, more fere ſolito, incipienda ſit, etiam adverſæ partis inſcriptionem HMIOBEΛIN legendam cenſui, cui in averſa AIΓION. ita reſponderet, ut *ſemiobolum Ægienſem* denique haberemus. AIΓION κλητικῶς hic adhibitum, perſuaſit civitatis mos, cujus nomen quemadmodum numis inſcriptum non vidi, ita gentile AI-

ΓΙ-

ΓΙΕΩΝ uſitatum fuiſſe obſervavimus ſuperius; fateor, magis me hæſiſſe ad inſolentem inflexionem: Ημιόβελιν, nempe an dialecto mihi ignotæ, an monetarii cælatoris lapſui tribuerem dubitavi, verum mox erexit anmum ΑΣ-ΣΑΡΙΝ. ΗΜΙΣΥ., quod inter Chiorum numos muſei Theupoli reperi, præſertim cum ab Inl. Savorgnano edoctus eſſem, nequaquam typographi errore O omiſſum, ſed eandem omnino epigraphen numum ipſum præferre.

Bis eadem in vocale, diverſis in urbibus, σφάλμα cælatorum tam ſimile accidiſſe, quia tam facile non perſuadebitur, morem Græcorum pene arguerem fuiſſe, quædam diminutiva, ut dicimus, ita ſaltem in vulgari ſermone proferendi, quo factum fuerit, ut in eadem urbe Chio, quod infra mox oſtendam, & ΗΜΙΑΣΣΑΡΙΟΝ, & ΑΣ-ΣΑΡΙΝ. ΗΜΙΣΥ. in ære publico videamus, etſi in tribus monetis: ΑΣΣΑΡΙΟΝ inſcriptis nuſpiam O deſideretur.

His ita conſtitutis nihil antiquius habui, quam ut a patrono nobiliſſimo Savorgnano peterem, velit, non ſolum Ægienſem ſemiobolum ad libram Norinbergenſem exigere, verum etiam obolum Chium muſei Theupoli, tum omnes aſſariorum ſpecies ſeu in laudata, ſeu in propria gaza adſervatas eadem bilance expendere, expenſorumque numorum pondera ad me transmittere; ad aſſaria uſque mea induſtria ſe extendit, quia cum viderem obolum Chium molis ejuſdem cum numo: **ΑΣΣΑΡΙΑ ΤΡΙΑ.** inſcripto in Theupoliano indicari, ſuſpicari cœpi, forſan nec pondus admodum variare, poſſeque hac ratione cum oboli, tum ſemioboli certiorem aliquam rationem inveniri,

ad

ad quod etiam magis incitabar, quia neminem ſciebam, qui hoc modo in pecunia Græca ænea, eaque minima verſatus, de re numaria bene fuiſſet meritus.

Dum hæc Venetiis agerentur, ipſe quotquot Viennæ, aut in vicinia ejuſcemodi numos tractare poteram, diligenter non ſolum expendi, ſed ſcriptores etiam de valore, & partibus pecuniæ Græcæ æneæ, ſeu qui in theſauro Grævii conlecti, ſeu qui ſingularibus libris ſunt editi, non parvo labore pervolvi, atque utinam fructu majore; cujus cauſa potiſſimum, quia fere omnes ſuperiore ſeculo modum aliquem diſſerendi tam varia rerum multitudine confuſum adſumſerant, ut apta hic mihi videatur noſtri Cevæ *in ſilvis* carmine: *Somnia. v.* 60, *& ſeqq.* comparatio:

Qualia murorum in limbis deſcripta videmus:
In quibus interdum gryphi de vertice natum
Conſpicimus florem, cui ſtans in culmine Siren
Ædiculam manibus geſtat, quam tænia longa
Adligat, atque hanc adprenſam grus ſuſtinet ungue,
Cui roſtrum in frutices & baccas, criſtaque in uvas
Deſinit.

Nempe conſtipantur veterum autorum teſtimonia, quin ſæpe advertatur, quo tempore, quave in regione ſcripſerint; multus hinc inde quidem eſt de obolis ſermo, verum an de argenteis, an de æneis, hæſitabis frequentiſſime, quia autor in emendationem alicujus veteris lectionis excurrens, quod inſtituere cœpit, deſerit nimia eruditione diſtractus. Obolos æneos velut ſe indignos alii aut negligunt

gunt omnino, aut indicaſſe ſunt contenti. Non major eſt de *aſſariis* adcuratio: hujus pecuniæ nomen a Romanis ad Græcos perveniſſe, fuiſſeque numos librales, & quæ iſtiusmodi ſunt alia, qua in re, qui mihi fidem non habet, vadum tentet vel in ſolo Sperlingio *de numis non cuſis*. Labes hæc præter nimiam eruditionis febrem inde potiſſimum promanavit, quod nemo ad ipſa vetera monumenta adſidens ponderibus & libra armatus, ut conqueritur Celeb. Eiſenſchmidius, negotium tractaverit.

Adeſt interea Venetiis epiſtola, qua me duplici beneficio, quorum alterum omnino ſingulare, ſibi obſtrinxit XVir ornatiſſimus, cum enim pro Re Publica legatione fungeretur ad aulam Gallicam Inl. Thiepoli, inde poteſtatem ſibi fieri petiit amicus inconparabilis, ut ſacræ hujus monetæ arcæ hero abſente recluderentur. Hæſi ad ponderum indicatorum diſcrimen non parum, vidique inſulæ Chio idem eveniſſe, quod de Romana re publica Frœlichius in libello: *Animadverſ. in quosdam numos veteres urbium.* Florentiæ CIƆIƆCCLI recuſo demonſtravit *pag.* 57. *&* *ſeqq.* ſcilicet monetam per gradus quosdam, eosque minimos diminutam eſſe.

Placet hic tabellam ponderum inventorum mea induſtria paratam, alios forſan in uſus, ut ad palæographiam numiſmaticam ex ponderibus deducendam aliquando ſervituram objicere, ex qua demum conſecutiones aliquas deducam; in columnas diviſa eſt, quarum prima Græcos numeros continet, quibus deinde proportionem diminutionis arithmeticam conficiam: altera Aſſariorum numerum exhibet: tertia & quarta pondus libra antiquaria, quam Norinbergenſem

habeo, expenſum: quintam in illorum gratiam adjeci, qui drachmis evolvendis minus ſunt adſueti, redegi has nempe ad grana, ejuſdem tamen libræ, etſi minutiis neglectis: in ſexta muſea adſcripſi, ex quibus hæc cimelia depromta ſunt.

	ΧΙΩΝ ΑΣΣΑΡΙΑ.ΤΡΙΑ	Drach.		Gran.	Reduct. ad Grana.	Muſea.
α	- - - - - -	4	S.	--5	275	olim Apoſt. Zeno
β	- - - - - -	4	S.	—	270	Cæſ. Vindob.
γ	- - - - - -	4	—	21	261	Theupoli.
δ	- - - - - -	4	—	18	258	
ε	- - - - - -	4	—	—	240	Cl. Ilgneri.
ϛ	- - - - - -	3	—	-8	181	Granellian.
ζ	- - - - - -	2	S.	18	168	Theupoli.
η	- - - - - -	1	S.	29⅕	119	Savorgnan.
ϑ	- - - - - -	1	S.	20	110	Granellian.
	ΑΣΣΑΡΙΑ.ΔΥΟ.					
α	- - - - - -	2	S.	2⅘	152	Savorgnan.
β	- - - - - -	2	—	16	136	Theupoli.
γ	- - - - - -	2	—	15	135	
δ	- - - - - -	1	—	13	-73	olim Apoſt. Zeno
ε	- - - - - -	1	—	12	-72	Savorgnan.
ϛ	- - - - - -	1	—	10⅕	-70	
	ΑΣΣΑΡΙΟΝ.					
α	- - - - - -	1	S.	-9⅕	-99	Savorgnan.
β	- - - - - -	—	S.	18	-48	
γ	- - - - - -	—	S.	17	-47	

		Drach.	Gran.	Reduct.	Muſea.
α	ΑΣΣΑΡΙΝ. ΗΜΙΣΥ	2 —	— 5	125	Theupoli.
β	ΗΜΙΣΥ. ΑΣΣΑΡΙΟΝ	1 S.	19 2/5	109	Savorgnan.
γ	ΗΜ - - - - ΑΡΙΟΝ	– —	23	23	Theupoli.
	ΟΒΟΛΟΣ. ΧΙΩΝ	4 —	29	240	Theupoli.
	ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ. ΑΙΓΙΟΝ.	1 S.	19 3/5	190	Savorgnan.
	Ægienſis primo loco propoſitus.	— S.	25	55	Meus.

SCHEMA DIMINUTIONIS.

ASSARII CHII.

	Drachm.	Gran.	Reduct.
Aſſarium antiquiſſimum fuiſſe. Conprobat ΑΣΣΑΡΙΝ. ΗΜΙΣΥ *Theupoli.* α - - - -	4 - -	- 10 -	- 250
Aſſarium - - - - - - - Conprobat ΗΜΙΣΥ. ΑΣΣΑΡΙΟΝ. *Savorgnan.* β - -	3 - -	- 19 -	- - 218
Aſſarium - - - - - - - Conprobat ΑΣΣΑΡΙΟΝ Savorgnan. α, item ΑΣΣΑΡΙΑ. ΤΡΙΑ. olim *Apoſt. Zeno.* α & *Cæſar.* β	1 S.	- 9 -	- - 99
Aſſarium - - - - - - - Conprobant ΑΣΣΑΡΙΑ. ΤΡΙΑ. *Theupoli.* γ, δ	1 —	- 28 -	- - 88

	Drachm.	Gran.	Reduct.
Aſſarium - - - - - - - Conprobat ΑΣΣΑΡΙΑ ΔΥΟ. *Savorgnan.* α	I —	- 16 -	- - 76
Aſſarium - - - - - - - Conprobant ΑΣΣΑΡΙΑ ΔΥΟ. *Theupoli.* β, γ	I - -	- 7 -	- - 67
Aſſarium - - - - - - - Conprobant ΑΣΣΑΡΙΑ. ΤΡΙΑ. *Theupoli.* ζ	S - -	- 26 -	- - 56
Aſſarium - - - - - - - Conprobant ΑΣΣΑΡΙΟΝ. *Savorgnan.* β, γ. & ΗΜ - - - - - ΑΡΙΟΝ *Theupoli.* γ.	S - -	- 17 -	- - 47
Aſſarium - - - - - - - Conprobant ΑΣΣΑΡΙΑ. ΤΡΙΑ. *Savorgnan.* η & *Granelli.* ϑ.	S - -	- 10 -	- - 40
Aſſarium - - - - - - - Conprobant ΑΣΣΑΡΙΑ. ΔΥΟ. olim *Apoſt. Zeno.* δ, & *Savorgnan.* ε, ς.	S - -	- 6 -	- - 36

Majus quidem Aſſariorum diſcrimen ex prima tabella erui potuiſſet, verum, quia aliquid adfrictui, & ſitui, ſeu majori, minorive conſervationi tribuendum ſciebam, nequaquam granorum minutias perſecutus ſum, ſed ea intervalla ſelegi, in quæ vix temporis edacitati aliquod jus eſſe poteſt. Per minora ergo ponderum decrementa adſumtis ſemidrachmis diminutio obſervata eſt in proportione arith-

arithmetica, ut 8. ad 6. ut 6. ad 3. ut 3 ad $2\frac{1}{2}$: ut $2\frac{1}{2}$ ad 2: ut 2 ad $1\frac{1}{2}$: ut $1\frac{1}{2}$ ad 1.

Hinc porro conſequitur primum: Obolum apud Chios ejuſdem valoris fuiſſe, atque numum inſcriptum: ΑΣΣΑ-ΡΙΑ. ΤΡΙΑ, ſiquidem hic tantundem fere adpendit, ac hujuſmodi moneta γ muſei Theupoli; quare obolum tria aſſaria conprehendiſſe. Erit, cui mirum videbitur, in eadem urbe valoris ejuſdem pecuniam diverſis nominibus inſignitam fuiſſe, atque adeo arbitrabitur, Chios ante obolis uſos, his aſſaria tria ſubſtituiſſe. Utut ſit, quia videmus, aſſaria lentis decrementis inminuta, idem cenſeri debebit de obolis, quo fiet, ut noſter 4 *drachm.* 29 *gr.* quam certiſſimo ea temporis confinia adtigerit, quo hæc mutandæ monetæ ratio Chiis placuit.

Conſequitur ſecundo: Quia drachmæ, oboli &c. nomina Græcis tam in Aſia, quam Europa erant communia, aſſariorum etiam uſum alibi, quam apud Chios obtinuiſſe, etſi eorum pondus in diverſis urbibus variaverit aliquantum; unde conficitur: obolum Ægium eo, quo noſter ſemiobolus cuſus eſt, tempore fere 4 drachmas adpendiſſe, quare eum antiquioribus quidem non eſſe adcenſendum, quia tum habitis rationibus *Tabellæ* aſſarium Ægienſium drachmam & 16 grana non excedebat, ætate tamen præſtare numulo meo ΑΙΓΙΕΩΝ inſcripto, quia ſi hic pro hemiobelio, id quod fieri ſane debet, adſumatur, aſſarium tum ſolum erat granorum 37. Tales ſemioboli diminuti cenſeri etiam poterunt parvi illi, atque ſatis frequentes Chiorum numi, qui ſine ponderis nota magiſtratuum nomina adſcripta habent.

Conſequitur tertio: errare pleroſque omnes, qui aſſariorum nomen a Romanis ad Græcos perveniſſe exiſtimant; ita enim apud me ſtatuo, eam, quam vidimus, aſſarii diminutionem ex politicis rationibus illa in inſula non niſi lente, atque ſeculorum etiam intervallo eveniſſe, præſertim, cum hoſce numos certo conſecutæ fuerint parvæ illæ monetæ, de quibus illico, quæ, quia diverſorum virorum magiſtratu functorum nomina repræſentant, ſingulis probabilius annis reſpondent. Ex quo adſumto ſponte mihi fluere videtur, Græcos ante uſum *τῶν Ασσαρίων* habuiſſe, quam Romani ita Græcis innotuerint, ut ex illorum moribus aliquid in rem ſuam converterent.

Præterea velim, cur Græci, quorum lingua ditiſſima, ſolum nomen a Romanis mutuati fuiſſent, ſolum nomen ajo, cetera enim omnia diverſa: As Romanorum in duodecim partes, nempe uncias tribuebatur, nihil ſimile de aſſariis Græcorum novimus; As Romanæ pecuniæ velut caput erat, & numus communis maximus, rariores enim treſſes, quatruſſes &c. fuiſſe nemo dubitabit, ubi Græcorum æneos majores *Ασσάρια τρία* valuiſſe, *Ασσάριον* vero ultimum obtinuiſſe locum vidimus; Pondus antiquiſſimi aſſarii Chii ex præmiſſo laterculo confeci fuiſſe ſolum 4 drachmarum ſeu unciæ ſemis, poſteriores vero etiam aſſes, qualem unum corneliæ familiæ SVLA inſcriptum poſſideo, unciam ſemis 2 drachmis, granis 20 ſuperat.

An forſan, tum ad Græcos, & in Chium uſque hoc monetæ nomen pervenerit, cum Romani treſſes flaviſſent? aſt præter ponderis enorme diſcrimen inter hos & Chiorum numum *Ασσάρια Ἰρία* inſcriptum etiam vetutiſſimi,

quam

quam nanciſci poteram commatis, liquet, grandes has æris moles primis rei publicæ initiis flatas eſſe, quibus, cui mari Chius innatet, Romani ignoraverint, Chii vero, quid circa Tiberim ageretur, parum ſoliciti fuerint.

Fateor Romanæ hiſtoriæ ſcriptores Græcos, dum de pecunia loquuntur, perpetuo aſſes per Ἀσσάρια deſignare, exiſtimo tamen, probabilius multo eſſe, hos ad peregrinum *Aſſis* vocabulum indicandum uſitato iam in Hellade, quod ſono proxime adcedebat, uti maluiſſe, quam ut novum aliquod procuderent, cur enim alias tam circumſpecte ſcripſiſſet Halicarnaſſeus, *L. IX. Ant. Rom. pag.* 561. *edit. Oxon.* de mulcta Menenii agens: ἦν δὲ ἀσσάριον χάλκεον νόμισμα βάρος λιτραῖον. *As autem numus erat æneus libralis.* Velim, an Romanos rem novam docere voluerit, an potius Græcis lectoribus errandi periculum tollere, ne nempe mulctam, quam *nimiam*, & *gravem* adſerit, aſſariis ſemiuncialibus definitam fuiſſe putarent, ignorare nempe non poterat homo in Caria natus Chiorum, & aliarum urbium aſſaria.

Totus fui hactenus in epigraphe anticæ partis, quæ me in rationes pecuniarias volentem ita abſtraxit, ut ὀβολοστάτης pene fierem; Philoſophi vultus eadem numi parte ſignatus an legislatoris, an herois alius ſit divinare nolo. Corona turrita quam apte Genio ejus oppidi conveniat, notum eſt ſatis, quippe quod præter alia decora concilii Achaici conſtans ſedes erat ad Pauſaniæ ætatem, teſte eodem *L. VII. c.* 24. *pag.* 585. Ἐς δὲ Αἴγιον καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔτι συνέδριον τῶν Ἀχαιῶν ἀθροίζεται, quam gloriam poſt Helicen aquis hauſtam omni jure ſibi conparavit, cum, ut idem

ad-

adfirmat *c. 7. pag.* 538: πόλεων ἐν Ἀχαίᾳ τῶν ἄλλων δόξῃ προεῖχεν ἐκ παλαιȣ̃, καὶ ἴσχυσεν ἐν τῷ τότε. *Jam tum, & quidem inde a priſcis temporibus dignitate, & potentia oppidis Achaicis aliis præſtabat.*

ALEATARUM.

Caput Minervæ galeatum)(ΑΘ - - ΝΑΣ. ΑΛΕΑΣ. *Minervæ Aleæ.* Bubo cippo inſidens. *Tab. I. N.* 4.

Vota mea prævenit numuli hujus miſſa pictura idem Sereniſſimæ Rei publicæ Venetæ ſenator, & XVir, cum enim ſciret, me in Haymii tomo II. interpretando, edendoque verſari, legiſſetque ad numum Tegeatarum Aleo regi tributum, ipſo fere commentarii initio, Haymium perlibenter ſimilem numum, quem in adverſariis eruditiſſimi Maſſonii extra Angliam alicubi adſervari repererat, utpote ad exhibitam Tegeæ monetam inluſtrandam percommodum, depictum daturum fuiſſe, ſi ejus videndi copiam habuiſſet, cum, inquam, hæc legiſſet, ſuam hanc ſymbolam ad Haymii defectum ſubplendum benevole contribuerat.

Fateor quidem ſimilem monetam in muſeo Cl. Arigoni *Tab. III. N.* 39 exhiberi, quia tamen in conlectione Gesneri abeſt, atque in Arigoniana per errorem Athenienſibus numis inſeritur, hic ſane locum meretur. Per errorem, inquiebam, Athenienſibus adjunctam fuiſſe, quem vel ipſa dialectus Dorica, qua Arcades utebantur, dedocere debuiſſet, quod A. Dorum more pro H poſitum (in præſente numo quidem extritum) ita nomen ΑΘΑΝΑΣ.

in

in Arigoniano numo, quemadmodum in Maſſoniano ſubivit. Ut Athenienſibus cum hac noctua nihil poterat eſſe negotii, ita nec eam Tegeatarum ex officina, quo propendiſſe videtur Haymius, provolaſſe exiſtimo; Antiquæ ad Stymphalum Aleæ numum vindicandum, quæ perſuadent, argumenta ſubjicio, eruditorum arbitrio diſcutienda:

Quia magiſtratus cujuſque urbis plurimum intererat, ut ſua ab aliena pecunia dignoſceretur, exiſtimo, ubi gentile gignendi caſu, atque multitudinis numero inflexum abeſt, monetarios per adjecta deorum ab loco petita cognomina diſcrimen hoc obtinere voluiſſe, ea quidem cautela præterea adhibita, ut ſi idem numen aliis etiam in oppidis colebatur, civium adjecto nomine diſcrimen fieret; exemplo rem palam facio, quia & in Corcyra, & Seleuciæ Pieriæ Jovis Caſii religioſus cultus vigebat, utriusque populi nomen ſuis in monetis eſt conſignatum, triti ſunt Seleucienſium numi, in quibus præter ΖΕΥΣ. ΚΑCΙΟC. additum CΕΛΕΥΚΕΩΝ legitur.

Hinc ſic arguo: nemo antiquariorum numos inſcriptos ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΠΕΡΓΑΙΑΣ. alteri oppido adtribuet, quam Pergæ Pamphyliæ, quare etiam præſens numiſma epigraphe. ΑΘΑΝΑΣ. ΑΛΕΑΣ inſigne nuſpiam alibi quam Aleæ Arcadiæ oppido percuſſum fuiſſe ſtatuendum eſt.

Aſt inquies, Pauſanias *L. VIII. c. 4. pag.* 606. Minervæ Aleæ cultum Tegeæ potiſſimum floruiſſe, nos docet, dum ait: *Ἀλεὸς δὲ τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀλέᾳ τὸ ἱερὸν ᾠκοδόμησεν ἐν Τεγέᾳ τὸ ἀρχαῖον. Aleus vetuſtum illud Aleæ Minervæ fanum Tegeæ ædificavit.* Adſentior; quin & alterius Man-

tineæ ſtructi meminit *Ibidem c. 9. pag.* 617. Σέβουσι δὲ καὶ Αθηνᾶν Αλέαν, καὶ ἱερόντε, καὶ ἄγαλμα Αθηνᾶς ἐστιν Αλέας αὐτοῖς. *Minervam præterea Aleam venerantur, cui etiam templum & ſignum dedicaverunt*; neque tamen ab ſententia deturbari me patior. Aſt unde hæc confidentia? Viden:

Non per Joniam ſolum, ſed reliquam Aſiam Diana Polymaſte colebatur teſtibus & hiſtoricis, & numis Colophoniorum, Magnetum, Metropolitarum, aliis, nemo tamen rei numariæ peritus in dubium vocavit unquam, eas monetas, quæ ſeu ΑΡΤΕΜΙΣ. ΕΦΕΣΙΑ, ſeu ΕΦΕΣΙΩΝ inſcriptæ ſolum ſunt, ejuſdem urbis officinæ alicui adſcribendas eſſe; Quod inde confirmatur etiam, quia, ut ſupra indicaveram, urbes eidem Multimammiæ devotæ nequaquam patriæ ſuæ conſignandæ negligentes erant, ita videbis paſſim numos cum Epheſiæ Dianæ notiſſimo typo, qui titulos præferunt: ΑΡΤΕΜΙΣ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΑ: ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΑΡΤΕΜΙΣ. Eccur iam numum, in quo ΑΘΑΝΑ. ΑΛΕΑ. ſolum inſcripta legitur, Aleæ negabimus, etſi eadem epigraphe in alio aliquo cum gentili ΤΕΓΕΑΤΑΝ conpareret, cujuſmodi tamen monetam hactenus erutam neſcimus.

Erit Tegeatarum patronus, qui in duobus adhuc adhæreſcat, quorum illud primum: templum Tegeæ ſtructum a Pauſania dici ἀρχαῖον *vetuſtum*, exiſtimandum igitur, veterem illam religionem hinc in urbes alias propagatam fuiſſe, ut fere Epheſo in Aſiam illa Polymaſtes. Deinde inter conplura ea oppida, ex quibus ad condendam Megalopolin coloni communi Arcadum ſenatus conſulto ab-

ſtra-

ćti erant, fuiſſe Aleam, quæ tamen omnia aut ad vicos redacta, aut deſerta omnino, ſuis in ruinis nominis umbram aliquam conſervabant.

Nullo negotio hæc diluam: qua in ſententia Tegeatarum templum *ἀρχαῖον vetuſtum* dixerit Pauſanias, ſe ipſum inferius explicat. *c.* 45. *pag.* 693. ubi: Τεγεάταις δὲ, ait, Ἀθηνᾶς τῆς Ἀλέας τὸ ἱερὸν τὸ ἀρχαῖον ἐποίησεν Ἀλεὸς, χρόνῳ δὲ ὕϛερον καταϛκευάσαντο οἱ Τεγεάται τῇ θεῷ ναὸν μέγαντε, καὶ θέας ἄξιον. *Aleæ Minervæ vetuſtum templum Tegeatis quidem ædificavit Aleus: interjecto dein tempore aliud ipſi cives deæ erexerunt magnum illud & ſpectantium adprobatione dignum.* En, ut, vetuſtum illud, atque ſubito incendio conſumtum, ita enim proſequitur autor, cum ad novum hoc Olympiade XCVI ſtructum referat, quod ſua ætate univerſa in Peloponeſo ornatu erat celeberrimum, ne minimum vetuſtiori illi Aleatarum ædi decerpitur.

Hanc ea in urbe fuiſſe, ex ipſa, qua Pauſanias utitur, ſcribendi ratione conficio, cum primum Tegetarum templi meminit, non *Minervæ* tantum, aut qualicunque conſecratum fuiſſe, ſed Ἀθηνᾷ τῇ Ἀλέᾳ Minervæ *Aleæ* diſertis verbis indicat; velim unde hoc cognomen omni reliqua Græcia ad id tempus ignotum? an forſan a conditore Aleo? verum cedo exemplum, ubi ſignum alicujus numinis a dedicante nomen tulerit; ego quidem nullius memini, quod ſi forſan unum aliquod proferretur, ſexcentis aliis oſtendam, hæc, ſi non ab eventu aliquo, ſemper a loco petita fuiſſe.

Ut argumentum ſtringat, illud præterea amplius demonſtrandum ſupereſſe videtur, Aleam oppidum, etſi ex hactenus diſputatis ſatis id liqueat, ante Tegeatarum templum, vetus illud, de quo mox, conditum fuiſſe, quia, quamvis conditorem Pauſanias indicat, tempus tamen tacet, ita ille *c.* 23. *pag.* 642. de Alea: Ἀλεὸν δὲ τὸν Ἀφείδαντος γενέσθαι σφίσιν ἀποφαίνουσιν οἰκιστήν. *Aleum Aphidantis filium cives Aleatæ conditorem produnt.*

Cum ex hoc, tum alio Pauſaniæ loco id eruo: Mos erat priſcis regibus, atque inter primas curas, ubi parentibus ſubceſſerunt, regiam aliquam ſuo de nomine condere, idque ideo potiſſimum, quia remotis illis temporibus pluribus fratribus deſerta fere paternæ ditionis portio obtingebat. Exempla nequaquam extera, ſed ipſa ex Arcadia, atque ex eodem autore induco: inter Arcadis poſteros Clitor Clitora, Stymphalus Stymphalum, Cepheus dialecto Dorica Caphyam ſtruxit, Pſophidis conditor Pſophis, Heraeæ Heræus, Alipherus Alipheræ &c. conmemorantur. Ad locum Pauſaniæ venio, is poſtquam pagina ſuperius indicata templi ab Aleo Tegeæ ædificati mentionem feciſſet, mox ſubjicit: καὶ αὐτῷ κατεσκεύαστο αὐτόθι ἡ βασιλεία, quem locum fere cum Amaſæo ita interpretor: *atque ibidem ei exſtructa eſt regia.*

Scio, Græcis pro regis aula deſignanda βασίλειον uſitatum eſſe, ſcio notionem *regni* vocabulo βασιλεία tribui, verum ex adjunctis, ipſoque Pauſania conjicio, quemadmodum vulgo ſub βασίλειον ſubauditur δῶμα, ita hic ſub βασιλεία ſubintelligi debere οἰκία. Poſtquam Pauſanias, quæ magnifica Tegeæ eſſent, conplura retuliſſet, ſubjungit

git *c.* 53. *pag.* 708. Ἐθεασάμην δὲ καὶ ἄλλα ἐν Τεγέᾳ τοσάδε· Ἀλέε οἰκίαν κ. τ. λ. *vidi & alia hujuſmodi Tegeæ, ut Alei domum &c.* De regno in ampliorem ſtatum poſito, aut regia urbe ſermonem hic eſſe non poſſe, περιςάσεις luculenter conprobant. Narrat Pauſanias *c.* 4. *pag.* 605. Aleum ſe inter hæreditatis paternæ ditionem continuiſſe. Ἀλεὸς δὲ εἶχε τὴν πατρῴαν λῆξιν; Et quæ tandem patri obtigerat? docet id *pag.* 604. *Ἀφείδας δὲ Τεγέαν, καὶ τὴν προσεχῆ ταύτῃ ἔλαχεν. Aphidas Tegeam, & quæ adjacent, ſortitus eſt.*

Tum igitur iam regnum, iam Tegea regia ſedes conſtituta, quare illud: Καὶ αὐτῷ κατεσκεύαςο αὐτόθι ἡ βασιλεία de ſtructo palatio intelligendum, id quod cum mentio facta templi ædificati, tum phraſis κατεσκεύαςο, quæ ædificiis potius adhibetur, præſertim conſtructione, ut dicimus, paſſiva, conſuadet.

Ecquid hinc efficietur? Aleum ſcilicet aliquamdiu ſedem regiam Aleæ, nempe in urbe ab ſe condita, fixiſſe, eo ſaltem temporis intervallo, quo Minervæ ibidem dedicatum ſignum aliqua, ut ita loquar uſucapione Aleæ cognomen mereri poterat; tum vero ſeu triſti patris memoria motum, ſeu loci ſitu invitatum aulam regiam Tegeam transferre conſtituiſſe, neque tamen aliter, quam Palladio ſuo aliquantum ante præmiſſo. Τῇ δὲ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀλέᾳ τὸ ἱερὸν ᾠκοδόμησεν ἐν Τεγέᾳ τὸ ἀρχαῖον, καὶ αὐτῷ κατεσκεύαςο αὐτόθι ἡ βασιλεία. *Minervæ Aleæ templum vetus Tegeæ ædificavit, ipſique ibidem aula regia conſtructa eſt.*

Ad poſtremum venio: Non diffiteor in Pauſania, ubi frequentatam colonis Megalopolin narrat *c.* 27. *pag.* 655. legi: Τῶν δὲ ἄλλων τῶν καταλελεγμένων πόλεων, ἀι μὲν ἐς ἅπαν εἰσὶν ἐφ' ἡμῶν ἔρημοι, τὰς δὲ ἔχουσι οἱ Μεγαλοπολῖται κώμας. *Aliæ vero, quas recenſui, urbes* (quas inter erat Alea) *partim hodie omnino deſertæ ſunt, partim in vicos redactæ a Megalopolitis tenentur.* Aſt quando tandem Megalopolis condita? Eodem, quo ad Leuctra pugnatum eſt, anno, ſcilicet Olympiadis CII. anno altero, ſeu A. X. 371. Eccur numus noſter ante hanc non adeo remotam epocham ſignari non poterat? etſi fateor, difficile eſſe, de numi ætate, quem manu non contrectavi, aliquid pronunciare. Liberalis ero, fingamus, numum poſteriores aliquos natales indicare, dabo id, verum ad duo velim diligenter adverti animum. Primum eſt, quæ de deſertis omnino urbibus ſcribit, Pauſanias, conmemorare ἐφ' ἡμῶν *de ſua ætate;* quantum cedo! intervallum ad Antonini Pii tempora intereſt?

Alterum eſt, ſi vel nulla ſubpeterent teſtimonia, nequaquam cogitandum eſſe, cives omnes convulſis tectis Megalopolin convolaſſe, aut iis, qui reſtiterant, priſca civitatis jura, atque adeo etiam cudendæ monetæ ablata eſſe, non enim ſeditionis alicujus, aut alterius criminis, ſed communis ſecuritatis cauſa, exemplo Argivorum inducti, hanc conmigrationem ſuſcepere Arcades. Dixi, etſi nulla ſuppeterent teſtimonia, unum, ne longior ſim, de Aliphera oppido adferam.

De hac ita Pauſanias: Ἐστι δὲ Ἀλίφηρα πόλισμα οὐ μέγα· ἐξελείφθη γὰρ ὑπὸ οἰκητόρων πολλῶν ὑπὸ τὸν συνοικισμὸν τῶν Ἀρκάδων

δων

δων ἐς μεγάλην πόλιν. *Eſt vero Alipbera urbs non magna, quod multitudinis bona pars eo tempore diſceſſit, quo Arcadum conſilio coloniæ Megalopolin deductæ ſunt.* Proſequitur deinde ejus deſcriptionem: templa ſcilicet ibidem eſſe duo, Æſculapii, & Minervæ, deæ ipſius ex ære ſignum Hypatodori opus, ſpectatu dignum cum magnitudinis, tum artificii cauſa. Addit, celebrari ibidem, etſi cui deo neſciret, nundinas, πανήγυριν ſeu ſacrum conventum. Ecquid, quæro, huic oppido ad eum ſplendorem deeſt, ut propria etiam moneta uteretur? ubi illud rurſus inculco, hunc Alipheræ ſtatum fuiſſe vivente Pauſania.

Inſpiciamus iam Aleam noſtram, an huic aliquid concedat; Idem autor *c.* 23. *pag.* 642. in hæc verba: Θεῶν δὲ ἱερὰ αὐτόθι Ἀρτέμιδός ἐστιν Ἐφεσίας, καὶ Ἀθηνᾶς Ἀλέας, καὶ Διονύσου ναὸς καὶ ἄγαλμα. *Deorum vero templa ibidem ſunt Dianæ Epheſiæ, & Minervæ Aleæ, Bacchi etiam delubrum cum ſigno:* tum narrat, Libero annis ſingulis feſtum *Scierium* dictum agi, quo ut Spartæ ad Orthiam pueri, ita hic feminæ flagellabantur. Paria habemus omnia; novum pondus a ſitu, & quæ hunc conſequebantur, adcedat.

Paullo ſuperius ſcripſerat Pauſanias: Μετὰ δὲ Στύμφαλόν ἐστιν Ἀλέα, *poſt Stymphalum vero jacet Alea,* συνεδρίου μὲν τοῦ Ἀργολικοῦ μετέχουσα καὶ αὐτή, *Argolico conventui etiam hæc ſe adplicuerat;* Præmiſerat nempe de Stymphalo: Στυμφάλιοι δὲ τεταγμένοι μὲν οὐ μετὰ Ἀρκάδων ἔτι εἰσὶν, ἀλλ' ἐς τὸ Ἀργολικὸν συντελοῦσιν μετάσταντες ἐς αὐτὸ ἐθελονταί *Stymphalii quidem Arcadibus iam non amplius ſunt contributi, ſed Argolicæ rei publicæ diſceſſione ſpontanea ſe adjecerunt.* Hoc exemplum, cujus epocham nuſpiam inveni, cum vicinos

Alea-

Aleatas ſecutos fuiſſe exiſtimo, eo ſaltem tempore ita ambo oppida floruiſſe, ut pecuniam etiam ſuis in officinis ferierint, negari vix poterit; Non conmemoro numum Stymphaliorum eumque argenteum a Goltzio vulgatum, illud ἐθελοντάι, ſpontaneam illam ſeceſſionem urgeo.

Ut defectio hæc fieret, magiſtratu opus erat, qui id in commune conſuleret, atque ejuſmodi quidem, quem ceteræ corporis Arcadici urbes ab hoc pſephiſmate inpedire non poterant, quare ſupremo eo, & ſui juris, neque enim rerum novarum ſtudioſam, atque tumultuantem plebeculam ſuum in conventum recepiſſent Argivi, neque id Arcades paſſi fuiſſent; novimus autem omnes, non hodie ſolum, ſed olim ſupremæ ejuſmodi poteſtatis ſanctiſſimum indicium monetam haberi conſueviſſe; Oppidula ſi fuiſſent, vile, & abjectum corpus Argolicum æſtimari debebit, quod hæc ſuum in gremium admiſerat. Denique arbitror, ſi vel ante, Arcadibus contributi propria moneta gaviſi non fuiſſent, eos & ſeceſſionem feciſſe propterea, & eo jure illico a conventu Argolico cohoneſtatos fuiſſe.

ALENORUM SEU ALIENORUM.

Caput juvenile nudum. IЄPA. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Sacer Senatus.*)(ЄΠΙ. ΔΑΜΑ. Γ. ΑΛΗΝΩΝ. *Sub Dama Tertium Alenorum.* Bacchus ſeminudus ſ. pede decuſſato ſtans, d. demiſſa botrum, ſ. columnæ innixus amphoram gerit. *Tab. I. N.* 5.

Pa-

Parum propitia fata habuit urbs, ex cujus officina elegans hic, & bene conſervatus muſei mei numus prodiverat, quod ejus ne minimum veſtigium apud geographos & hiſtoricos reperitur. Aleii, Αλήϊου, campi in Cilicia meminit Strabo, Stephanus etiam urbis Halarum, quæ campo nomen dederit, verum ab Αλαὶ derivari Αλαιος docet numus: ΑΛΑΙΩΝ. ΚΙΛΙΚΩΝ inſcriptus apud Spanhemium *Tom.* I. *pag.* 266; ſciebam quidem hinc non abſterritum fuiſſe Harduinum, quo minus Gordiani III. numum hac epigraphe: ΑΛΗΙΝΩΝ (ſi tamen bene lecta eſt) iisdem his Ciliciæ Alis, vel Halis adtribuerit, me vero non hoc ſolum, ſed antica numi pars ſemper alio avocabat.

Videbam, legebamque ſanctum Romani Senatus Genium, ex non mediocri numiſmatum uſu noveram, hanc devotionem urbibus Joniæ, Lydiæ, Phrygiæ ita eſſe propriam, ut non facile in alterius alicujus provinciæ monetis, minime vero Ciliciæ hanc epigraphen legere me meminerim, ipſa cælatura in Lydiam, vel Phrygiam invitabat etiam. Tabulam in hoc naufragio ſubpeditavit aliquam Vaillantius, qui tres Gordiani Pii numos refert, atque hos inter unum ſuo ex muſeo, quos ut Phrygiæ Pacatianæ adtribuit, ita tamen omnes ΑΛΗΝΩΝ ſunt inſcripti, id quod me ſuperius de Harduini lectione, & conjectura hæſitare fecerat.

Obturbabat nihilominus numi mei lectio tam certa, ut non mei ſolum, ſed aliorum etiam oculi aliud quam ΑΛΗΝΩΝ legere non potuerint, idque ea etiam cautela adhibita, qua exemplum gypſeum ex modulo cereo

nitidiſſimum formari feci. Hac in fluctuatione duo me erexerunt potiſſimum; atque primum erat ipſum, cui ſuperſtruxit Vaillantius, fundamentum ſcilicet notitiæ eccleſiaſticæ Hieroclis, ſubſcriptionesque conciliorum, in quibus tamen gentile hujus urbis miris modis variatur: apud Hieroclem ὁ Αλινων vel Αληνων inter epiſcopos Phrygiæ Pacatianæ, ſeu Capatianæ recenſetur, id quod inſcriptioni præſentis monetæ bene conſentit.

Aſt diverſa in ſubſcriptionibus eſt forma: *Act. VI. Conc. Chalced.* Nunechius epiſcopus Laodiceæ ſubſcripſit loco Γαιου πόλεως Αλιάνων *Caii urbis Alianorum.* In Conſtantinopolitano II. *Conl. VIII.* legimus Glaucum miſericordia Dei epiſcopum Alianorum, & ne de provincia quis dubitet, adjicitur: *provinciæ Phrygiæ Pacatianæ.* An forſan dialectus Dorica hoc in oppido iam ab ætate mei numi continuabatur? id enim cum ſuſpicarer, nomen ΔΑΜΑ pro Δαμου, ut in numo ſcalptum eſt, reliqui, neque cum aliis *Damaſiam* legi. *Act. VII. oecum. VII.* ſeu Nicæni II. reperitur: Λέων ἀνάξιος ἐπίσκοπος Αλέων. *Leo indignus epiſcopus Aleenſium* inter antiſtites Acmoniæ, & Trapezopolis. An qui *Act. I.* pſeudoſynodi Photianæ adnotatur Γεώργιος Αλέου *Georgius Alei* huc etiam faciat, divinare nolo, cum in illo epiſcoporum catalogo nullum provinciarum diſcrimen ſervetur.

Erit, qui ex his teſtimoniis, nomen urbis in recto multitudinis numeri ΑΛΙΟΙ fuiſſe, eruet, ſcalptoremque mei numi lapſus condemnabit, velim tamen lentius iſta; Καδοι *Cadi* Phrygiæ ejuſdem urbs, cujus gentile Stephanus Καδηνος format, nulla ætate nomen ſuum mutavit, etſi

ſi inſertum, forſan ob euphoniam O. in numorum epigraphe ΚΑΔΟΗΝΩΝ conſpiciamus, an non ob ſimilem cauſam litera I. in ΑΛΗΝΩΝ inſinuare ſe potuerit? ſed ſinamus hæc grammaticis. Geographicam meam conjecturam non parum confirmat cum numiſma a Cl. Arigonio inter numos Deæ Romæ & Senatus *Tab. VII. N.* 5. exhibitum, atque ſigno averſæ partis a præſente diverſum, in cujus antica typus, & epigraphe ſimilis, in poſtica vero ante ΑΛΙΗΝΩΝ veſtigia extriti magiſtratus obſervantur, tum illud Gordiani apud Vaillantium, ex quo, ut ex noſtro Bacchi cultum inter cives viguiſſe liquet. De ſitu ceterum ipſo id unum conjicere licet, quod Laodiceno metropolitæ ſubjectus erat Alenus epiſcopus, urbem in Laodiceæ vicinia poſitam fuiſſe.

AMISENORUM.

Caput juvenile galeatum)(ΑΜΙΣΟΥ. ΙΒ. *Amiſi* an. *XII.* Pharetra recta, in area luna creſcens cum aſtro, & monogrammata. *Tab. I. N.* 6.

Hæſitaveram, an hunc muſei mei numum, etſi in Geſneri conpilatione aberat, in lucem darem, utpote qui a Golztiano inter numos Aſiæ *Tab. II. & III. N.* 6. relato ſolis monogrammatis, atque epochæ nota, etiam binario inferiore, differebat, verum ubi Cl. Nonnii conmentarium, atque ea, quæ Haymius *T. II.* de Ponticis urbibus ſcripſerat, inſpexi, ita obiter, jejune, ne dicam, negligenter pertractata vidi omnia, ut operæ pretium me facturum exiſtimarem, ſi ab aliis prætermiſſa, oblata hac occa-

ſione, ſubplerem, lapſus corrigerem, conjecturisque minus firmis probabiles magis ſubſtituerem, quo in negotio, ſi rem aliquibus adtigiſſe non videbor, certus tamen ſum, viam me ad pleniorem Ponticæ monetæ inluſtrationem conplanaſſe.

Nonnius, qui, quod inter primos rei numariæ ſcriptores, eam, quam in præfatione petit, veniam meretur, id nempe ſolum *pag.* 310. habet: *Minerva eſt galea tecta, ab averſa parte pharetræ videtur ſpecies cum loris, ut ab humeris dependeat.* Altum de IΔ anni nempe XIV. notis ſilentium; ad magiſtratus aliquod nomen forſan retulerit hos characteres Cl. Nonnius, qua in ſententia ſi quis hodie adhuc foret, errorem luculenter dedocet noſter. Nec Haymius, qui ignorare numum non poterat, Nonnii oſcitantiam, ut alibi perſtringit, etſi ad hoc illum invitare debebat numus Amaſtreos epocha inſignis; Eadem diſſimulatione uſus eſt Harduinus, niſi quis velit, eum huic epochæ idem æræ initium ſtatuiſſe, a quo per numos imperiales annorum notæ fluunt, ſcilicet ab anno V. C. ıↄccxxı, quo Sratonis tyrannidem excuſſit, ſed de hoc inferius, ſignorum explicatio prius ad limam revocanda.

Minervæ caput in antica vidit Nonnius, ego cum in præſente, idque non meis ſolum, ſed aliorum etiam pictorum oculis, tum in tribus aliis, quos Cl. Ilgnerus inter ſua cimelia adſervat, denique in meo Sinopenſi, ſuo loco producendo, nequaquam Palladis, ſed generoſi cujuſdam juvenis vultum intueor; de Sinopenſi mentionem injeci, quia typus hic in aliis craſſiuſculis Ponticarum urbium monetis obſervatur etiam, ad quod caute advertit Haymius,

apud

apud quem ad numum Gaziurorum nihil aliud leges, quam *Teſta con elmo*, ad alterum Chabacti: *Teſta galeata*, nempe: caput galeatum, ubi etiam ſubjicit: La teſta galeata nella I. med. non credo, che appartenghi a Pallade ma piutoſto a qualche perſona, que non ſaprei dire, qual foſſe. *Caput galeatum numi I. non tam Palladis, quam alterius, neſcio cujus, herois potius exiſtimo.*

Heroem hunc me apud Pauſaniam inveniſſe exiſtimo; refert de Amiſi fundatione Strabo: Φησὶ δὲ αὐτὴν Θεόπομπος πρώτες Μιλησίες κτίσαι. *Theopompus narrat, eam primum a Mileſiis conditam.* Quia novimus, colonias deductas fere deos patrios, atque heroum ſuorum, aut conditorum memoriam & ſigna etiam exteras in oras avexiſſe, ipſorum Mileſiorum incunabula inveſtigemus. De his ita Pauſanias L. *VII. pag.* 524. Μιλήσιοι δὲ αὐτοὶ τοιάδε τὰ ἀρχαιότατα σφίσιν εἶναι λέγεσιν. *Mileſii vero ipſi de ſuis originibus hæc conmemorant:* narrat deinde horum ore, regionem olim ab Anacte rege indigena Anactoriam dictam, tum ſubjicit: Μιλήτε δὲ καταράντος ςόλῳ Κρητῶν, τῆς τε γῆ τὸ ὄνομα μετέβαλεν ἀπὸ τῦ Μιλήτε, καὶ ἡ πόλις. *Cretenſium vero claſſe Mileto duce ad eam oram adpulſa, urbi & agro ab eodem nomen inmutatum.*

Transmigrationis cauſam, ex qua tempus conjicere poſſumus, idem indicat, dum ſcribit: Μίνω τὸν Εὐρώπης φεύγοντες. *Europæ filium Minoem fugientes*; Errat hic quidem Pauſanias, qui in eundem Europæ filium cum aliis pluribus ea omnia contulit, quæ in duos, de quibus iam hiſtoricis, chronologis, & mythologis ſatis convenit, vel in tres Minoes diſtribui debebant, certum enim videtur, fugam

Cretenſium cum Minois I. regis juſtiſſimi ingenio non convenire, congruere vero aptius multo in turbatam domeſtica etiam labe Minois II. aulam adeoque annis, qui circa 1231. A. X. fluxerunt. Laudatus Pauſanias proſequitur, quietis eos ſedibus Mileti perfruitos, dum a migrantibus Ionibus exturbarentur, verba ſcriptoris ſubjicio: Τότε δὲ ὡς ἐκράτησαν τῶν ἀρχαίων Μιλησίων οἱ Ιωνες, τὸ μὲν γένος πᾶν τὸ ἄρσεν ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσοι τῆς πόλεως ἁλισκομένης ἐκδιδράσκουσι. *Expugnata vero ab Ionibus Mileto mares omnes præter eos, qui capta urbe ſalutem in pedibus quæſiverant, ſunt interfecti*

Migratio hæc Ionum ad annum A. X. 1054. defigitur; intra ducentos hos & amplius annos ſane Cretenſis hæc colonia, atque conditoris Mileti nomen & promerita ita confirmari poterant, ut nova in Pontum deducta Amiſo fundatæ primi ſui conditoris imagines, & ſigna inferret, in publica etiam moneta, vel tum iam ſignata, vel aliquando feriunda. Intercepta hoc tempore fluctuans epocha remota nimis vix videri alicui poterit, cum & Euſebius Mileti fundationem in annum A. X. 1275. promoverit, & Melus, aliæque urbes interim ſtructæ fuerint.

Ceterum ſaltem a fugitivis illis, qui internecioni ſuperfuerant, maris alioquin peritiſſimis juxta illud: O Κρῆς ἀγνοεῖ τὴν θάλασσαν prima Amiſi fundamenta jacta eſſe, ut nemo facile negaverit, ita confiteri etiam neceſſe erit, eos primi conditoris imaginem in numis ſignaviſſe, ne enim extra Pontum exeam, teſtatur Strabo de Sinopenſibus *L. XII. pag.* 546. ubi de Autolyci ſtatua a Lucullo ſublata agit, eum, quia conditorem habitum, divinis ibidem honori-

ribus cultum, ὃν ἐκεῖνοι οἰκιστὴν ἐνόμιζον, καὶ ἔτιμων ὡς θεόν. Partem vero religionis non minimam fuiſſe eam devotionis conteſtationem, qua numinum effigies in ære cælaverant, quotidianus numorum uſus ſatis docet, in quibus a libero populo percuſſis aut vultus τȣ̃ Κτιςȣ̃, aut dei, deæve alicujus denique objicitur; age iam, etſi Miletus hic non exhibetur, deum ſub hac galea latentem prode, ſodes! quisquis aliter ſentis.

Quæ hactenus ſtabilivi, novo argumento partis averſæ typus confirmat, pharetra, quam conſpicimus, Cretenſem Mileſiorum originem luculenter teſtatur; quis ignorat, ſagittarum torquendarum peritiam ita inſulæ hujus incolis fuiſſe propriam, ut omni in exercitu hoc armorum genere miles Creticus valuerit plurimum, profecto vel tacentibus hiſtoricis id conficerent Gnoſſiorum numi inferius a me producendi, cujus urbis cives ita hoc bellicum inſtrumentum ſuum feciſſe videntur, ut monetarii illud omiſſo etiam urbis nomine ſignum ſufficiens Gnoſſiæ pecuniæ arbitrati fuerint. Ut hæc in conperto ſunt, unicum tamen exemplum proferam, ex quo ſimul liquebit, iſtiusmodi, nec aliis pharetris uſos fuiſſe.

Narrat Pauſanias *L. IV. pag.* 326. in Spartanorum Iram obſidentium exercitu ſagittarios Cretenſes fuiſſe, μετεπέμψαντο γὰρ ἐκ τε Λύκτȣ, καὶ ἑτέρων πόλεων μισθωτές, *ſtipendiis enim cum ex Lycto, tum urbibus aliis conducti erant*, horum vero ſeptem Ariſtomenem induciarum fiducia longius ab Ira abſentem ſtructis inſidiis cepiſſe, addit deinde: συλλαβόντες δὲ τοῖς ἱμᾶσι, οὓς εἶχον ἐπὶ ταῖς φαρέτραις, δέȣσιν, ἑσπέρα γὰρ ἐπῄει. *captum vero ob ingruentem noctem phare-*

re-

retrarum loris ligaſſe. Quare longiora ſane ea, ut in numo repræſentantur, eſſe oportuit.

Objectioni hic ſatisfaciendum eſt alicui, ex qua tamen ipſa hactenus dictis non leve momentum, niſi omnia me fallant, adcreſcet; Satis conveniet aliquibus cum Cretenſe duce, atque ejuſdem gentis pharetra: aſt Miletum eum fuiſſe negabunt, freti Ephori apud Strabonem *L. XIV. pag.* 635. teſtimonio in hæc verba: *φησί δ'Εφορος τό πρῶτον κτίσμα εἶναι Κρητικῶν ὑπὲρ θαλάττης τετειχισμένον, ὅπου νῦν ἡ παλαιὰ Μίλητος ἐστὶ, Σαρπηδόνος ἐκ Μιλήτου τῆς Κρητικῆς ἀγαγόντος οἰκήτορας, καὶ θεμένου τοὔνομα τῇ πόλει τῆς ἐκεῖ πόλεως ἐπόνυμον. Ephorus narrat: Mileti prima fundamenta a Cretenſibus ad mare fuiſſe jacta, ubi vetus iam Miletus conſidet, idque duce Sarpedone, qui cum ex Cretica Mileto colonos adduxiſſet, urbi idem, quod Cretenſi erat, nomen impoſuerat.*

Novi, Ephori adcurationem ab ipſo Polybio celebrari, a Strabone vero hunc autorem iam fabellarum dicam ferre, iam laudari etiam; nec multum etiam laborarem, Sarpedoniſne, an Mileti caput in Amiſeno numo repræſentetur, niſi bona Polybii & ipſius etiam Strabonis venia exiſtimarem, propriam Mileſiorum confeſſionem a Pauſania indicatam adcurato etiam in aliis ſcriptori anteferendam eſſe, præſertim cum *περιστάσεις* idem ſuadeant. Lego ex Nicandro apud Antonium Liberalem *c.* 30. *βουλῇ Σαρπηδόνος conſulente id Sarpedone*, itinere in Cariam ſuſcepto Miletum ſuo de nomine condidiſſe. An non ſuaſor Sarpedon pro ipſo conditore obtrudi potuit? Aſt nimis adfirmate Ephorus edicit, ex Mileto Cretica ductam fuiſ-

ſe

ſe coloniam; ita ſane, aſt id ipſum quam maxime in rem meam.

Omitto quærere, an non conſequi cum novis colonis Sarpedon poterat, ubi Mileto tam feliciter omnia eveniſſe intellexerat; ita ſane hodie examen hominum aliis ex regionibus in Auſtriam penetrat. Hac ratione utrumque ſcriptorem conciliatum haberemus, verum alia magis adliciunt: an non cedo! probabilius multo, quia a Mileto noſtro ante ejuſdem nominis urbs in Creta condita, qui ob id ipſum Minois indignationem incurrerat, illum novæ in Aſia ſtructæ idem nomen duplice titulo inpoſuiſſe: vel certo eorum aliquos, qui Ionum gladios ex Carica illa colonia effugerant, patria repetita ducis ſui memoriam jactis fundamentis ipſa in inſula conſervaſſe? primum illud profecto commodiorem fugæ cauſam ſubgerit, quam Minois, quos Nicander retulit, amores. Alterutrum ex numis conficiam denique,

Exhibuit nobis Venetus nobiliſſimus Arigonius ſuo ex muſeo *Tab. XVI. N. inter urbes* 154. numum, qui in antica maſculum item inberbe, galeatum caput, in poſtica pharetram Creticam rectam ita repræſentat, ut epigraphe ipſa etiam mediam velut numi faſciam, quemadmodum in Amiſeno, aliisque Ponticis inpleat, in qua quidem ſcriba aut pictor, ſicut alias alibi, lapſi fuerint ΜΙΛΕΣΕΙΩΝ effingendo, niſi quis monetam ad ea tempora referat, qua nullus literæ H, aut cum E promiſcuus uſus erat. Numum, quia liber non in omnium eſt manibus, *Tab. I. N.* 7. reſtituendum minore quidem, ſed quam habuerit, forma curavi.

Ita iam exiſtimo, etſi ob numos tam apud Haymium, quam laudatum Arigonium ΛΑΟΔΙΚΕ inſcriptos, atque conſuetis Ponticarum typis inſignes Laodicea aliqua, quam quidem geographi omnes ignorabant, in Ponto condenda ſit, quia tamen certam in Creta Miletum tenemus: quippe cujus Homerus in Catalogo *V.* 145. ita meminit:

ΟΙ Κνωσσόντ᾽ ἔχον, Γορτυνάτε τειχιοέσσαν,
Λύκτον, Μίλητόν τε.
Qui Cnoſſum, murisque bonam Gortyna tenebant,
Lyctum, Miletumque.

Quia, inquam, certam hujus nominis urbem in Creta tenemus, pro Arigonii numo nequaquam Ponticam officinam quærendam, ſed Cretico huic oppido eundem eſſe adſcribendum, in quo cum ſigna ſint eadem, quæ in Amiſeno, probabili conſecutione deducitur, & hanc Cretenſem, & illam Lelegum incunabula ſua ad eundem conditorem retuliſſe, ſeu deinde prius, ſeu tardius Cretica iſta fundata fuerit.

Dixeram ſuperius, parum mea intereſſe, Sarpedonis, an Mileti caput in Amiſeno vetuſto magis ære agnoſcatur, quia caput Palladis, pro quo temere pronuntiatum erat, everſum ibam, indulgentior etiam ero, triumphet Ephorus contra Nicandrum, & ipſam Mileſiorum confeſſionem, deduxerit coloniam ad Lelegas Sarpedon, arbitror, non alia ſacra, non Lares ex Cretica Mileto deportaſſe alios, quam qui in inſula, qui ea in urbe præcipue colebantur; Cretenſis Mileti conditorem fuiſſe Miletum, ut nomen ipſum ſubfragatur, ita, qui inficietur, ſcio nemi-

neminem, conditoribus divinos etiam honores habitos, paullo ante, ubi de ſtatua Autolyci, didicimus, quare ſi nihil foret præterea, in monetis coloniarum primum ex Carica Mileto deductarum, cujusmodi Amiſus, aliud caput, quam Mileti noſtri, nec ſuperſtes ipſe Sarpedon procudi voluiſſet unquam, id quod demonſtrandum potiſſimum adſumſi.

Aſt graviora ſunt alia, quæ nobis forſan viam ad reliqua averſæ partis ſigna explicanda etiam ſternent. Quis Mileſios Cretenſes conditoris ſui tam incurios exiſtimabit, ſi Mileti ipſam infantiam alia quædam ejuſdem inſulæ civitas heroico cultu eſt proſecuta. Refert ex Nicandro Antoninus Liberalis loco ſuperius indicato: *Ἀπόλλωνος καὶ Ἀκακαλλίδος τῆς Μίνω θυγατρὸς ἐγένετο παῖς ἐν Κρήτῃ Μίλητος· τοῦτον ἡ Ἀκακαλλὶς δείσασα Μίνω ἐξέβαλεν εἰς τὴν ὕλην, καὶ αὐτὸν ἐπιφοιτῶντες λύκοι, βουλῇ Ἀπόλλωνος, ἐφύλαττον, καὶ ὤρεγον παρὰ μέρος γάλα.* *In Creta Miletus ex Apolline & Acacallide Minois filia eſt natus: eum a matre Minois metu in ſilva expoſitum lupi frequentantes non ſolum juſſu Apollinis cuſtodiverunt, ſed lacte præbito nutriverunt per vices etiam.*

Neve de alio, quam de noſtro, ſermonem eſſe, quis dubitet, ſubjicitur, eum, ut flagitium a Minoe intentatum evitaret, fuga in Cariam ſuſcepta, Miletum urbem condidiſſe; *εἰς Καρίαν ἀποδιδράσκει, καὶ πόλιν ἐνταυθοῖ κτίσας Μίλητον κ. τ. λ.* Inſpiciantur iam Cydoniatarum numi, & ſub imperatoribus etiam nobis puerum a lupa lactatum repræſentabunt, ejuſmodi numi in ſolo Vaillantio ſub Auguſto, Claudio, Nerone, Domitiano &c. conſignantur. Verum

rum liceat illis inhærere, in quibus caput imperatoris anticam partem non obſidebat, tum vero in poſtica aut lunam creſcentem ſolam, aut hanc cum aſtro ita intueor, ut idem ſignum in numo Amiſeno, aliisque nequaquam ab origine Mithradatum Perſica (quam Haymii conjecturam iam obelo fixi) peti debere exiſtimem, ſed id ipſum Cretam ſapere exiſtimem.

En ut argumentationem inſtruo: per Cl. Haymium numus Amaſtreos cum epocha, per me numi Pontici cum pharetra, & epocha item, Mithradates præcedunt, quia ergo tam in numo Pharnacis avi Mithradatis Eupatoris apud Vaillantium *Hiſt. Regg. Ponti pag.* 52. ex muſeo M. ducis Hetruriæ relato, quam in ipſius Mithradatis Eupatoris numis eadem aſtra ſe objiciunt, horum, aut religio, aut indicium anteriora aliqua tempora reſpicit, & forſan ipſam coloniarum originem.

Si Miletum Ionicam conſidero, aſtrum illud, quod in poſterioribus ejus numis cum leone per errorem Colchis adtributum eſt, ſane ad Dydimæum Apollinem referri poterit, utpote cujus templum iam ante exactos ab Ionibus Cretenſes teſte Pauſania *L. VII. c.* 2. *pag.* 525. conſtitutum erat; Aſt quomodo vicinam Dianam Epheſiam, de qua idem conmemorat, ad lunæ creſcentis ſignum adtrahemus? nunquam iſtiusmodi conbinationem probabili argumento ſtabilitam videre me memini.

Fateor, alicui dei Luni in mentem venire poſſe, qui Cabiris ſumma religione colebatur teſte Srabone *L. XII. pag.* 557. *Ἐτίμησαν δ' οἱ βασιλεῖς τὸ ἱερὸν τοῦτο οὕτως εἰς ὑπερβολὴν,*

βολὴν, ὥςε τὸν βασιλικὸν καλȣ́μενον ὅρκον τȣ̃τον ἀπέφηναν τύχην βασιλέως, καὶ Μῆνα Φαρνάκου. *Uſque adeo id fanum reges venerati ſunt, ut jusjurandum, quod regium dicitur, his verbis conciperetur: per regis fortunam, & Lunum Pharnacis.* Verum quis non videt, iterum de regibus mentionem hic fieri, quibus Amiſenum meum numum antiquiorem exiſtimo, diſertis enim verbis Strabo templum ἱερὸν Φαρνάκȣ καλȣ́μενον, *quod Pharnacis dicebatur*, nominat.

Dicam, quod ſentio: mallem Tauricam Dianam adcerſere, ſcribit enim Pauſanias *L. III. c.* 16. *pag.* 249. διαμεμένηκεν ἔτι καὶ νῦν τηλικȣ̃το ὄνομα τῇ Ταυρικῇ θεῷ, ὥςε ἀμφισβητȣ̃σι μὲν Καππάδοκες, καὶ οἱ τὸν Εὔξεινον οἰκȣ̃ντες τὸ ἄγαλμα εἶναι παρὰ σφίσιν. *In hanc diem tam celebre eſt Tauricæ Dianæ nomen, ut Cappadoces cum Ponticis, apud utram gentem ſignum ſit, inter ſe certent.* An enim tam humiles nobis Græcarum illarum urbium ejus temporis cives fingemus, qui, ſi etiam numi Amiſeni moles, & cælatura congruerent, victoris religiones illico ita amplexi fuiſſent, ut moneta ſuis in officinis cuſa turpem ſervitutem palam faterentur?

Majore contentione hæc diſputo, quia de Sinope apud Strabonem *L. XII. pag.* 545. lego: ἐδȣ́λευσε Φαρνάκῃ πρῶτον, eam nonniſi ſub Pharnace (primo nempe) libertatem amiſiſſe; Eadem fata haud dubie tum experta fuerit Amiſus, de qua quidem nihil in hiſtoricis adnotatum invenio; Et hæc forſan infortunium ſuum, etiam epocha conſtituta, cujus annus XII. tum fluebat, publico in ære ad Græci nominis perpetuum dedecus poſteris transmiſerit?

Omnes hos ſcopulos effugio, dum, quemadmodum caput, & pharetram, ita aſtra etiam Cretico ex fonte, atque ipſis ex numis haurio. Per ſolem ſeu aſtrum Apollinem deſignari, ut in vulgus notum eſt, ita nemo negaverit, a Cydoniatis monetariis illud quam aptiſſime ſuis numis inſertum, qui enim Apollinis filium a lupa lactatum ſuo in ære cælarunt, an non percommode patrem, cujus imperio ex Nicandri ſuperius laudati, ſententia a vorace hoc grege & cuſtoditus, & nutritus fuit, averſa numi parte conjunxerint? Quid quod in Mileſiorum numiſmate apud Arigonium medium item aſtrum præ vultu capitis galeati repræſentetur, & forſan lunæ cornua videremus etiam, ſi edacitatem temporis effugiſſet numus.

De lunæ ſigno priusquam agam, amicitiæ illud vinculum diſſimulare non poſſum, quod Cydoniatis perſuaſerit, ut fata Mileti ſua in pecunia ferirent. Omnes conveniunt, oppidi hujus conditorem Cydonem fuiſſe, quem etſi ex Arcadia adcerſat Pauſanias *L. VIII. c.* 53. *pag.* 707, fatetur tamen: Κρῆτες δὲ οὐχ ὁμολογοῦντες τῷ Τεγεατῶν λόγῳ Κύδωνα μὲν Ακακαλλίδος θυγατρὸς Μίνω, καὶ Ερμοῦ. *Cretenſes vero a Tegeatarum narratione diſſentientes Cydonem Acacallidis, Minois filiæ, ex Mercurio ſilium adſerere.* Idem confirmat Alexander *L. I. Cretic.* a Scholiaſte Apollonii Rhodii *L. IV. Argonaut. V.* 1492. relatus Τῇ Ακακαλλίδι συνελθεῖν φησὶ, τὸν Ερμῆν, καὶ τὸν Απόλλωνα· καὶ ἐκ μὲν Απόλλωνος γενέσθαι Νάξον, ἐκ δὲ Ερμοῦ Κύδωνα· ἀφ᾽ οὗ ἡ πόλις Κυδωνία καλεῖται. *Mercurium, & Apollinem dicit cum Acacallide conſuetudinem habuiſſe: & ex Apolline quidem genitum Naxum, Cydonem vero ex Mercurio: a quo Cydonia oppidum nomen habet.* Similia ex eodem fonte leges agud Scholia-

liaſten Theocriti *Idyl. VII. ad v.* 12. Fratres igitur ex matre erant Cydon & Miletus, idque Cretenſium communi, & in priſcis monumentis fundata opinione.

Jam ad lunam; Britomarten, ſeu Dictynnam reſpicere pene certus ſum, ſi Cydoniatarum ſitum, denique univerſæ Cretæ religiones conſidero. Per lunam eam deſignatam docet nos Virgilius in Ciri, ubi *v.* 4. *&* 5. ita canit:

Alii, quo notior eſſes,
Dictynnam dixere tuo de nomine lunam.

Superſedeo hic pluribus de Britomarte, quæ de minus forſan aliquibus noto numine dicenda forent, ad numum Polyrheniorum, inferius exhibendum, differo, in conprobanda cum Cydoniatarum, tum Cretenſium omnium ejusdem veneratione hic ſolum elaborandum. Strabo *L. X. pag.* 479. ubi Callimachum corrigit, qui Dicten montem Cydoniæ admovet, ita: Τῆς μέντοι Κυδωνίας ὄρος ἐςὶ Τίτυρος, vel ut alii legunt, τύρος, ἐν ᾧ ἱερόν ἐςι ȣ̓ Δικταῖον, ἀλλὰ Δικτυνναῖον. *Mons Cydoniæ eſt Tityrus*, vel Tyrus, *inque eo templum non Dictæum, ſed Dictynnæum.* De eadem hac æde laudatus ante poeta *Hymn. in Dianam v.* 200.

Ανεςήσαντο δὲ βωμȣ̀ς
Ιερὰ τε ῥέζȣσι.

ſtructis arisque Cydones
Sacra etiam faciunt.

Ubi obſervandum, interpretum plures velle, Κυδῶνας hic univerſim pro Cretenſibus eſſe poſitos, hos etiam αὐτόχθονας indigenas agnoſcit Strabo *L. X. pag.* 475; ut tem-

templa alia, de quibus idem, prætercam, luculentus eſt Diodori locus *L. V. pag.* 236. Θυσίαισ7ε, καὶ νάων κα7ασκευαῖς τε7ιμῆσθαι παρὰ τοῖς Κρῆσι τὴν θεὸν ταύ7ην. *Deam hanc apud Cretenſes ſacrificiis, & templorum ſubſtructionibus cultam eſſe.* Pauſanias vero *L. II. c.* 30. *pag.* 181. Σέβεσι δὲ ἐ Κρῆ7ες μόνον. *Eam non Cretenſes ſolum venerantur. L. III. c.* 14. *pag.* 240. *velut* κα7᾽ ἔξοχην *Cretenſium Britomartin* eandem nominat, per ejus nomen publicum jusjurandum conceptum eſſe a civibus Cydonia multum diſſitis, alibi oſtendam.

Ut omnia exhauriam: in eo etiam adhæreſcere poſſet aliquis, cur idem χαραγμα a pluribus, & forſan omnibus Ponti urbibus adhibitum, an has inter conventus aliquis, ut inter Ætolos, & Achæos coaluit? id ipſum ſuſpicabar primum, verum cum ejuſmodi ſocietatis apud ſcriptores ne veſtigium quidem reperirem, in coloniarum deductarum progenie conquieſcendum eſt, de quarum in retinendis metropoleos ſignis conſuetudine, ne dicam, conſtantia antiquarii convicti ſumus. Certiſſimam vero hanc in rem fidem ſuam interponit Strabo *L. XIV. pag.* 635. de decoribus Mileti loquens: μέγιςον δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀποίκων· ὅ7ε γὰρ Εὔξεινος πόν7ος ὑπὸ τέ7ων συνῴκιςαι ΠΑΣ. *Maximum vero coloniarum deductarum multitudo, etenim Euximum Pontum OMNEM incolis Mileſii frequentaverunt.*

Ut quam pauciſſima ſingillatim dicam, Sinopen, cujus numum cum pharetra ſuo loco proferam, eorundem coloniam Strabo cum aliis adſerit *L. XII. pag.* 545. Εκ7ισαν μὲν ἐν αὐ7ὴν Μιλήσιοι. *Hanc Mileſii condiderunt.* A Sinopen-

nopenſibus propagatæ ſunt Trapezus, Ceraſus, & Cotyora teſte Xenophonte *L.V. de expeditione Cyri pag.* 355. Sinopenſes ibi oratores pro Cotyoritis in hunc modum loquentes inducit: Κοτυωρῖται δὲ οὗτοι εἰσί μεν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν βαρβάρους ἀφελόμενοι, διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον, καὶ Κερασέντιοι, καὶ Τραπεζούντιοι ὡσαύτως. *Cotyoratæ vero hi a nobis in coloniam deducti ſunt, qui eis etiam agrum hunc barbaris ademtum tradidimus, atque propterea quoque nobis vectigal conſtitutum, ut Ceraſuntii & Trapezuntii pendunt.*

Id hic obiter quæro, an cum mos in Ponto ſub annum A. X. 401, quo Xenophon reliquos de CCIƆƆ Græcorum a Cyri junioris exercitu per has regiones reduxit, cum, inquam, mos obtinuerit, ut deductæ coloniæ matri urbi tributum penderent, an non probabilius ſit, eas multo leviorem etiam illam obſequii conteſtationem præſtitiſſe, qua idem in ſignanda moneta typarium retinebant? aſt alio typo Trapezuntinum numum nobis repræſentat Goltzius; cedo! quam diverſa alia in Amiſenis & Sinopenſibus conſpicimus? neque tamen ante Sinopenſem meum cum pharetra, ejus urbis productus eſt aliquis; Quamdiu eodem inſtrumento inſignis Laodicenus Arigonii numus latuit? Ceterum quod ad diverſas illas, ſeu metallum & cælaturam, ſeu imagines ſpectes, ejuſdem urbis Ponticæ monetas adtinet, atque illas præcipue, quæ percuſſa ægide pluribus ſunt communes, ubi Sinopenſem proferam, adtingam aliqua, cum hic ſub manu nata materia ne cogitanti quidem ad plures iam paginas excurrerit, atque de epocha præſentis numi præterea dicenda ſint aliqua.

Cl. Haymio ætas numi Amaſtreos diſſuaſit, ne annis ibidem ſignatis initium in Mithradatis regno quæreret, gemina eſt mei numiſmatis conditio, quod cum ea, qua depictum eſt, diametro craſſitiem in margine captam, unius lineæ & ſemis cum tribus punctis conjungit, ipſaque cælatura antiquius aliquod tempus ſpirat, quare ut laudatus antiquarius initium æræ Amaſtreos ad Seleuci Syriæ regis poſt ſublatum Lyſimachum annos conſtituit, ita Amiſenæ etiam exordium ab anno Seleuc. 32. A. X. 281. ducendum exiſtimo, idque cum propterea, quod epochæ in numis Græcis ſignatæ exemplum ante Seleucidas, chronicarum harum notarum fere autores, nec videre, nec legere me memini: tum quod huic tempori aptiſſime congruit; rem ex Memnone apud Photium declarabo.

Narrat c. X. *pag.* 714. Τοὺς Ηρακλεώτας πειθομένους τὴν ἀναίρεσιν Λυσιμάχου - - - - τάςτε γνώμας ἀναῤῥώνυθαι, πρὸς τὸν τῆς ἐλευθερίας ἀνδραγαθίζεθαι πόθον, ἣν δ' καὶ π' ἔτεσιν ὑπότε τῶν ἐμφυλίων τυράννων, καὶ μετ' ἐκείνους ὑπὸ Λυσιμάχου ἀφῄρηντο. *Heracleotas, audita Lyſimachi morte, animos confirmaſſe, atque maſculos omnes ſpiritus in deſiderium recuperandæ libertatis conlegiſſe, quam per LXXXIV annos tyranni domeſtici, & poſt eos Lyſimachus ereptam tenuerant.* Ad poſtrema potiſſimum verba adtentionem defigo, arbitrorque, nec alias Ponti urbes benigniorem expertas hunc principem.

Retulit idem: Ἐν τούτῳ δὲ Σέλευκος Ἀφροδίσιον πεμπει διοικητὴν εἴςτε τὰς ἐν Φρυγίᾳ πόλεις, καὶ τὰς ὑπερκειμένας τοῦ Πόντου. Ο δὲ διαπραξάμενος, ἃ ἐβούλετο, καὶ ἐπανιὼν τῶν μὲν ἄλλων ἐν ἐπαίνοις ἦν, Ηρακλεώτων δὲ κατηγόρει

ρει, μὴ ἐυνοικῶς ἔχειν τοῖς τȢ Σελέυκȣ πράγμασιν. *Sub hæc Seleucus procuratorem Aphrodiſium* (peſſime hic vertit Schottus: *in oppida Phrygiæ, quæ adjacent Ponto*, apte vero Cl. Gedoyn *Mem. de l'Acad. des Inſcr. T. XIV. pag.* 291. & dans celles, qui étoient le long du Pont) *& ad illa, quæ ultra Ponto adjacent, dimittit. Hic rebus, quarum cauſa venerat, confectis redux in aliarum quidem civitatum laude prolixus fuit, Heracleotas vero animi a Seleuco averſi adcuſabat.*

Eccur tam promtis in Seleucum ſtudiis fuiſſent urbes Ponticæ, niſi ante ab Lyſimacho obpreſſæ libertatem recepiſſent? exiſtimo enim, has, ſi liberæ fuiſſent, magis repugnaturas, quam Heracleotas ipſos, cum quia hi tot annorum adſuetudine jugum jam ferebant minus inique, tum quia alias finitimæ Ponti urbes, exemplo doctæ, æque triſtia ſibi fata ab Seleuco inpendere, prudenter metuere debebant.

Quare cum ipſi Heracleotæ Seleuco, quamvis ſibi ante gravius irato, vivo libertatem obtinuerint exulibus receptis, ut ſub finem ejus capitis teſtatur Memnon: Καὶ οἱ Ηρακλεῶται τὸν εἰρημένον τρόπον τῆς παλαιᾶς ἐυγενείας τε, καὶ πολιτείας ἐπελαμβάνοντο. *Hoc igitur modo in antiquum nobilitatis, & gubernationis ſtatum ſe vindicarunt;* eundem favorem aliis poſt Lyſimachi obpreſſionem obtigiſſe, atque eam ob rem conſtitutam fuiſſe æram, dubitare non ſinit civitatum ejus temporis uſus.

Quouſque vero ſe hæc epocha porrexerit, numorum & hiſtoricorum teſtimonio deſtitutus adfirmare non auſim,

id unum confirmationis loco adjicio, ex duplici æra Sinopenſi, altera V. C. 684, altera 709. a Frœlichio noſtro demonſtrata conjici, ut epochas mutabant facile, ita fere a libertatis recuperatæ gloria, aut beneficio pari easdem duxiſſe.

ARADIORUM.

I. Caput Solis radiatum.)(ΑΡΑΔΙΩΝ. ΕΟΤ. *Aradiorum.* anno CCCLXXV. Navigium aut calathus, ex quo ſpicæ duæ cum plantæ alicujus ramuſculo eminent. *Tab. I. N.* 8.

II. Caput muliebre turritum.)(AP in monogramma contractum; Navis cum propugnatore armato ad proram, in area clavæ, aut ſpicæ ſignum. *Tab. I. N.*9.

Moneta, quam primam indicavi, numophylacium Cl. Ilgneri ornat, & ſignis utriusque partis, & epocha ſpectabilis. Etſi Aradiorum antiquitas, urbis in inſula parvo freto a continente Phœnices diremta ſitus notus eſt omnibus, non pauca tamen ad eruditionis fines proferendos ejus occaſione me in lucem protracturum ſpero. Ab epocha, quæ hactenus fluctuat, exordiar: Non unam, ſed duas huic urbi epochas, & quidem eodem in numo ſignatas tribuerunt Begerus & Spanhemius *Theſ. Brand. T. I. pag.* 405. *&* *ſeqq.* nempe recentiorem unam, quam ille, quemadmodum Harduinus, cum Seleucidarum initium idem habuiſſe ſuſpicabatur: hic vero ad annum V. C. 494., vel 495 retulit: altera antiquior Inluſtriſſimo antiquario ad tempora Darii nothi adſcendere videbatur.

Neu-

Neutrum errorem erraſſent Viri eruditiſſimi, niſi uni fere numo conjecturas ſuas ſuperſtruxiſſent. Id antequam demonſtrem, placuit laterculum epocharum, quæ in numis ſine imperatoris capite editis ad meam notitiam pervenerunt, ſubjicere muſeis adſcriptis.

	Epochæ.		*Literæ infra vel ſupra eas poſitæ.*		*Muſea & Autores.*
	BMP.	142	ZN.	57	Theupoli.
	BNP.	152	ϙ ΘC.	299	Theupoli. Begerus.
	ΘΞP	169			Spanheim apud Begerum ex muſeo Princ. Chigii.
I	POΔ.	174	ΦΞ CN - - - NϙP	560 250 - - -	
II	POE.	175	KN ΠC - - - Mϙ	280 - - -	Frœlich *Annal.*
III	POE.	175	KN ΠC - - - Pϙ	280 - - - 190	*Regum Syriæ.*

	Epochæ.		*Literæ infra vel ſupra eas poſitæ.*		*Muſea & Autores.*
IV	ΡΠΔ	184	BC Δ - - -	202	*Tab.* XI.
V	ΡΠϚ	186	AC ΔΥ - - - EωM	201 404 - - - 945	
	ΕϙΡ	195	ΑΣ	201	Vaillant *Hiſt. Reg. Syr. pag.* 344.
	ΖϙΡ	197	AN	51	Theupoli
	ΘΚC	229			Recueil de Med. de Rois &c. *pag.* 83.
	ΕΟΤ	375			Noſter *ex muſeo Ilgneriano.*

Hoc ſi præ oculis habuiſſent laudati duumviri, profecto nunquam ad Darii nothi tempora eluctari placuiſſet, ex ſolis enim a Frœlichio adductis liquet, literas tam ſuperiores, quam inferiores ad numeros, atque adeo ad epocham referri non poſſe, cum quod nonnunquam duæ jungantur decades, ut numo I. Nϙ. II. Mϙ. III. KN., tum quod, ſi numeri forent, annis alterius certæ epochæ creſcentibus, hos profecto augeri oporteret etiam, verum contrarium liquet ex numis I & II, ubi genuinæ epochæ characte-

racteres unitate ſolum diſcrepant, item numo IV, & V binario diverſis, ſeu ſuperiores, ſeu inferiores in iis notas conbines, nihil incrementi, diſtorta videbis omnia.

Duo hic ex me quæret lector benevolus, ecquid porro hæ notæ, literæve ſibi velint, deinde, quid ad Aradum faciant numi, quos Frœlichius Cl. Liebeum ſecutus, Cleopatræ trium regum Syriæ uxori, quatuor matri adtribuit. Quod primum adtinet, Davum me non Oedipum cum Frœlichio profiteor, id tamen ſuſpicor, aliquas harum ſparſarum, atque male depictarum literarum, præſertim exiſtimatum illud 9 caudula magis curva, literas eſſe Phœnicias, quam conjecturam plures aliquando producti numi, ut ſpero, confirmabunt.

De altero hoc habe: numos hos de induſtria produxi, ut de Frœlichii lapſu monerem, qua in re id ago, quod magiſter meus optimus ageret, ſi vixiſſet hactenus, qui enim ejus libros triverit, non uno in loco, ubi meliora doctus fuerat, ſincera facilitate ſententiam mutaſſe, obſervabit. Idem hic evenit, nihil enim cum Cleopatra, nihil cum æra Seleucidarum commune habere hoſce numos luculenter nos docuit autor anonymus libri: *Recueil de Medailles de Rois, qui n'ont point encore èté publièes, ou qui ſont peu connuès a Paris* 1762., nam *pag.* 83. plures ſimillimos cum aliis numerorum notis in claſſe urbium dum adſervari teſtatur, qui ob ſimilitudinem numorum Aradiorum ſub auguſtis cuſorum, ſeu bovem, ſeu caput & cælaturæ rationem ſpectemus, omnium conſenſu huic urbi adtribuendi ſunt, unum geminum cum Frœlichianis, atque integerrimum epocha CKΘ ſeu 229 inſignem conmemorat, cu-

jus anni charaćteres ad æram Seleucidarum exaćti, quia in tempus morte Cleopatræ 38 annis poſterius incidunt, liquidiſſime demonſtrant, Frœlichium veſtigiis Liebei, & paucorum numorum conſpirantibus numerorum notis deceptum, neque in his Seleucidarum, qua utebatur Cleopatra, ſed propriam Aradiorum æram percuſſam eſſe, de qua mox.

Parte laboris in refutando altero Begeri errore me iam liberavit Emin. Noriſius dum *Op. T. II. Diſs. IV. de epoch. Syromac. col.* 454. *&* *ſeq.* oſtendit, Aradiorum epochæ initium, nec ultra annum V. C. 494. in anteriora tempora removeri, nec in poſteriora anno V. C. 496. rejici poſſe, ut adeo æræ exordium inter annos 494. & 496. flućtuet, etſi vir eruditiſſimus in annum 495. magis propendeat. Quam hic optarem, ut vel Ilgnerianus numus annum unitate majorem præferret, vel ut conſtaret, eundem poſt Auguſti menſis medium percuſum, tum enimvero pro anno 494 pronunciandum eſſe, me effećturum confiderem ex antica præſentis numiſmatis parte.

Ita nempe mecum: Solis, ſeu Phœbi caput præfert numiſma; quis antiquariorum ignorat, Orientem non raro hoc ſigno denotari? atque dum de Trajano res eſt, quam maxime, cujus honori plures hoc typo monetæ, & forſan ab ipſis Aradiis procuſi fuerint; ſingularis ſane, neque hactenus editus numus aureus in muſeo Perinl. de France adſervatur, in cujus averſa facie figura eadem cælata, qui numus, quia titulum Parthici etiam conſignatum habet, poſtremis duobus annis (ut iam Noriſius confecit) feriri debuit. Cedo! quid his imaginibus volebant aliud officioſarum civita-

vita-

vitatum monetarii, quam principi optimo factas per orientis provincias expeditiones gratulari, feliciores augurari alias?

Finge iam, Hadrianum ad finem vergente anno Aradiorum CCCLXXV (id quod fieri debet, ſi initium æræ cum Noriſio adfigitur anno V. C. 495.) nempe V. C. 870. 11. Auguſti adiviſſe imperium, an non Aradii, aliive cives principi inſultaſſe, dicendi erunt, qui Orientis ſigno numos procudiſſent, cum fluente eodem anno Juliano, Hadrianus retractis illico ex Armenia, Aſſyria, Meſopotamia copiis, tantis inpenſis, tanto ſanguine partas provincias abdicaverit? Sed quorſum hæc inquies? Viam ad epocham probabili conjectura ſtabiliendam conplanatam habebit is, cui numus noſtro geminus eo, quem optaveram, anno ſignatus obtigerit, etſi nullus Hadriani cum anno Aradiorum 375, aut Trajani cum notis 376. in lucem proferretur unquam.

Quæ in poſtica parte cælata objiciuntur, diſcutienda ſuperſunt; cum numi hujus urbis alii, tum altius quoddam verſus epigraphen roſtrum naviculam potius, quam calathum exhiberi mihi perſuadent. Ut fertilitatem alias ſpicæ indicant, ita moneo, ne quis agros in inſula quærat, ita enim nobis eam depingit Strabo *L. XIII. pag.* 753. Eςὶ δὲ πέτρα περίκλυςος ὅσον ἑπτὰ τὸν κύκλον ςαδίων πλήρης κατοικίας· τοσαύτῃ δ' εὐανδρίᾳ κέχρηται μέχρι καὶ νῦν, ὥςε πολυορύφϐς οἰκϐσι τάς οἰκίας. *Eſt autem ſaxum a mari circumfuſum ſeptem fere ſtadiorum ambitu: tanta tamen hominum multitudine hodie etiam frequentatur, ut domus plurium contignationum inhabitent.* In eandem ſententiam Mela *L. II. c.* 7. ubi de

mediterranei inſulis agit. *Aradus etiam in Phœnice eſt parva, & quantum patet, tota oppidum.*

Scio quidem ex perfugio virorum potentiæ & aucto-ritatis ſummæ magnam objectæ continentis partem adceſſiſſe, ita enim indicato loco Strabo: ὥστ' ἐκ τούτου χώραντε ἐκτήσαντο τῆς περαίας πολλὴν, ἧς τὴν πλείστην ἔχουσι καὶ νῦν. *Hinc factum ut magnam obpoſitæ regionis partem obtinuerint, cujus maximum tractum etiam nunc poſſident.* Verum, quia multum hæſito, an hic terrarum tractus, qui juxta recentiora itineraria in plano ſe ad XII. in longum, ad VI. leucas in latum extendit, adeo ferax fuerit, ut vel tantæ multitudini in ſcopulo habitanti annonam, quantum ſatis eſt, præberet, non tam ſoli ubertatem (niſi forſan Ægyptiorum more annos magis fertiles in ære conſignaſſent) quam conmercium celebrari hic arbitror.

Ipſa hæc mea conjectio difficilliorem reddit plantæ adſtitutæ explicationem, quæ univerſim in numis repræſentatæ non tam facile ad Cl. Linnæi ſyſtema redigi poſſunt, etenim urbs conmerciis florens unde demum cunque eas adportare poterat. Si quid tamen audendum eſt, eam ad rem unguentariam adhibitam, atque œnanthen eſſe exiſtimarem potius, quam vitem ſuis botris turgidam, cum horum ad ſpicas cælatas nulla proportio.

De œnanthe ita Plinius *L. XII. c.* 28. *Eſt autem vitis labruſcæ uva, colligitur, cum floret, id eſt, cum optime olet. - - - - atque in cados conditur.* De eadem loquens Dioſcorides *L. V. c.* 5. opinionem magis confirmat, ait enim: καλλίστη δὲ γίνεται ἐν Συρίᾳ, καὶ Κιλικίᾳ, καὶ Φοινίκῃ. *Optima*

vero

vero in Syria, Cilicia, & Phœnice provenit. Conmercio in Græciam utiliſſimam fuiſſe ex Athenæo conficio, qui œnanthinum unguentum conmemorans adjicit: ἐν δὲ Ἑλλάδι οὐ γίνεται διὰ τὸ ἄοσμον. *unguentum hoc in Græcia non conſit, quia inodora œnanthe.*

Si quis tamen fructus pro floribus ex ramuſculo pendulos ſibi videre videretur, myrobalanum indico ex laudato Plinio *c.* 21. ubi: *Troglodytis, & Thebaidi, & Arabiæ, quæ Judæam ab Ægypto diſterminat, commune eſt, naſcens unguento, ut ipſo nomine adparet, quo item indicatur & glandem eſſe arboris, heliotropio - - - - - ſimili folio, fructus magnitudine avellanæ nucis. Ex his in Arabia naſcens Syriaca adpellatur.* Nempe quia a Phœnicibus alias in regiones deportabatur, ut fabam *Cahue* ſeu Mochanam a Batavis ex America advectam, Hollandicum *Caffe* dicimus.

II.

Poſterior numulus ex modica mea penu protractus id fere præſtantiæ habet, quod in Gesneri conlectione abeſt, neque ſignorum explicatio operam adcuratiorem exigit. Caput turritum paucis forſan aliis oppidis meliore jure eonpetere, ſupra ex Pomponio vidimus; Rem nauticam, a Sidoniis oriundos, diligentiſſime coluiſſe Aradios, præter ſacros ſcriptores teſtatur pro recentiore etiam ætate Strabo libro indicato *pag.* 754. Προσέθεσαν δὲ τῇ εὐτυχίᾳ ταύτῃ καὶ πρόνοιαν, καὶ φιλοπονίαν πρὸς τὴν θαλαττουργίαν. *Huic vero felicitati* (qua Seleucidarum tempore florebant) *& providentiam addiderunt, & rei navalis ſtudium.*

Ut navis iam in portu eſt, ita mox propugnatorem ex prora militem etiam ſalvum præſtabo.

Non illam ſolum, quæ lucris intenta eſt, nauticam, ſed bellicam etiam coluiſſe generoſos cives, ut alia omittam, ſatis declarat legatus Antiochi III. regis Syriæ ad Quintium Cos, qui dum vires ejus navales deprædicat apud Livium *L. XXXV. c.* 49. *dextrum*, ait, *cornu Sidonios, & Tyrios: ſiniſtrum Aradios, & ex Pamphylia Sidetas tenere, quas gentes nullæ unquam nec arte, nec virtute navali æquaſſent.* Fateor huic orationi non parum ex milite glorioſo inſperſum eſſe, neque tamen Quintius Aradiorum, aut aliorum claſſiarium ſociorum probatam virtutem, ſed legati mendacia, velut harum gentium claſſibus rex adjutus eſſet, exploſit.

An numus hic Geroſtrati poſtremi Aradiorum regis ætati, qui ſe Alexandro dedidit, ut ex Arriano *L. II. c.* 13. *pag.* 83. diſcimus, conveniat, pronunciare quidem non auſim, artificium tamen & cælatura antiquitatem ſpirat, & forſan ſi numum Philippi Arrhidæi fratris Alexandri M. hac in urbe, eodemque cum monogrammate, & navis typo percuſſum ad manus haberem, res decideretur; hujus principis numum conmemoro, quia, ut erudite monet Cl. Anonymus *Recueil de Medailles de Rois &c. pag.* 10., hi ſoli tuto ei adtribui poſſunt, cum Philippus II. nunquam eo uſque arma ſua protulerit. An, quod in area navi imminet, clava, an ariſta ſit, diſtinguere non potui, quidcunque demum fuerit, monetarii arbitrio poſitum ſignum exiſtimo.

HIPO-

HIPONIENSIUM.

Caput Jovis laureatum, & barbatum. ΔΙΟΣ. *Jovis*
)(ΙΠΩΝΙΕΩΝ. *Hiponienſium.* Vas anſatum inferius convergens, aſtrum, & caduceus. *Tab. I. N.* 10.

Inde ab edita Cl. Goltzii Magna Græcia unicum hujus civitatis numum habuimus; tantam penuriam, neſcio, qua aut foſſionis ceſſatione, aut temporis iniquitate inductam mirifice recreare debet moneta ex eodem Ilgneriano muſeo, ut orthographiæ ratione, & ſignis alia, ita viridi æris cruſta eleganter conveſtita. Creſcit ejus pretium ex ipſo typo, qui vel tacentibus hiſtoricis ejus remotam originem prodit. Quando Hiponium condita fuerit, nuſquam adnotatum reperi; Gelonis Syracuſani tempore, atque adeo A. X. 491. iam floruiſſe ſuadet Duris apud Athenæum *L. XII. pag.* 541. *& ſeqq.* Δȣ̃ρις δὲ ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ Αγαθοκλέα· καὶ πλησίον Ιππωνίȣ πόλεως ἄλσος τι δείκνυσθαι κάλλει διαφέρον, καὶ κατάρρυτον ὕδασιν, ἐν ᾧ καὶ τόπον τινὰ εἶναι καλȣ́μενον Αμαλθείας κέρας, ὃ τὸν Γέλωνα κατασκευάσαι. *Duris L. X. hiſtoriæ Agathocleæ ſcribit, ad Hipponium oſtendi nemus peramæna pulcritudine excellens, aquis inriguum, in quo Gelo ædificatum ab ſe locum cornu Amalthea nominaverat.*

Conditores Locrenſes indicat Strabo *L. VI. pag.* 256. Ιππώνιον Λοκρῶν κτίσμα. Sed quos illos; an qui ad Parnaſſum Phocidi incumbebant? an qui iam in Oenotriam deducti ad Zephyrium promontorium Magnam Græciam incoluerunt, Epizephyrii propterea dicti? Vicinia ſane pro

his pronuntiat ; ſuadet id exemplum Crotoniatarum, quos Terinæ eodem in litore, etſi in obpoſito habitabant, conditores facit Plinius *L. III. c.* 5. *pag.* 185. *edit. Hard.* Addicit etiam ætas, nam eodem Strabone teſte *pag* 259. *μικρὸν ὕστερον τῆς ἀπὸ* Κρότωνος, *καὶ* Συρακοσίων *κτίσεως ἀποικισθέντες ὑπὸ* Εὐάνθους. *Colonia ab Evanthe non multum poſt Crotonem & Syracuſas conditas deducta*; quarum urbium fundationem ad annum A. X. 710. vulgo referimus, atque adeo tempus ſufficiens fundandæ ad ſinum Terinæum coloniæ intererat.

Quamvis ſatis apte hæc conſentiunt, dubium tamen mihi ſuboritur ex diverſis ſcriptorum ſententiis de ipſa Epizephyriorum origine, quod numi præſentis typus etiam auget; Notum eſt Græcam Locridem in tres gentes tributam fuiſſe: Opuntios, Epicnemidios, & Ozolas. Ab his poſtremis Tyrrhenum litus frequentatum eſſe, ſatis acriter diſputat Strabo loco indicato. *Λοκρῶν ἄποικοι τῶν ἐν τῷ* Κρισσαίῳ Κόλπῳ - - - - - - - Εφορος *δ' οὐκ εὖ, τῶν* Ὀποντίων Λοκρῶν *ἀποίκους φήσας*. *Locrorum in Criſſæo ſinu habitantium colonia. - - - - - - Hallucinatur vero Ephorus, qui eos ex Opuntiorum agro veniſſe narrat.* Ejus opinionis non uno loco eſt Euſtathius ſcilicet in Dionyſii *v.* 364. & *Iliad. II. V.* 531. ubi: *οἱ* Εσπέριοι *καὶ* Οζολαι *ἐκαλοῦντο* - - - - - *οἰκοῦντε κατὰ* Κρισσαῖ *πεδίον, ὑφ' ὧν ὕστερον καὶ ἀποικία εἰς* Ιταλίαν *ἐστάλη*. *Heſperii etiam Ozolæ dicebantur - - - - - juxta Criſſæum campum habitantes, a quibus poſtea colonia in Italiam miſſa eſt.*

Pro Epicnemidiis faciunt poetæ Latini, Virgilius quidem *Æneid. L. III. v.* 399.

Hic

Hic & Narycii poſuerunt mœnia Locri.

Ovidius vero *Metam. L. XV. v.* 703.
Romechiumque legit, Caulonaque, Naryciamque.

Narycium urbem Plinius inter Epicnemidarum oppida recenſet *L. IV. c. 7. pag.* 198. *Narycion, Alope, Scarphia.* Ejuſdem ſententiæ eſt Diodorus Siculus *L. XVI. pag.* 437. Φάϋλλος δὲ ϛρατεύσας εἰς Λοκρὲς ἐπονομαζομένες Επικνημιδίες τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ἐχειρώσατο πάσας, μίαν δὲ τὴν ὀνομαζομένην Αρύκαν διὰ προδοσίας νυκτὸς παραλαβὼν κ. τ. λ. *Phayllus vero, cum exercitum adverſus Locros cognomine Epicnemidios duceret, urbes alias omnes vi ſubegit, unam vero Arycam dictam dum nocturna proditione obtinuiſſet &c.*

Idem *L. XIV. pag.* 301. de Iſmenia Thebano loquens ejuſdem cum peculiari aliqua, quæ huc facit, obſervatione meminerat: Στρατοπεδεύοντος αὐτὲ εἰς Αρύκας τῆς Λοκρίδος, ἐξ ἧς φασι τὸν Αἴαντα γεγενῆσθαι κ. τ. λ. *Cum caſtra metatus eſſet ad Arycas Locridis, qua in urbe Ajacem ortum dicunt, &c.* Placuit hunc etiam locum adducere ob geminum Strabonis *L. IX. pag.* 425. Αἴας ὁ Λοκρὸς πατρίδος ὢν ὥς φασι Αρύκε. *Ajax Locrus Aryca urbe natus.* Omnia enim hæc loca in mendo cubare, legendumque Νarύκα, Ναρύκος bene monuit Cl. Salmaſius *Exercit. Plin. pag.* 48. etſi in eo labatur, quod Opuntiis eam urbem adſcribit, quam cum diſerta Diodori autoritas, tum vicinarum urbium Alopes, & Scarphiæ ſitus Epicnemidiis vendicat, de qua Scarphia Stephanus: πόλις Λοκρίδος τῶν Θερμοπυλῶν ἐγγύς.

Oppi-

Oppidum Locridis vicinum Thermopylis, quo ſane nemo unquam Opuntios extenderit.

Tertia opinio hos ipſos Opuntios, ut ſupra de Ephoro vidimus, Epizephyriorum conditores fuiſſe contendit, atque huic præ aliis adcedendum eſſe arbitror, quantumcunque a Strabone vapulet Ephorus; geographi ceterum adcuratiſſimi ſententiæ, quia nulla ratione ſubnixæ obpono Scymnum Chium centum & amplius annis ſuperiorem, is in ſua *περιηγήσει*. *v.* 311. ita:

Οι δὲ λεγόμενοι
Επιζεφύριοι πλησίον κεῖνται Λοκροί.
Et *v.* 315. Εισι δ'ἄποικοι τῶν Οπευντίων Λοκρῶν,
Ενιοι δὲ Λοκρῶν φασι τῶν ἐν Οζόλαις.

In proximo jacent
Epizephyrii, qui ſolent dici Locri.
Sed hi migrarunt ex Opuntiis Locris,
Quidam colonos aſt volunt ex Ozolis.

Videmus hic geographum Chium cum Ephoro aperte ſenſiſſe, etſi alteram quoque opinionem velut minus probabilem ſubjiciat; Quid enim cedo! aliud ſibi vult illud Ενιοι *Aliqui*? præcipue quia in exordio præmiſerat:

Τέλων δ'ὅσα μὲν εὐσημαῖ ἐςι, καὶ σαφῆ,
Επὶ κεφαλαίε συντεμὼν ἐκθήσομαι,
Οσα δ'ἐςὶν αὐτῶν ε σαφῶς ἐγνωσμένα
Ο κατὰ μέρος ταῦτ' ἐξακριβώσει λόγος.

Hinc

Hinc certa, quæque luce ſe produnt ſua,
Priore ſemper proferam brevis loco;
Quæ vero dubia, & nota ſunt vulgo minus,
Sermone carmen ſubſequens ſeorſim dabit.

Quis hic non videt, Ozolas ad ὀ σαφῶς ἐγνωσμένα ad minus certa referendos eſſe?

Ex quo ipſo ſic arguo: Ut res geſtæ, quæ centum annis propius ad tempus, quo evenerunt, controverſæ erant, difficilius poſteriore aliqua ætate evolvuntur, niſi monumentum, aut grave argumentum aliquod ſubpetias veniat, ita in dubio, quo verſamur, nudæ adſertioni Strabonis nihil eſſe deferendum, præſertim cum pro Scymni, & Ephori narratione rationes aliæ ſubpetant. Rem experiamur: Refert Pauſanias, *L III. c.* 19. *pag.* 259. idque ex ſermone Crotoniatarum Locris vicinorum: Πολέμȣ γὰρ Κροτωνιάταις συνεστηκότος πρὸς τȣ̀ς ἐν Ιταλίᾳ Λοκρȣ̀ς, τῶν Λοκρῶν κατὰ οἰκειότητα πρὸς Οπȣντίȣς Αἴαντα τὸν Οἰλέως ἐς τὰς μάχας ἐπικαλȣμένων. κ. τ. λ. *Cum bellum inter Crotoniatas, & Locros Italiæ exortum eſſet, his ob antiquam cum Opuntiis adfinitatem Ajacem Oilei velut pugnæ auſpicio invocantibus &c.* Unde hæc neceſſitudo inter populos tanto intervallo ſejunctos, niſi quia eodem ſanguine prognati Opuntiorum erant κτίσμα? Profecto Pauſaniam συγγενείαν *cognationem* per οἰκειότητα nobis indicare voluiſſe, vel ex ipſo Cononis apud Photium *pag.* 431. errore, quo Ajacem Opuntiorum regem Epizephyriis cognatum ſcribit, conficitur, quamvis cetera rem geſtam nitidius, quam Pauſanias perſequatur, ita ille: Λοκροὶ μαχόμενοι, ἐπεὶ συγγενὴς αὐτοῖς Αἴας ἦν, ἐν τῇ παρατάξει χώραν κενὴν νέωσιν,

I ὡς

ὡς δῆθεν Αἴας ἐν ᾗ παρατάττοιτο. *Locri pugnantes, quod eis Ajax cognatus fuit, in ſtructa acie vacuum illi locum relinquere ſolent, velut ipſe eo in ordine conſiſteret;* narrat deinde in bello contra Crotoniatas, de quo Pauſanias, Autoleontem Crotoniatam per vacuum illud ſpatium inrumpere conantem a ſpectro in femore fuiſſe vulneratum.

Denique novimus, quam in retinendis ſuis etiam in publica moneta ſignis conſtantes, & religioſæ fuerint ex patria eductæ coloniæ; Conferatur iam numi noſtri averſa pars cum numo, quem Goltzius in ſua Græcia *Tab. XVIII. N.* 4. exhibet, ſimilem plemochoen in utroque conſpicimus, ita nominare placuit, quia in Athenæo *L. XI. pag.* 496. legi: ΠΛΗΜΟΧΟΗ σκεῦος κεραμεοῦν βεμβρικῶδες ἑδραῖον ἡσυχῆ, ὃ κοτυλίσκον ἔνιοι προσαγορεύουσιν - - - χρῶνται δὲ αὐτῷ ἐν Ἐλευσῖνι τῇ τελευταίᾳ τῶν μυστηρίων ἡμέρᾳ - - - ἐν ᾗ δύο πλημοχόας πληρώσαντες, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὰς, τὴν δὲ πρὸς δύσιν ἀνιστάμενοι, ἀνατρέπουσί τε ἐπιλέγοντες ῥῆσιν μυστικήν. *Plemochoe vas fictile turbini puerorum luſibus deſtinato ſimile imo pede leniter, modiceque ſtabili fundatum, quod quidam cotyliſcum nominant - - - Eleuſine eo ultima myſteriorum die utuntur - - - - inpletas enim plemochoas duas, atque ad orientem unam, alteram ad occaſum conſtitutas inter arcanarum precum recitationem evertunt.*

Idem vas ſe ſiſtit ad latus Palladis in numo Locrorum a Goltzio ibidem *N.* 10. repræſentato, quem quidem non ſatis firmo argumento ad Locros Epicnemidios in conmentario refert Cl. Nonnius, etenim caput in primo Opuntiorum numo *N.* 3. geminum eſt alteri, quod in Locrorum ſecundo *N.* 8. conſpicitur, præterea ſimili Minervæ

ſtantis

ſtantis typo, in Italia effoſſus numus ſuperiore anno mihi Neapoli miſſus erat; Tam in hoc, quam in Hiponienſi noſtro aſtrum adeſt, quod in Opuntiorum duabus monetis apud laudatum antiquariæ rei parentem totam aream averſæ partis conluſtrat. Quare præter ſcriptorum teſtimonium ipſa numorum ſigna Hiponii origines ad tertium, ut ita loquar, gradum conmonſtrant.

Ad Hiponii propriam hiſtoriam iam tranſirem, niſi mihi aliquis in aurem ex Pauſania quædam inſuſurraret, quibus, quæ hactenus ſtabilivi, everti poſſe viderentur, ita nempe legitur *L. III. c.* 3. *pag.* 209. Πολύδωρος τὴν βασιλειαν παρέλαβεν ὁ Αλκαμένȣς, καὶ ἀποικίαντε ἐς Ιταλίαν Λακεδαιμόνιοι τὴν ἐς Κρότωνα ἔςειλαν, καὶ ἀποικίαν ἐς Λοκρȣ̀ς τȣ̀ς πρὸς ἄκρᾳ Ζεφυρίῳ. *Regnante Polydoro Alcamenis filio Lacedæmonii colonias duas in Italiam deduxere, Crotonem nempe, & Locros ad Zephyrium promontorium.* Quidquid ergo pro Locris, & Opuntiis quidem diſſerui, conlabaſcit.

Ita cogitaverit, quem antiquariæ muſæ minus amaverint, mihi non ſolum nihil obturbat Pauſanias, ſed dicam lapſus hiſtorici illi etiam inpingere audeo; obturbat nihil: Crotonem, Locros nominat, conditæ itaque ambæ iam urbes erant, quis proinde Lacedæmoniis τῶν κτιςῶν gloriam permittere poterit? Sed etiam poſteriore aliquo tempore hanc transmigrationem eveniſſe, ipſe ſibi Pauſanias fidem abrogat, quod tempore regni Polydori Lacones ad hæc oppida traductos narrat. Rem, ut ſe tulit occaſio, adcuratius diſcutiamus.

Notiſſimum eſt, graviſſimis bellis Spartanos cum Meſſeniis conliſos fuiſſe, horum primum juxta chronologorum hodiernorum ſententiam cœpit anno A. X. 743. alterum ex Tyrtæi verſibus, qui intererat, recruduit anno 684, quare intervallum inter utriusque initium erat 59. annorum; quia primum in 20 annos productum fuit, a primi fine ad exordium alterius conficiuntur anni quieti 39. Fini prioris belli cum conlega Theopompo aderat Polydorus, cujus utpote junioris, regnum quousque in hæc quieta tempora excurrerit, nos deſtituunt hiſtorici; id certum, bellum alterum in regnum Anaxandri Eurycratis filii, & Polydori nepotis incidiſſe.

Nihil hic conmemorabo de vulgari ſententia, quæ Syracuſas, & Crotonem eodem tempore ab Archia & Myſcello conditas anno A. X. 710. adfigit, ut adeo harum fundatio, atque multo magis Locrorum ex Strabonis commentariis ſupra indicatis probabilius mortem Polydori conſecuta fuerit. Omitto, inquam, hoc, quia ob Hiponienſium numum nolo de Græcarum in Italia urbium originibus hic librum contexere, adjuncta ſolum ab ipſo Pauſania, certisque aliis ſcriptoribus ſubgeſta, ſi expendo, hallucinatum hic eſſe Pauſaniam dubitare non poſſum.

Narrat Pauſanias *L. IV. c.* 12. *pag.* 307. de pugna, bello primo iam finem ſpectante ad Ithomen conmiſſa: Λακεδαιμονίους δὲ ἐλύπει μὲν καὶ τὸ γεγονὸς πταῖσμα τεθνεώτων ἐν τῇ μάχῃ πολλῶν τε, καὶ ἀξίου λόγου· παρίστατο δὲ καὶ ἐς τὴν πᾶσαν ἐλπίδα τοῦ πολέμου σφίσιν ἀθύμως ἔχειν. *Lacedæmonios accepta quidem clades vehementer perculit, quum tam multos, & eos quidem minime obſcuros viros amiſiſſent; Sed erat*

illud

illud fere indignius, quod ſpes reliqua belli ex ſententia conficiundi erepta videbatur.

Scimus præterea, iam decimo belli anno uxoriam legationem in Spartanorum caſtra miſſam, quæ, ut maritorum abſentiam exprobrabat, ita Spartam viris ob ſtolidum jusjurandum exhauriendam tam liquide demonſtrabat, ut junioribus libera, vagaque cum virginibus conſuetudo permiſſa fuerit.

Conſtat, natos ex hoc congreſſu Parthenios dictos, quod infamia aliqua propterea notati, non æqua cum reliquis conditione habebantur, ſeditionem concitaſſe, quæ, quia Helotis ſibi adjunctis numero admodum valebant, πολλοὶ δ᾽ ἦσαν, ut Strabo *L. VI. pag.* 278. refert, graviſſimam rei publicæ perniciem minabatur, feliciter quidem ab Helotarum aliquibus conjuratio detecta fuerat, verum, ut idem *pag.* 280. τὸ μὲν ἀντεπιτίθεσθαι χαλεπὸν ἔγνωσαν· καὶ γὰρ πολλοὺς εἶναι, καὶ πάντας ὁμόφρονας, ὡς ἂν ἀλλήλων ἀδελφοὺς νομιζομένους. *Spartanis res videbatur difficilis, Parthenios vi adgredi, quod magno erant numero, atque velut fratres animorum conſenſione conligati;* quare ſuaſum eſt, ut alias ſedes quærerent.

Certa eſt hæc, duce Phalantho, Tarentum deducta colonia; arbitror, Parthenios juvenes 20 circiter annorum fuiſſe, atque adeo hanc migrationem circa undecimum annum a bello primo finito eveniſſe Id iam quæro, quando, & quidem regnante Polydoro, coloniæ illæ & Crotonem, & Locros deſtinatæ fuerint? Non puto ante Partheniorum abitum, cum, quia vidimus, Spartanorum numerum

 merum

merum infelicibus præliis, atque poſtremo præſertim ita inminutum, ut etiam filias proſtituere in animum induxerint: tum præterea, quia ſi id factum fuiſſet etiam, nequaquam conſecuta Partheniorum diſceſſione regionem in ſolitudinem vertere voluiſſent, quid quod nec hi ſolicite ab oraculo quæſiviſſent, quo profectio inſtituenda foret, ipſe ſanguinis nexus Crotonem nempe eos, & Locros invitaſſet, gentilibus conjungendos.

Eædem rationes evincunt, neque poſt facile unam aliquam, taceo, duas colonias a Spartanis dimitti potuiſſe, idque Polydoro, quem non naturali, ſed violenta morte mortuum ſcimus, vivo, cum intervallum 39. annorum in tres reges ita partiri oporteat, ut Anaxandro Eurycratis filio, Polydori nepoti aliquod adhuc ſpatium ante belli Meſſeniaci ſecundi initium detur. Nolo hæc ad vivum reſecare, indicaſſe ſatis eſt, præſertim cum velut ex inſidiis aliud argumentum ſubpeditet Juſtinus *L. XX. c.* 3., etſi ejus narratio primo obtutu Pauſaniæ coloniis favere videatur.

Ita ille: *Indignantes* (Crotoniatæ) *in obpugnatione Siris auxilium contra ſe a Locrenſibus latum, bellum his intulerunt. Quo metu perterriti Locrenſes ad Spartanos decurrunt, auxilium ſupplices deprecantur. Illi longinqua militia gravati, auxilium a Caſtore, & Polluce petere eos jubent &c.* Plura hic, quibus ſatisfiat, peto: an Locrenſes contra cognatam urbem a communi matre auxilia conducere auſi fuiſſent? an non Sparta potius qualecunque inter filias diſſidium amicis pactis conponere ſtuduiſſet? An patrios deos contra ipſos ab ſe deductos colonos opem laturos arbitrari potuerint? Hæc omnia quum aperte abſurda ſunt, tantum abeſt,

ut

ut Epizephyriorum Locrorum, atque adeo Hiponienſium ab Opuntiis deductas origines Pauſaniæ indicatus locus evertat, ut potius admiſſi per inprudentiam, & credulitatem erroris ſit coarguendus.

Hiponium ex diverticulo redeo, urbis rudem hiſtoriam pertexturus, non ſine aliqua numorum poſteriorum inluſtratione. Græca hæc colonia floruiſſe videtur uſque ad Olymp. XCIIX an I. ſeu annum A. X. 388.; Anteriori huic tempori numum noſtrum merito adtribuo, quippe in quo civium nomen cum uno ſolum Π, eoque vetuſtæ formæ inſcriptum eſt, quod in Goltzii moneta iam duplice litera, recentioreque charactere eſt exaratum. Quem indicavi annum, urbi fuiſſe funeſtiſſimum nos docet Diod. Sic: *L. XIV. pag.* 317. vel 451. edit Steph. *Διονύσιος*, ait, *ὁ τῶν Συρακοσίων δυνάςης πορευθεὶς εἰς Ιππώνιον μεὶὰ τῆς δυνάμεως τὲς μὲν καὶοικένὶας ἐν ἀυὶῇ μεὶῴκισεν εἰς τὰς Συρακέσας, τήνὶε πόλιν καὶασκάψας, προσεμέρισε τὴν χώραν.* *Syracuſarum princeps Dionyſius* (ſenior nempe) *cum exercitu adverſus Hipponium profectus, incolis Syracuſas traductis, oppidoque everſo*, Locris, *agrum diſtribuit.*

Decem annis urbs in ruinis, cives in exilio jacuerant, uſque ad II. Olymp. C., A. D. 379., nam teſte eodem *L. XV. pag.* 344. vel 469. *Καρχηδόνιοι ςρατεύσανὶες εἰς τὴν Ιταλίαν τοῖς μὲν Ιππωνιάταις εκπεπτωκόσιν ἐκ τῆς πατρίδος ἀποκατέςησαν τὴν πόλιν.* *Carthaginenſes bello in Italiam moto, Hipponiatis, qui patria exciderant, urbem reſtituerunt.* An fœderati Carthaginenſibus Hipponiatæ fuerint, atque propterea a Dionyſio exciſa urbs? An contra Siculum tyrannum hac expeditione aliquid moverint Pœni, deſti-

ſtituunt nos hiſtorici; mihi ſane, etſi ad ſplendorem Hipponiatarum rei publicæ faceret plurimum, probari non poteſt, quod conpilatores Angli *L'Hiſt. Univerſ. T. XII. pag.* 69. ſuſpicantur, hunc ſolum in finem expeditionem eam ſuſceptam fuiſſe, quin aliquid præterea cum Dionyſio in Sicilia ſaltem, interceſſerit. Qui adcuratam Hiponii hiſtoriam ſcribendam ſuſciperet, multa hic diſcutienda mecum videret.

Poſt annum A. X. 356. in Bruttiorum poteſtatem, an ſalva ſua republica & legibus, Hiponiatas veniſſe dubitari non poteſt, cum Bruttiis ab Romanis oppidum ademtum fuiſſe, Βρεττίȣς δὲ κατέχοντας ἀφείλοντο Ρωμαῖοι, diſertis verbis adfirmet Strabo *L. VI. pag.* 256. Tempus ſub Olymp. CVI annum I. nobis indicat Diodorus *L. XVI. pag.* 418, vel 518. Ἐπὶ δὲ τȣ́των κατὰ μὲν τὴν Ἰταλίαν ἠθροίσθη περὶ τὴν Λευκανίαν πλῆθος ἀνθρώπων πανταχόθεν μιγάδων, πλείςων δὲ δȣ́λων δραπετῶν - - - - - τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι προτερȣ͂ντες τῶν ἐγχωρίων εἰς αὔξησιν ἀξιολογωτέραν κατέςησαν. *Hac ætate multitudo quædam hominum promiſcua, ex ſervis fugitivis fere conpoſita, confluxit - - - - - hi bellicis expeditionibus vicinis multo ſuperiores, ad inſigne potentiæ augmentum ſe provexerunt.*

Intervallo decem & ſex annorum Agathocli Syracuſano regi Hiponium paruiſſe *Diod. Eclogæ ex L. XXI. pag.* 863. conficiunt, ubi: Ἀγαθοκλῆς συναθροίσας δυνάμεις εἰς Ἰταλίαν διαπέρασεν. *Agathocles conlecto exercitu in Italiam trajecit.* cumque narraſſet claſſem Leptinis, qui oram maritimam depopulari debebat, peſſime a tempeſtate adflictam, ſubjicit: Ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς πολιορκήσας

κήσας τὴν Ἱππωνιάτων πόλιν, καὶ διὰ μηχανῶν πετροβόλων τῆς πόλεως ἐκυρίευσε, καὶ ταύτην εἷλε. *Agathocles vero Hipponiatarum urbe obſeſſa petrobolarum machinarum ope oppidum in poteſtatem redactum cepit.* Quod de præſidio Siculo a Bruttiis, jure jurando violato, conciſo, velut illico conſecutum fuiſſet, additur, criſin meretur; anno minimum urbem obtinuiſſe Agathoclem ex Strabone liquet, qui *L. indicato pag. 256*: Ἔχει δ' ἐπίνειον, ὃ κατασκεύασε ποτὲ Ἀγαθοκλῆς ὁ τύραννος τῶν Σικελιώτων κρατήσας τῆς πόλεως. *Habet etiam navale, quod olim Agathocles Siculorum tyrannus ea urbe potitus ædificavit.*

Bruttiis anno V. C. 482, A. X. 272 ab Romanis debellatis in horum ſocietatem, aut poteſtatem venit Hiponium; ſumma ſemper erga populum Romanum fide fuiſſe cum alia declarant, tum deducta teſte Livio *L. XXXV. c. 40* ſub annum V. C. 562, A. X. 139. colonia *Valentiæ* nomine adjecto; prudens de altero Vibonis tacui, quod urbi tum primum ab Romanis inditum exiſtimabant aliqui, ut præclare notat Salmaſius *Exercit. Plin. pag. 49.* Latinis nempe ut ſemper ἕσπερος *Veſper*, & οἶνος *Vinum* erat, ita dum in eorum notitiam venit Ἵπων vel Ἵππων, Romano ore *Vibo* erat. Ad priſtinum ſplendorem reductæ jam ante urbi, aliæ adceſſiones identidem factæ fuerint, cum ſub triumviratu Cæſaris ab Appiano *de bel. civil. L. IV. pag. 590, & ſeq.* inter urbes Italiæ καὶ περιουσίᾳ, καὶ ἐδάφει, καὶ οἴκοις εἰς κάλλος διαφερούσας - - - - καὶ περιφανεστάτας *tam opibus, quam agri bonitate, ædificiorumque pulcritudine præcellentes - - - - atque inluſtriſſimas recenſeatur.*

Etiam poſteriore hac ætate antiqua in monetis ſigna retinere ſtuduerunt, ejus oppidi monetarii: Pro uno cornu copiæ, quod in Hipponienſi numo Goltzius *Tab. XXV. N. 7* repræſentaverat, duo in meo Valentiæ ſemiſſe ſe ſiſtunt, neque aſtrum deſideratur. Jovis ſimile caput, quod in Locrorum Epizephyriorum, & Bruttiorum ære conſpicitur, tam in præſente rariſſimo Hipponiatarum numo, quam in Valentino, quem adſervo, aſſe eſt cælatum; Aliud femineum, quod in Opuntiorum numis Protogeniæ Opuntis fluvii filiæ perquam commode exiſtimavit Begerus, monilibus item ornatum, & in Hipponienſi apud Goltzium, & in ſemiſſe Valentino ſuperius indicato obſervatur.

CARTHÆENSIUM.

Promiſeram *adnotatione 91.* ad duos Haymii numos Carrhis Meſopotamiæ adſcriptos *Tom. II. pag. 141* pluribus me acturum, ubi meos ſimiles produxero, fidem hic libero, eccos:

I. Caput barbatum & laureatum.)(ΚΑΡ. Animal dimidium inter radios circumfuſos. *Tab. I. N. 11.*

II. Caput Apollinis laureatum.)(ΚΑΡΘΑ. Anterior pars animalis, ut in ſuperiore. *Tab. I. N. 12.*

His tres alios ex muſeo Inluſtriſſimi Marchionis Savorgnani ſingulari in me benignitate adcurate depictos, ſubjicio, explicationi mirifice ſervituros.

III.

III. Caput idem.)(ΚΑΡΘΑΙΕ. Animal eodem modo truncatum. *Tab. I. N. 13.*

IV. Caput, ut in ſuperiore.)(ΚΑΡΘΑΙ. Botrus & aſtrum. *Tab. I. N. 14.*

V. Caput muliebri fere ſimilius.)(Epigraphe eadem, literis inter aſtri radios, quod totam aream obſidet, ſparſis. *Tab. I. N. 15.*

Quia Frœlichius optimus magiſter meus, enormi inter Carrhenorum κόμμα diſcrimine obſervato, monetas primæ meæ ſimiles Carali Sardiniæ adſcribebat etiam propterea, quod hi numi ex Italia adportabantur; idem forulum in meo numophylacio non ſolum primus, ſed alter etiam, quem gravi, fateor, negligentia, typo ſolum obiter inſpecto, illuc conjeceram, tam diu obtinuit, dum interpretando in memoratos Haymii numos incurriſſem: Tum enim vero ille primum ad limam revocatus, cum nihil præter ΚΑΡ (quod conſultis deinde aliis muſeis, nusquam aliter exaratum deprehendi) legerem, mirari obcœpi, qui factum ſit, ut Haymius in utroque ſuo duo P. vidiſſet. Quare II loco poſitum numiſma, quod plures literas eminus adſpectum objiciebat, ſubpetias accepi, ſed quam ſtupui, quam lætatus ſum, ubi certo ΚΑΡΘΑ legebam.

Primus is velut paſſus erat ad inluſtrem detectionem, videbam enim, Haymii duplicem caninam literam penitus everſam. Cum hoc nominis initio urbs nulla mihi ſubiret illico, conſultus Stephanus Carthæam quidem objecit, verum cum inde derivatum gentile Καρθαιεύς eſſe debebat, in

 ani-

animum inducere non potui, monetarios alicujus oppidi Græci tam negligentes fuiſſe, ut diphthongo AI ſoluta, ſolam vocalem A., dubiæ lectioni occaſionem præbituram, ſignaverint, quid enim vetaret, ut hæcce epigraphe pro recto caſu urbis accepta, in avia conjectionum aliquem abduceret.

Præjudicium de Carali conceptum, ipſa numi facies, quæ Siculam officinam non refugiebat, denique hærens usque de diviſa diphthongo ſcrupulus eam mihi cogitationem ſubgeſſit: Forſan aliquam a Pœnis ipſa in Sicilia conditam Carthaginem, in qua numus flatus eſſet. Profecto, ſi Thermas, Aleſam, Lilybæum, Drepanum, teſtibus certis ſcriptoribus ſtruxerunt Carthaginienſes, cur non aliam aliquam, quæ ſuæ metropolis nomen ferret? ita novimus, patriæ amore ipſis Syriæ fluviis Macedonica a Macedonibus inpoſita fuiſſe nomina: Siciliæ id ſane majore veri ſimilitudine congruit, quam Armeniæ, in qua tamen ipſa, ſi ſatis ſibi conſtat Plutarchus in Lucullo, Carthago aliqua ab Hannibale quodam ſundata fuit.

Sciebam, Carthaginis nomen apud Græcos Καρχηδόνα fuiſſe, aſt ſuſpicabar, fieri potuiſſe, ut a Siculis, per bella jam Romanæ linguæ adſuetis, numus procuderetur, qui Græcis literis ΚΑΡΘΑ Latini Carthaginis nominis initium proderet, ſcilicet ut Punice Lilybæi & Melitæ numos inſcriptos habemus, atque Græce item ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ, ΛΙΛΥΒΑΙΤΑΝ: vel ut in Poſidoniæ medii temporis numis uſitatum Romanis nomen *Pæſtum* ΠΑΙΣ inſcriptum legimus: atque forſan Pœnos ipſos, ut Romanis viciniorem, quam putarent, Carthaginem oſtenderent, conditæ in

Sicilia

Sicilia urbi notius Latinis auribus nomen inpoſuiſſe; Ita ſomniantis animum erexit conmentarius de Carthagine Sicula Cl. Auguſtini Inveges, quem in theſauro Italiæ Græyii *Sicil. T. XII* forte adnotatum reperi.

Verum, quia lecta illa pertractatio non ſatis firmo pede conſiſtere mihi videbatur, ad ſacram antiquitatis aram Inl. Marchionem R. P. Venetæ X Virum, Savorgnanum nempe meum confugiendum, quærendumque eſſe duxi, an ſuo in theſauro ejuscemodi numi urbis Carthææ (ad quam iterum mentem transtuli) nomine pluribus ſyllabis indicato ſignati conderentur; neque enim niſi divinando alias cum Harduino, & quibusdam hodiernis antiquariis, quod peſſime me habet, turpiter prolabimur, dum deguſtato monogrammate, aut duabus ſyllabis, præcocem ſententiam pronunciamus; Id mihi ſemper conſtitutum, etſi conjectio aliqua fieri nonnunquam utiliter poſſit, ſemini ulteriorum detectionum ſervitura, nunquam melius monumenta quam ex monumentis conprobari.

Non diu dilatæ ſunt auxiliares, quas ſperabam, copiæ a Viro harum literarum amantiſſimo, confirmabat omni humanitate conditis literis, in nullo ſuorum, qui primas literas ſolum habent, duplex P., quod Haymius ſibi videre viſus eſt, conſpici: adeſſe, qui, ut meus, epigraphen: ΚΑΡΘΑ. præferrent: alios, qui ultra diphthongum integram E etiam adjectum haberent, atque horum tria exempla, ſuperius indicata, lineari pictura deſcripta mihi ita communicavit, ut confirmationem luculentam adjiceret, ſubmiſſis duobus Ceæ inſulæ depictis numiſmatibus, ex quibus de certa ΚΑΡΘΑΙΕΩΝ lectione, etſi præter meum

numum alter viſus eſſet nullus, minime dubitari poterat, cum toti inſulæ hoc, in aliis monetis nunquam obſervatum ſignum commune fuerit, ectypa ſubjicio:

CEORUM.

I. Caput, quod pro Apollinis haberi poteſt.)(KEI. *Ceorum.* Animal dimidium inter radios. *Tab. II. N. 1.*

II. Caput diadematum ſenile.)(ΚΕΙΩΝ. typus idem. *Tab. II. N. 2.*

Ut hæc ad benevolentiam abundabant, ita ſatis non erant magnificentiæ Viri ſplendidiſſimi, etenim exiguo poſt tempore numum ipſum, qualem II loco repræſentavi, in muſeum meum ſuo dono inmigrare voluit, in quo eo majore merito triumpho, quod paucis abhinc annis id genus numi aut non viſi antehac, aut rariſſimi eſſe debebant, quippe cum Cl. Barthelemy *T. XXVIII de l'Academie des Inſcript.* (quem ultimum hactenus habemus) *pag.* 579. itineris ſui Italici anno cIↃ IↃ CC LV. ſuſcepti rationes deſcribens, *pag.* 598. recenſet inter res præclare geſtas, & itineris fructus numos urbium ſingulares ab ſe in Galliam deportatos, *dont les noms n'avoient pas encore paru a nos yeux ſur ces ſortes des monumens*, atque hos inter monetam Ceæ inſulæ.

Evitaveram feliciter lectionis dubiæ charybdim, verum Scylla aliud minitabatur naufragium, ad ſignorum explicationem animum adhibui. Quia animal repræſentatum lupum

lupum putabam, de Apolline Lycæo, aut Lycio circumſpexi, atque illum quidem Sicyone, hunc Argis cultum reperi, ſed quomodo hæ religiones in Cycladum aliquam inductæ ſint, tum de illo etiam, an radii Apollini proprii unquam a ſcalptoribus animali deo ſacro circumfuſi fuerint, hærebam admodum. De templo quidem huic numini Carthææ ſtructo certum me reddebat Athenæus *L. X. pag.* 456. Λέγεται δὲ ἐν τῇ Καρθέᾳ, ſic, διατρίβοντα αὐτὸν (Σιμωνίδην) διδάσκειν τὰς χορὰς. εἶναι δὲ τὸ χορηγεῖον ἄνω πρὸς Ἀπόλλωνος ἱερῷ μάκραν τῆς θαλάσσης. *Fertur, cum Carthææ degeret* (Simonides) *choros canendi, ducendique rationem docuiſſe, ſcholam vero procul a mari in ſuperiore urbis parte ad Apollinis ædem ſitam fuiſſe*, neque aliquid præterea.

Ad hæc non parum adverterunt animum duo Carthæorum poſteriores numi ſcilicet IV, & V. videbam in his negotium omne in aſtro potiſſimum verſari, cum hic animalis imago abſit. Memini me in Pauſania *L. II. pag.* 141. legere de Phliaſiis: Ἀνάκειται δὲ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς αἴξ χαλκῆ τὰ πολλὰ ἐπίχρυσος· παρὰ Φλιασίοις, τιμὰς ἐπὶ τῶν δε εἴληφε· τὸ ἄστρον, ἣν ὀνομάζουσι αἶγα, ἀνατέλλουσα τὰς ἀμπέλους λυμαίνεται συνεχῶς, ἵνα δὲ ἄχαρι μηδὲν ἀπ᾽ αὐτῆς γένηται, οἵδε τὴν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς χαλκῆν αἶγα ἄλλοις τε τιμῶσι, καὶ χρυσῷ τὸ ἄγαλμα ἐπικοσμοῦντες. *Ipſo in foro conſtituta eſt ex ære capra magna ſui parte inaurata, cui ob eam cauſam a Phliaſiis honos eſt habitus, quia ſidus, quod capram nominant, ortu ſuo vitibus perniciem adferre conſuevit; ne ergo noceat, forenſem illam cum aliis honoribus colunt, tum auro exornant etiam.*

Adeſ-

Adeſſet quidem in numo botrus, forſan exornatio illa Phliaſiorum etiam in additis aureis radiis conſiſtebat; adtamen nec in tribus prioribus Carthææ, nec in aliis Ceæ inſulæ monetis ex truncato animali aliquid caprinæ familiæ eruere poteram. Quid quod nec cum inſulæ ſterilitate congruere videbatur, de qua Ælianus *L. XVI. de animal. c.* 32, cum de paucitate ovium ex Æſchylidis libris de re ruſtica retuliſſet, cauſam reddit: *τὸ δὲ αἴτιον, λεπτόγεώντε εἶναι τὴν Κίον ἰσχυρῶς, καὶ νομὰς ἐκ ἔχειν. Solum in Cia eſſe admodum macrum, neque inſulam paſcua habere.*

Priusquam a numo IV. abeam, illud adnotare liceat, nobis forſan iam pridem Carthæenſium numiſma cognitum fuiſſe, niſi Inl. Arigonius in numum minus integrum, aut nimis obiter lectum incidiſſet, eum enim, quem *Tab. IV. N.* 32. Harpaſæ adſcribit, Carthææ quam certiſſime cuſum arbitror, ſeu ſigna, ſeu epigraphes characteres ſpectes, in quibus vitio adfectum K., Θ vero pro Π habitum fuerit, cujuſmodi *σφάλματα* etiam alia non pauca eodem in libro deprehendi; pro aliis teſtis ſit canis, qui e regione indicati numi, blandientis more pedem offert, Amathunti adſcriptus, quem ſi quis conferat cum numo *Tab. XIX. N.* 192. propoſito, ex ipſis ſuis cimeliis tenetur Arigonius, numiſma Samæ Cephaleniæ urbi reſtituendum eſſe; Quid quod ipſa Salapia N. 191. conparato typo cum numo ΣΑΜΑΙΩΝ Haymii *T. II. edit. Ital. pag.* 73. *Latin. pag.* 88. controverſiam vix evadit. Velut per parentheſin hæc dicta ſunto ad editorum adcurationem acuendam. Rem omiſſam perſequor.

Videt

Videt lector, ab infauſtis illis duobus aſtris Apollini ſeu Lycæo, ſeu Lycio graviſſimum infortunium denunciatum eſſe, pejus erat, ab alia moneta ipſum mihi Apollinem pene ereptum eſſe: intulerat, dum hæc agerem, Vir amiciſſimus Ilgnerus ſuo theſauro numum, quem, etſi ejus epigraphe minus integra, ex E tamen ſuperſtite Ceæ inſulæ absque dubio adtribuendum exiſtimo, ipſum repræſento:

III. Caput corona radiata cinctum barbatum.)(- - E - Animal, quale ſuperius inter radios. *Tab. II. N.* 3.

Bacchum inberbem & barbatum, nunquam Apollinem in numis vidi, cui, ſi barba, & ſenilis vultus, qui etiam in primo Carthæorum, & Ceorum numo II. conſpicitur, abeſſet, radiata corona congrueret quidem, verum quis a toto muſarum choro non metueret peſſime, ſi Socratica hac perſona dehoneſtaret eum, cujus, ut canit Callimachus hymno *in Apol. v.* 37.

Οὔποτε - -
Θηλείαις ἐδ᾽ ὅσσον ἐπὶ χνόος ἦλθε παρειαῖς.

Nunquam teneris ne tantillum quidem lanuginis increvit genis.

Fit, ut ipſa deſperatio filum nobis non nunquam ſubpeditet, quo ex difficultatum moleſtis ambagibus evolvamur, idem mihi feliciter evenit; Ad regem nempe aliquem, aut heroem animum adplicui, qui a Ceis religioſe cultus, aliquam forſan cum Apolline cognationem habuiſſet, hunc apud Diodorum Sic. reperi *L. IV. pag.* 195. vel 281. *Wechel:* ubi ita: Τὸν δὲ Ἀρισαῖον φασὶ μετὰ τὴν Ἀκταίονος τελευτὴν ἐλθεῖν εἰς τὸ χρηςήριον τȣ̃ πατρὸς, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα προειπεῖν αὐτῷ τὴν εἰς Κῶ νῆσον μετάβασιν ἐσομένην

ἀῦτ8, καὶ τὰς ἐσομένας παρὰ τοῖς Κείοις τιμάς. *Ferunt poſt Actæonis interitum Ariſtæum ad patris oraculum veniſſe, atque ab Apolline de ſua in Ceam inſulam migratione, atque habendis ſibi a Ceis* (labitur hic interpres, qui Coos ſubſtituit) *honoribus edoctum fuiſſe.*

Filium tenemus hic Apollinis, atque noſtra in inſula aris etiam cultum, quod ipſum Athenagoras, etſi in inſulæ nomine ſcriba erraverit, in legatione pro Chriſtianis aptiſſime confirmat: Χῖοι (Κεῖοι) Ἀριςέον τὸν ἀῦτὸν καὶ Δία, καὶ Ἀπόλλω νομίζοντες. *Chii* (Cei) *Ariſtæum eundem & pro Jove, & pro Apolline habentes &c.* Ita barbatus & ſenilis vultus in poſteriore numo Jovem, radiata corona Phœbum deſignabit. Ipſis aſtris jam aliqua lucula ex Diodoro adfulſit, verum quia nemo pluribus, & nitidius rem perſecutus eſt, quam Apollonius *L. II. Argonaut. a v.* 500. *ad* 530, ex illo aliqua, quæ ad explicationem ſignorum faciunt, ſubjiciam.

Occaſione Eteſiarum ortarum, narrat, Cyrenem nympham ab Apolline ex Theſſalia raptam, in Lybia ex eo filium genuiſſe Ariſtæum, qui a muſis eruditus, & in Theſſaliam reſtitutus, cum æſtas graviſſima fervente Sirio, non minorem famem incolis adtuliſſet, monitu Apollinis calamitatis hujus depulſor invocatus erat, verum

Λίπον δ᾽ ὅγε πατρὸς ἐφετμῇ
Φθίην· ἐν δὲ Κέῳ κατενάσσατο λαὸν ἀγείρας
Παῤῥάσιον. - - - - - - - - - - -
Καὶ βωμὸν ποίησε μέγαν Δίος Ικμαίοιο,
Ιερὰ τ᾽ ἔῤῥυξεν ἐν ὔρεσι ἀςέρι κείνῳ

Σει-

Σειρίῳ, αὐτῷτε Κρονίδῃ Διΐ· τοῖο δ'ἕκητι
Γαῖαν ἐπιψύχουσιν Ἐτήσιοι ἐκ Διὸς αὖραι
Ἤματα τεσσαράκοντα.

Liquit dein ipſe parentis
Imperio Phthiam, populo coluitque coacto
Parrhaſio Ceum. - - - - - - - -
Icmæoque Jovi ſtructis prægrandibus aris
Sacra cani fecit rutilo per celſa jugorum,
Sirius ut medio ſit junctus honore tonanti;
Inde quater denis terram recreare diebus
Quæ ſolet aura, Jovis munus.

Neve religioſum hunc cultum ſemel ſolum ſuſceptum ex remotiſſima ætate ad noſtros numos pertrahi quis opinetur, proſequitur Apollonius:

Κέῳ δ'ἔτι νῦν ἱερῆες
Ἀντολέων προπάροιθε κυνὸς ῥέζουσι θυηλάς.

Etiam nunc Ceus ad aras
Prævenit exortum ſtellæ libando ſacerdos.

Quidni ergo aſtronomis inter varia, quæ identidem adnuntiantur, phænomena, id quod nemo facile crediderit, Sirium etiam ſuum vetuſto in ære ſignatum fuiſſe gratulabimur? Quid quod ſuſpicio eſſe poterit probabilis, hac forma in veterum tabulis depictum etiam fuiſſe. Videmus præterea, cur in II. III. & IV. Carthæenſium numis Apollinis, I in Carthæenſium, II. & III. Ceorum Ariſtæi caput compareat; in V. vero Carthææ ſignato Cyrenem cælatam eſſe, cogitari poterit, adeo ut planiſſima ſint omnia

 præter

præter botrum numi IV., qui ob ſoli iniquitatem morabitur, neque enim facile monetarii plantarum fructus in numis jactabant, niſi aut abundantia, aut bonitate præcellerent, aſt præterquam quod Ælianus ſupra indicatus huic laudi obſtare videtur, per omnia Athenæi cellaria nuſquam vinum Ceum laudatum reperi.

Duabus viis etiam hoc expediam, utram volet, lector benevolus anplectetur. Primum, nequaquam tam infelicem hujus inſulæ terram reperio apud alios, quam eam Ælianus deſcripſit: Virgilius in invocatione *L. I. Georg. v.* 14. ita ad Ariſtæum:

Cultor nemorum, cui pinguia Ceæ
Tercentum nivei tondent dumeta juvenci.

Benignius ibi ſolum fuiſſe, vel narratio Plinii *L. IV. c.* 12. *pag.* 210. conficit, ubi Ceam portionem ab Eubœa avulſam conmemorat. Recentior ſcriptor, qui inſulam ipſam perluſtravit Cl. Tournefort. *Relat. d'un voyage du Levant T. II. pag.* 18. aliam nobis multo Ziam depingit, ſcilicet eam bene cultam, agros fertiles, etſi parum frumenti ſeratur, multum hordei, vinumque ſufficiens reddere, bona ibidem educari pecora, plus etiam ſerici, ficuumque provenire.

Aſt illud: *Aſſés de vin*, ut Tournefortius loquitur, id mereri non videbitur aliquibus, ut propterea monetarii botrum in moneta cælaviſſent. En modum explicandi, qui mihi vel ideo probatur magis, quod eidem botro aſtrum Sirii in poſtica numi parte eſt conjunctum, exiſtimo nem-

nempe, voluiſſe Carthæenſes ipſam cauſam calamitatis, quam a canicula paſſi fuerant Ceæ incolæ, indicare, de qua Hyginus *Aſtron. Poet. L. I. N.* 4. *pag.* 363. *&c ſeqq.*

Narrationem conpendio ſtringam, refert: Liberum patrem Icario filio vitis colendæ rationem ita credidiſſe, ut vellet ab eo cum artem, tum botrorum, vinique bonitatem homines doceri. Evenerat forte, ut, cum in Attica verſaretur, agricolæ inebriati, ratique venenum ſibi mixtum, impetu facto eum trucidarent; cædis reos, quia in Attica ſibi quietis eſſe non licebat, in Ceam trajeciſſe, verum & huc eos pœnam conſecutam, ſcilicet immanem exorta canicula æſtum, quo non fruges ſolum, ſed incolæ ipſi morbis abſumebantur, dum ex oraculo Apollinis ſacra caniculæ faciunda, ab Ariſtæo inſtituerentur, quibus & Icarii cædes expiaretur, & Eteſiæ ab Jove inpetrarentur.

Ceterum quæ ſeu de Cea, vel Ceo inſula, ejuſque oppido Carthæa primum ex numis etiam inluſtrato, ſcire intereſt, ex veteribus Strabo nos docet, fuiſſe inſulam tetrapolin, quarum urbium duabus mari, teſte Plinio, hauſtis, ſuperabant Julis, & Carthæa, in hanc cives ex Pœeſſa, in illam ex Careſſo conmigraſſe dicuntur. Ex recentioribus ſitum inſulæ, urbisque Carthææ mappula etiam adjecta, deſcripſit indicatus ſuperius Turnefortius. Id omittere non poſſum, vehementer me dubitare, an numus, quem Inl. Arigonius *Tab. XI. N.* 110. cum papilionis ſigno repræſentavit, Julidis hujus reapſe ſit, cur enim Carthæa communem toti inſulæ typum retinuiſſet ſola? an quia præcipua? Viderint hæc me feliciores, quibus plures hujus inſulæ numos inſpicere licuit.

CNOSSIORUM.

I. Caput, ut videtur, Dianæ prominente ad humeros pharetra.)(Pharetra ex loro ad angulum acutum pendula. ΘΑΡΣΥΔΙΚΑ - - *Tharſydica* - - *Tab. II. N.* 4.

Paradoxum aliquod numarium hic in medium profero, ſuæ monetam urbi meo ex numophylacio adſcribo, quin usquam urbis, aut civium nomen exhibeat; tam parum tamen hic de mea confidentia decedo, quam in conſequentis numi dubio indicio me contraham. Non parum me angebat veri reperiundi cupiditas; etſi nulla de ejuſcemodi oppido conſcientia, atque ſcriptorum ſilentium neminem illico abſterrere debet, fateor tamen, me iam tum, quod legebam, nomen magiſtratus ſuſpicatum fuiſſe, qua in opinione me magis confirmavit Ilgneri amiciſſimi numus geminus, in cujus poſtica nitide, ut in mea, ſervata ſparſis ſimili ratione circa pharetram literis pro ΘΑΡΣΥΔΙΚΑ. legeram ΑΥΡΙΑ.

Quia margo numi mei in antica ita abſciſſus erat, ut ſuum literis urbis nomen exprimentibus, & vultui adverſis ſpatium eſſe potuiſſet, ſicut rei literariæ damno amiſſum nomen deplorabam, ita hoc in dolore Inl. Arigonii numus *Tab. XXIII. N.* 226. ob capitis aliquam ſimilitudinem, indicatasque, eo omnino, quo ſuſpicabar, loco literas: ΔΥ., amplius me involvit, etſi videbam, nec eundem eſſe pharetræ ſitum, nec judicaverim, niſi præcipitatione autoris, eum Zanclæ adtribui potuiſſe.

Ad

Ad muſea igitur alia confugiendum erat; edoctus hac de re Vir omni honore major Marchio Savorgnanus ectypon ſubpeditavit, quod ſubjicio:

II. Caput Jovis laureatum.)(Aquila ſtans in partem converſa: ΘΑΡΣΥΔΙΚΑΣ. Ζ. *Tharſydicas. VII. Tab. II. N.* 5.

Ut ſciebam, diverſis in urbibus viros ejuſdem nominis magiſtratu functos eſſe, ita, quia hic nullum in antica integerrimi numi veſtigium literarum vel conjici poterat, doctus fui certiſſime, urbes aliquas ſuum in monetis nomen prætermiſiſſe; Ipſæ tamen per aream averſæ diſperſæ, ut in meo, literæ velut digito in eandem utriusque officinam intendebant. Obportune tum in memoriam ſubivit Haymii numiſma ipſo, quem Latinum feceram *T. II. pag.* 143, 144, *edit. Ital. pag.* 117. deſcriptum. Aquila ſe in eo ſiſtit, qualis in Savorgniano, literæ ſimiliter per aream diſſeminatæ alterius alicujus Coſmi nomen, & in recto quidem caſu ΜΝΗΣΘΕΟΣ. *Mneſtheus*, ut ΘΑΡΣΥΔΙΚΑΣ., atque ΑΥΡΙΑ. objiciunt, denique ſignum numerale Β., quemadmodum in moneta Inl. Savorgnani Ζ., in tertio aliquo muſei Auſtriaci, qui meo, primum propoſito, cetera ſimillimus, Α. çonparet.

Membra hæc, ſi in argumentationem ſtringuntur, absque omni dubio conficient, numum, quem ex meis cum nomine ΘΑΡΣΥΔΙΚΑ - - exhibui, Cnoſſo notiſſimo Cretæ oppido eſſe adſcribendos. Verum nec tam anguſta eſt ſupellex, ut non eadem ſententia magis ſtabiliri poſſit. Adſervantur in ſelectiſſimo muſeo Granelliano conlegii Academici noſtri numi hi duo:

III.

III. Caput Jovis.)(Aquila ſtans. ΚΝΩΣΙΩΝ. ΜΗ. *Tab. II. N. 6.*

IV. Caput Dianæ.)(ΚΝΩΣΙΩΝ. *Cnoſiorum.* Pharetra recta cum arcu. *Tab. II. N. 7.*

Primus propterea mihi jucundiſſimus erat, quia literis in diverſas partes poſitis, modum, quem hactenus in aliis controverſis vidimus, magis referebat, quam ille Haymii nam primum K. atque poſtremum N, nonnihil quidem diſtortum in contrariam partem eſt conjectum; literæ MH. probabilius magiſtratus nomen occipiunt, cujus tamen continuatio cruſta aliqua terrea, qua iam poſtremum Ω involvitur, in obpoſita numi parte obtegi videtur.

In elegante altero numulo nollem aliquem a pharetra recta in transverſum agi, ſatis id quid demum cunque diſcriminis conpenſat lorum ita tenſum, ut oblique, quemadmodum in numo I. pendere debeat, quidquid etiam inſcriptionis lineæ, a minus perito artifice hoc ſitu ad angulum rectum ductæ refragentur. Inperitiam ſcalptoris monetarii jure reprehendo, quia produxi cum Frœlichio optimæ memoriæ ex gaza Auſtriaca ejuſdem urbis monetam ſimilem *pag.* 82. *Tab. XIV. N.* 14. ubi telorum theca ponderi ſuo relicta declinat.

Ex hactenus dictis conſecutione neceſſaria velut fluit, numos eos æneos, atque ſatis obvios, in quorum antica caput Jovis barbatum, in poſtica vero aquila alis expanſis cum epigraphe: ΚΥΔΑΣ. conſpicitur, & Cydoniæ, & Cytæo, ad quæ oppida plerique antiquarii eos referre ſolent,

ſolent, multo vero magis Cydæ ignotæ urbi, cui illos Golztius adtribuit, ereptos, Cnoſſo reſtituendos eſſe, etenim nomen ΚΥΔΑΣ viri in magiſtratu conſtituti eſſe habendum, vel in Creta percuſſi ciſtophori docere debuiſſent viros literatos, in quibus ipſum quod ΚΥΔΑΣ geſſit, munus adjectum, nempe ΚΡΗΤΑΡΧΑΣ, legitur, id quod *νῦν ἐν ἁγίοις* Panelius noſter de *Ciſtoph. pag.* 87. iam notaverat, ubi Cydæ nomen tam ex Polybio, & Livio, quam ex Cicerone viros aliquos inter Cretenſes publica autoritate conſpicuos tuliſſe conprobat.

His ſi adjunguntur cælaturæ ratio, ſignorum ſimilitudo, moles, æs ipſum, quæ omnia in hujuſcemodi numo tam gemina cum eo, quem N. III. indicavi, repereram, ut ſub eodem cuſum fuiſſe malleo pene jurarem, ſi hæc, inquam, in unum contrahuntur, intra certitudinis limites conſiſtimus profecto, præſertim ubi ad id advertitur, conventus gentis alicujus univerſæ fere in urbe, vel ad urbem principem habitos, quibus præpoſiti pro regionis nomine Lyciarchæ, Bithyniarchæ &c. dicebantur.

Cretarcham ex numo tenemus Cydam aliquem; nemo autem facile negaverit Cnoſſum caput in Creta extuliſſe tempore non modico Strabone teſte *L. X. pag.* 476. Καὶ δὴ καὶ διετέλεσε μέχρι πολλοῦ φερομένη τὰ πρῶτα. *Diu ſane primo ſplendore conſervato inter alias eminuit*, atque etſi in Gortynam & Lyttum multa ornamenta aliquamdiu abſtracta fuerint, proſequitur: Ὕστερον δ᾽ἀνέλαβε πάλιν τό παλαιόν σχῆμα τῆς μητροπόλεως. *Recuperavit tamen deinde veterem metropolis ſpeciem.*

Ne quid diſſimulem, ut ſinceriſſimæ ſum mentis, atque perlibenter meliora doceor, intermittere non poſſum epiſtolam Cl. Ilgneri, Venetiis, quo excurrerat, ad me datam hic conmemorare, qua monebat, videri ſibi numum cum magiſtratus nomine ΘΑΡΣΥΔΙΚΑΣ ad Caryſtiorum urbem referri poſſe; cum ſimile caput Jovis, & in averſa parte aquila objiciatur, quid quod luſtrando ditiſſimum Inl. Savorgnani muſeum in numum inciderat, qui etiam pharetram, quamvis ſitu aliquantum diverſo, cum indicato urbis nomine eodem præferebat; utriuſque numiſmatis ectypon, ut ab Inl. XViro Venetorum R. P. ad me ſumma benevolentia transmiſſum eſt, ita libenter antiquariorum erudito uſui conmunico:

I. Caput Jovis laureatum.)(ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ. Aquila ſtans alis expanſis. *Tab. II. N.* 8.

II. Caput, ut videri poteſt, Dianæ.)(Pharetra ſitu obliquo. ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ. *Tab. II. N.* 9.

Adtamen neque hæc numorum biga, neque conſulentium amicitia me a Cnoſſo dimovebit unquam; Produxerat ſimiles Inl. Arigonius *Tab. IV. N.* 33. *&* *Tab. V. N.* 52. qui tamen in priore minus, ut ſuſpicor, integro admodum eſt hallucinatus, dum, neſcio, quam urbem *Ariſtæum* nobis adnunciavit. Nihil, inquam, his moveor, ut a Creta in Eubœam trajiciam, nimis enim multa me retinent; atque primum illud; numos ejuſcemodi (ſumma enim cum adtentione ſimiles in muſeo Auſtriaco hujate exploravi) tam rudis eſſe humilisque cælaturæ, ut nec Cretenſes mei cum his, nec iſti cum Euboicis conparari poſſint, quivis

enim

enim novit, quam elegante artificio ſe commendent Hiſtiæorum, Chalcidenſium, Eretrienſium monetæ.

Liberalis ero, fingamus ſcalpturæ laudem parem eſſe, moleſtius ab orthographia petitum erit argumentum. Quotquot Euboicæ Caryſti certos tenemus numos, omnes illi ſecundam vocalem Υ habent, ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ. inſcripti, eo nimirum modo, quem apud omnes Græcos hiſtoricos obſervamus; ubi paullo ſuperius adducti, & quos alios vidi, I. ſubſtitutum præferunt. Erit, qui reponat, potuiſſe ſane temporis lapſu, ut ipſa cælatura defluxit, ita in orthographiam etiam aliquid mutationis, aut labis obrepere.

Verum nec ſub hac lorica tutum eſſe patiar: adſunt imperatorum numi Trajani, & Antonini Pii apud Vaillantium, qui ne minimum in urbis epigraphe ab antiquiore illo Goltzii *Tab. XI. N.*1. diſcedunt, cedo iam, quando ergo Caryſtii in eam barbariem, quam Savorgniani, & iſtiusmodi alii numi exhibent, devoluti ſunt, ut vel emendate ſcribendi urbis ſuæ nominis oblivifcerentur? Quid quod hæc ipſa auguſtalium numorum conparatio novum mihi telum ſubpeditet; magna ſemper vis ineſt ſignorum ſimilitudini ad monetas forte dubias ſuis urbibus adſcribendas, eundem vero gallum gallinaceum in Antonini numo cum inſcriptione ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ conſpicimus, qui iam remota ætate intra quadratum Goltzii criſtas erigebat, id quæro, an nulla ratione ſit probabile, ut cives, qui ſuæ pecuniæ ſigna ad Antonini imperium tam religioſe conſervaverunt, in urbis nomine literas aliquando mutaſſent?

M 2 Hæc

Hæc iam in unum conlecta profecto conficient, neque duos hos numos Eubœæ, neque I, & II. initio hujus diſputationis propoſitos, huic quali demum cunque Cariſto adtribui poſſe. Aſt adeſt in poſtremis his numis aquila, pharetra; adeſt aquila, ſed quam parum maſcula, ſi cum Cnoſſiis confertur, adeſt, verum abſunt ſparſæ per aream literæ, in quibus momenti plurimum pono: adeſt pharetra, fateor, ſed quam diſpar noſtris!

Quid igitur de duabus his monetis fiet? Siquid video, ad Ligures remitti poterunt; quam parum in cælando priſcis illis temporibus periti fuerint Galli, cum Gallici alii, tum poſteriores Maſſilienſium numi ſatis oſtendunt. Cariſti oppidi haud procul a mari Liguſtico meminit Livius *LXLII. c.* 7. ſcilicet in agro Statiellate, hac ex officina, dum quid melius docear, eas prodiviſſe conjicere liceat. Neve quem Græca epigraphe perturbet, teſtem profero Strabonem, qui dum *L. IV. pag.* 202. de Maſſilienſibus, & Antipolitanis, qui Græce numos inſcribebant, ſequente pagina proſequitur: *Τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι Μασσαλίας, καὶ μικρὸν προσωτέρω τὸ τῶν Σαλύων ἔθνος οἰκεῖ τὰς ἄλπεις τὰς ὑπερκειμένας, καί τινας τῆς αὐτῆς παραλίας ἀναμὶξ τοῖς Ελλησι.*

Inde iam (Monœco, ultra Varum in orientem ſito portu, quouſque Maſſilienſium navigationem ſe porrexiſſe arbitrabatur geographus) *ad Maſſiliam uſque, atque non nihil ulterius Salyes habitant oræ maritimæ imminentes alpes, partemque littoris Græcis permixti.* Magis etiam mediterranea Liguriæ incolas habuiſſe Græcos, veterum quorundam apud Plinium autoritas conprobat, etſi quis Herculis

in

in Hiſpaniam expeditionem fabulis adnumeraret, ita ille, *L. III. c.* 20. *pag.* 176. de Lepontiis (ſeu ut Ptolemæus Λειποντίοις) quam gentem Tauriſcam volebat Cato: *Ceteri fere Lepontios relictos ex comitatu Herculis interpretatione Græci nominis* (ſcilicet ἀπὸ τοῦ λείπεσθαι) *credunt, præuſtis in tranſitu alpium nive membris: ejuſdem exercitus & Graios fuiſſe Graiarum alpium incolas, præſtantesque genere Euganeos inde* (εὐγενεῖς) *tracto nomine.*

Majus pondus meæ conjectioni adderet numus muſei Arigoniani *Tab. XI. N.* 112. ſi lectio ΙΡΙΑΤΙΝΩΝ ſatis ſibi conſtat, atque adjuncta alia pro Iria addicunt, quod oppidum in Liguria decem leucis a Dertona verſus Placentiam in ortum ſitum fuiſſe novimus, etſi enim delphinus, & gubernaculum maritimæ potius urbi congruunt, nemo tamen facile de Iria Hiſpanica cogitationem admittet. Hæc ſi minus placent, ut nomen ΘΑΡΣΥΔΙΚΑΣ, ita alterum ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ viro in magiſtratu conſtituto adtribuam, quo fiet, ut poſteriores duo numi iisdem tenebris ſepeliantur, ex quibus meum illum, qui huic diſquiſitioni occaſionem dedit, protraxi.

* * *

Caput Jovis Ammonis.)(. ΚΟΙΝΟ. Silphium. *Tab. II. N.* 10.

Sine titulo, quem apud alios præfigere ſoleo, comparet hic numophylacii Ilgneriani numus, ne nempe in conlegium augurum invitus coopter; quia tamen, quæ

hac de moneta in mentem mihi venerunt, non omnino abjicienda duxi, dubia mea cum viris eadem in arena verſatis conmunicare volui: Cœnopoli Cyrenaicæ eum adtribui poſſe exiſtimo. Verum illico obmovebit, qui hæc leget, *Cænopolis* Καινοπόλεως meminiſſe quidem Ptolemæum inter urbes Cyrenaicæ mediterraneas, nullius tamen *Κοινοπόλεως Cœnopolis*, diverſa diphtongo ſcriptæ.

Quid ſi ex numo corrigendum eſſe geographum adſererem? meminit in eodem tractu Neapolis, cedo! quis ſibi perſuadeat, Cyrenæos Græca lingua uſos duobus oppidis idem, quod notionem adtinet, inpoſuiſſe nomen, idem enim Græcanicis auribus ſonat Νεαπολις, quod Καινοπολις, *novam* nempe *urbem*. Absque dubio emendationem hanc ex numo urgerem pertinacius, niſi infortunio peſſimo malleus aliquantum in lævam aberraviſſet, ut, an poſt O. litera nulla, an Π conſequebatur, divinare non liceat, etſi gentis mos addicere aliquo modo videtur, utpote in cujus numis fracta urbium nomina: ΚΥΡΑ. ΒΑΡΚ. fere leguntur.

Video advorſum hic mihi aliquem, qui literam N ad conplendum fabri in noſtro numo σφαλμα obtrudit confidentia majore, crepat numum *P. II. Tab.* 16. muſei Pembrockiani editum, in cujus averſa præter plantam eandem nulla alia epigraphe quam ΚΟΙΝΟΝ. Vidi hæc ipſe, verum an non Π pro Ν haberi poterat? nuper admodum mihi numus ΑΘΗΝΑΙΩΝ pro ΛΟΠΑΔΟΥΣΑΙΟΝ obtruſus erat, in quo nempe deficientibus transverſis lineolis Α pro Λ. Θ pro Ο. tam Η quam conſequens Ν pro duplice Π lectum erat; profecto ſi in noſtro Ν transverſa

ſa linea aliquantum extrita foret, pro Π haberetur potius. Vel an non ex communi notioreque uſu litera ultima facile adjici poterat ab eo, cui ſolum KOINO peregrinum nimis videbatur?

Non is ſum, qui ad ſtabiliendam meam ſententiam (opinionis umbram dicere debebam) quemadmodum antiquarii auſi ſunt aliqui, ipſam grammaticam tyrannidi ſubjiciam, nunquam a me transformabuntur literæ pro lubidine, niſi momentum gravis alicujus rationis adſit. Legerit Pembrockiani muſei editor KOINON; novimus hoc vocabulo conventum aliquem ſacrum deſignari, quem vicinæ & fœderatæ civitates frequentaverant, verum ut hoc certiſſimum, ita omnibus, qui numos viderunt, conſtat, etiam populum, qui ſacris intererat, indicatum fuiſſe ipſo in ære, ita in pluribus: KOINON. MAKEΔONΩN. KOINON. KPHTΩN. KOINON. ΘPAKΩN. &c. legitur; in numo vero noſtro area ſuperior tam eſt plana, ut ne veſtigium quidem vel per fraudem extritarum literarum obſervetur.

An ita ingenio indulſiſſe arbitrabimur monetarios Cyrenaicos, ut ſolum ſilphium gentis nomen ſatis indicare exiſtimaverint? Fateor, ipſa ſua raritate notam admodum celebremque fuiſſe hanc plantam, verum non minus notus erat lapis, quem Paphii pro Venere coluerunt, in horum tamen numis nunquam ſolum KOINON ſine adjecto KYΠPIΩN leges, etſi templum cum divina illa pyramide ſit conſignatum; neque ulla alius populi forſan producetur moneta, quæ ſolum KOINON præferat.

Quid

Quid quod Inl. Spanhemius *T. I. pag.* 296. numum exhibet, capite Jovis Ammonis in antica, in poſtica ſilphio inſignem cum epigraphe: KΥP. KOIN. Nempe monetarii ejusdem gentis tam varii, & inconſtantes fuerint, ut jam addito provinciæ nomine, jam vero, idque præter aliorum populorum morem, eodem omiſſo KOINON ſuum publico in ære indicarent? Regionis ſufficiens indicium in Pembrockiano numo erat laudata ſæpius planta, adtamen in Spanhemii moneta KΥP. addi debuerit?

Et quis intercedet etiam, ſi eandem epigraphen ita legero: KΥPANAIΩN. KOINOΠOΛITΩN? Erit, qui rurſus KOINON Pembrockiani obtrudat; aſt an non hoc ipſum vetuſtum urbis nomen eſſe poterat, quæ deinde Cœnopolis dicebatur? Solorum Ciliciæ infra monetam exhibebo ΣOΛOΠOΛEITΩN inſcriptam, etſi hæc Ciliciæ urbs a geographis, & hiſtoricis ΣOΛOI. civis Σολεὺς, aut Σόλιος ubivis legatur, atque forſan latebunt alicubi numiſmata, quæ alterutram ΣOΛI, aut ΣOΛEΩN inſcriptionem præferunt. Hæc de Cœnopoli, qua in diatriba ſi aliquibus ſpinam defixi, gaudeo.

Promiſſionis in mentem venit T. II. Haymii pag. 157 Not. 99 datæ; meminit autor *edit. Ital. pag.* 129. ex Cl. Bayle *Nouvel. de la Republ. des lettres Nov.* 1686. *Art.* 4. Cyrenæos annis ſingulis ſilphii caulem in templo Delphico dedicaviſſe, inſcalpta etiam ſigillo urbis muliere, quæ hancce plantam Batto conditori conſecrabat. Mirabar primum, qui factum ſit, ut diligentiſſimus in recenſendis donariis Delphicis Pauſanias hoc, & annulum quidem omiſerit, idque eo magis, quod duorum dedicatorum a Cyrenæis

renæis ſignorum meminit, nempe L. X. c. 13 *pag.* 829: Κυρηναῖοι τῷ Ἑλληνικῷ τῷ ἐν Λιβύῃ· ἦτοι μὲν τὸ ἅρμα, καὶ ἐπὶ τῷ ἅρματι Ἄμμωνα. *Tum vero Cyrenæi Græci nominis in Libya: currum hi, & in curru Hammonem obtulerunt.*

Deinde c. 15. *pag.* 834: Κυρηναῖοι δὲ ἀνέθεσαν ἐν Δελφοῖς Βάττον ἐπὶ ἅρματι, ὃς ἐς Λιβύην ἤγαγε σφᾶς ναυσὶν ἐκ Θήρας, ἡνίοχος μὲν τῷ ἅρματός ἐστι Κυρήνη, ἐπὶ δὲ τῷ ἅρματι Βάττος τε, καὶ Λιβύη στεφανῦσα ἐστὶν αὐτόν. *Cyrenæi Batti in curru ſtatuam Delphis poſuerunt, qui eos ex Thera navibus in Africam deduxerat: auriga currus eſt Cyrene, in curru vero Libyæ Genius Batto coronam inponit.* Quare indagine quadam veſtigia ſum perſecutus, unde hanc notitiam laudatus Bayle protraxerit; cum Eraſmi adagia indicata reperiſſem, ab his demum ad conmentatorem Ariſtophanis in Pluto perveni, qui laudato pro ſe Ariſtotele ſane diverſa ſcribit *ad v.* 926.

De dono quidem Apollini facto ita: Οἱ Ἀμπελιῶται δὲ, ἔθνος Λιβυκὸν, εἰς Δελφοὺς ἀνέθεσαν καυλὸν σιλφίου, ὥς φησιν Ἀλεξανδρίδης. *Ampeliotæ vero, Libyæ populus, caulem ſilphii Delphis dedicaverunt, ut refert Alexandrides.* Quare non oppidi Cyrenes incolæ, *gli abitanti di Cyrene.* Dedicationis unius ſolum meminit Alexandrides quare non, *ogn' Anno.* Videamus jam, quid de ſigillo urbis cenſendum, ita ibidem paullo ſuperius ſcholiaſtes: Οἱ πολῖται οἱ Κυρηναῖοι ἀνταπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας βουλόμενοι χαρίσασθαι τῷ βασιλεῖ, ἐποίησαν εἰκόνα· ὡς δέ τινες δακτύλιον· ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐτῶν προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸ σίλφιον. *Cives Cyrenæi, ut pro beneficentia, quam experti erant, regi gratiam redderent,*

N *ſtatuam:*

ſtatuam: ut vero alii memorant, annulum fieri fecerunt, in quo civitas regi ſilphium offert.

Vage hic omnia de ſtatua, vel annulo, qui, an urbis ſignum habuerit, non indicatur, diverſum enim admodum eſſe arbitror, urbis Genium in gemma cælatum, & eandem ipſam ſigillum urbis fuiſſe, neque facile publicum iſtiusmodi *σφράγισμα*, *ſigillo de la Citta* digito circumlatum credi poteſt.

Aliud ſane laudatus ibidem de Cyrenæorum re publica Ariſtoteles: Βάττος Κυρήνην, ἔκτισεν - - - - ὃν τιμήσαντες Λίβυες ἐχαρίσαντο αὐτῷ τὸ κάλλιστον τῶν λαχάνων τὸ σίλφιον, καὶ ἐν νομίσματι αὐτὸν ἐχάραξαν, τῇ μὲν, βασιλείαν, τῇ δὲ σίλφιον παρὰ τῆς πόλεως δεχόμενον. *Battus Cyrenem condidit - - - - quem ut honorarent Libyi, olerum pulcerrimum ſilphium ei obtulerunt, atque in moneta illum cælarunt, altera manu regnum, altera ſilphium a civitate accipientem.*

Ex his puto, ſatis liquere, non ſolum quam parum commode in Bayleum inciderit Haymius, ſed illud etiam, apte ad rem ſcripturum abſtinere debuiſſe ea ſententia: *perche ciò* (ſilphium) *era diſtintivo glorioſo a quei di Cyrene, comme piu chiaramente appariſce da cio, que dice il dotiſſimo Bayle.* Cedo enim! quomodo Cyrenes urbis (de hac enim, non de provincia loquitur) ita propria erat gloria ſilphium, ut diſcrimen etiam, *diſtintivo*, alia inter Pentapolis oppida eſſet, ſi Ampeliotæ Delphis ejusmodi caulem dedicarunt?

Nihil

Nihil dicam de Barcæorum numis, in quibus diverſæ ſpeciei plantam ſuſpicor; protulit editor muſei Pembrockiani ſimilem cum ſilphio monetam ΚΩΦΗΝΩΝ *Cophenorum* inſcriptam, in quam urbem hic inquirere non vacat, geographis ignotam; id ſcio teſtibus Arriano & Strabone in ipſa Media etiam proveniſſe ſilphium, nam ille *de Exped. Alex. L. III. pag.* 145: Αλλὰ ἔνγε τέτῳ τῷ Καυκάσῳ ἐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τέρμινθοι πεφύκασι, καὶ σίλφιον, ὡς λέγει Αρισόβελος. *At in hoc Caucaſo nihil præter terebinthum & ſilphium naſcitur, ut autor eſt Ariſtobulus.* Ille vero: Φέρει δὲ καὶ σίλφιον ἡ χώρα, ἀφ' ἒ ὁ Μηδικὸς καλέμενος ὀπὸς πολὺ λειπόμενος τἒ Κυρηναϊκἒ, ἔςι δ' ὅτε καὶ διαφέρων ἐκείνε. *Silphium quoque fert regio, unde Medico ſucco nomen, is longe deterior Cyrenaico, interdum tamen illo bonitate præſtat.* Videt hic autor, quam *il diſtintivo glorioſo* evaneſcat, præſertim ſi noſtræ Cœnopoli etiam in Pentapoli officina monetaria conceditur, cujus occaſione huc ſum delapſus.

LACEDÆMONIORUM.

Caput diadematum.)(Vas inter pileos Dioſcurorum. ΛΑ. ΠΕΙΣΙΠ. *Tab. II. N. 11.*

Numulum hunc ſolum repræſento, quia, ut ad Haymii *T. II. pag.* 158 *Not.* 100. indicavi, a nobis gazam Auſtriacam Vindobonenſem in ordinem redigentibus in catalogo τῶν ἀνεκδότων omiſſus fuerat, ubi ſane propterea locum merebatur, quia tertius erat, quem Lacedæmoniorum argenteum hactenus vidimus. Quod epigraphen adtinet,

fateor, primas literas ita nexas, poſtremam vero ita cælatam eſſe, ut dubitari poſſit an priores Π & E an Γ & I., poſterior Π, vel in ΓI reſolvenda, quia tamen probabilius viri nomen adſumtis Π formatur, ΠΕΙCΙΠπȣ, vel ΠΕΙCΙΠπος *Piſippus* legendum eſſe exiſtimo, cum vero nullus Spartanorum regum hoc nomine, caput diadematum ad eorum aliquem, quorum tempore luxus inrepſit, ita referendum erit, ut Piſippi nomen magiſtratum deſignet. De hac Spartanæ rei publicæ labe adnotationem indicatam conſule.

LARINORUM.

Caput Herculis leonis exuviis tectum)(Hippocentaurus currens. CADINOD. In infimo numi ſegmento nota quadrantis. *Tab. II. N. 12.*

Numus hic ex muſeo Cl. Ilgneri mihi ſubpeditatus, duplice titulo inter non editos cenſeri poteſt; aliquot quidem cum hac epigraphe male lecta, ut mox oſtendam, conparuere, nullus tamen cum his ſignis. Larino Frentanorum, ſeu Apuliæ in Daunia oppido numum ſumma confidentia adtribuo, mirorque hactenus inter ignotos latuiſſe; quia editor muſei Theupoli numiſma minus integrum habuit, Atinam Latii, omiſſa nempe prima litera ex AΔΙΝΟΔ Græcis præterea hodierni uſus Δ ſcripto nobis obtruſit. Melius ſervatos numos habuit Inl. Arigonius, verum tam *Tab. IX.*, ubi de partibus aſſis agit, inter trientes unum *N.* 14, quam inter urbes *Tab. X. N.* 100. alterum profert, cujus epigraphen GADINOD adnunciat, primam proinde

literam

literam pro G. habuiſſe liquet, quia poſt *Fanum* ante *Gnidum*, *Gnoſſum*, *Gortynam* numum inſeruit.

Felicior erat Pembrockiani theſauri conlector, is enim primum advertit, epigraphen non a G. ſed L., antiquo eo nempe, vel ſi placet dicere, Hetruſco, quale in numis Gelæ urbis, ut in meo aliquo, obſervatur, incipere, adhæſit tamen in D. conſonante repetita, etenim cum *Tab. XVII.* ante ΛΑ-ΜΙΕΩΝ poſuit LADINOD. cum typo delphini, & nota ſextantis, tertiam literam Delta ab ſe habitam confitetur: rurſus cum poſtea *Tab. XVIII.* ante numum ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. alterum depinxit, qui in antica caput juvenile galeatum, in poſtica cum ſimili epigraphe, & nota quincuncis equitem haſta & clypeo armatum decurrentem repræſentat, de Delta ita hæſitaſſe videtur, ut O. forſan habuerit.

Mirum ſane, viris in arte verſatis nunquam caninæ literæ in mentem veniſſe, quam ita formatam in numo Hyrinorum apud Begerum *Theſ. Brand. T. I. pag.* 320. vidiſſe debuerant; illud vix adſequor, qui factum ſit, ut Inl. Arigonius, qui priſcum hunc characterem *Tab. XXII. N.* 222 in numo ſuo Tutertino agnoverat, eum & geminum quidem tam parum obſervaverit, ut alterum præterea errorem erraverit, dum *Tab. XIII. N.* 132 numum recentioribus Græcis literis ΛΑΡΙ. inſcriptum Larino Apuliæ adtribuit, qui tam ob cultrum taurobolio adhiberi ſolitum, qualem in monetis Philippi & Perſis poſtremorum Macedoniæ regum videmus, quam ob ipſam epigraphen Græcam Lariſſæ Theſſalicæ potius eſt adſcribendus.

Erit, qui meis me armis impugnet, atque Arigonii nu-

mum Dauniæ vendicet; an non, inquiet, vicinum Larino oppidum Arpi eadem lingua monetas ſuas ΑΡΠΑΝΩΝ inſcripſit? quid ergo numiſmati Arigoniano Græca inſcriptio adeo oberit, ut in Theſſalicam officinam relegetur? Tam parum his moveor, ut, quæ adſerui, inde confirmem atque inluſtrem potius. Græca perpetuo epigraphe uſi ſunt Arpani, nempe quia Argivorum colonia, nam teſte Strabone de hac urbe & Canuſio *L. VI. pag.* 283: *Λέγονται δ' ἀμφότεραι Διομήδους κτίσμα. Utramque Diomedes fertur condidiſſe*, hunc præterea ſanguinem ab Ætolis regibus traxiſſe novimus, unde factum, ut non ſolum Virgilius *Æneid. L. X. v.* 28 caneret:

> *Atque iterum in Teucros Ætolis ſurgit ab Arpis*
> *Tydides.*

Sed ipſi etiam cives in moneta Calydonium aprum conſignaverint, quo luculentum magis Ætolicæ originis teſtimonium nemo facile petierit. Diverſa ſunt de Larinatibus, qui ex Liburnis, & Hetruſcis orti perhibentur a Catone *de Originibus*. Vicina etiam oppida Teanum, Luceriam Latina inſcriptione uſa ſcimus.

Gravius aliud obponi poſſe video ex Pembrockii numo *Tab. XVII*, & alio Arigonii *Tab. X. N.* 100 qui delphinum in poſtica exhibent, ſuperius indicatis; ſignum enim hoc urbem maritimam fere demonſtrat, aſt Larinum præeunte Ptolemæo, ad dextram Tiferni ripam in mediterraneis ſitum fuisſe, omnes hodie conſentiunt. Ad rem quidem belliſſime hæc dicta ſunt, minime tamen ejus ponderis, ut vel lectionem numi, vel officinam monetariam mutem.

Omitto

Omitto in muſeo Pembrockii *Tab. XIX.* depictum eſſe Luceriæ numum cum nota quadrantis, qui delphinum etiam cum tridente præfert, novimus vero omnes Luceriam multo magis, fere ad fines Hirpinorum, a mari recedere. Nec ab hiſtoria naturali præſidium quæram, ſcilicet delphinos etiam aquas dulces ſubire teſte Bellonio apud Aldrovandum; Larinatium agrum non anguſtis pomœriis conſtrictum ad mare etiam ſe porrexiſſe contendo, atque ut alia teſtimonia prætersam, nunquam, ſi res aliter ſe haberet, profecto ceciniſſet Silius *L. XV. v.* 565.

Quaque jacet ſuperi Larinas accola ponti.

Et en ſalſæ ſuæ aquæ innatantem delphinum.

Numi noſtri ſigna ſi conjungere placet, centaurus averſæ Oreus erit, cujus cum Hercule pugna in ſella Apollinis Amyclæi a Bathycle Magneſio cælata deſcribitur a Pauſania *L. III. c. 8. pag.* 256: Ἡρακλέουςτε πρὸς Ὀρεῖον Κένταυρον μάχη πεποίηται. Herculem ubivis in Italia cultum Dionyſius Halicarn. *L. I. Ant. pag.* 33 nos docet de Hercule loquens: Πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τῆς Ἰταλίας αἰνεῖται τεμένη τῷ θεῷ, καὶ βωμοὶ κατὰ πόλεις τε ἵδρυνται, καὶ παρ᾽ ὁδοῖς, καὶ σπανίως ἂν εὕροι τὶς Ἰταλίας χῶρον, ἔνθα μὴ τυγχάνει τιμώμενος ὁ θεός. *In multis etiam aliis Italiæ locis templa huic deo ſunt ſacrata; & per urbes, atque in ipſis viis aræ ſunt erectæ: nec facile reperias ullum in Italia locum, ubi hic deus non coleretur.* In ipſa Daunia honores ei habitos numus theſauri Brandeburgici Luceriæ cuſus, in quo apud Begerum *T. I. pag.* 317, aut eundem inberbem, aut Omphalen adſignatis conſuetis in averſa armis intueberis. Quod ſi quis centaurum ad Bacchum referat, ſiticuloſæ etiam conſulet Apuliæ.

Diſſi-

Diſſimulare hic non poſſum, quod Larinatium numum vetuſto Hetruſcorum aut Samnitum charactere inſignem verſanti in mentem venit; *T. II.* Haymii *pag.* 167 in notis ad numiſmata ORRA inſcripta, de quorum explicatione, ſeu urbe, in qua cuſa fuerant, prodenda hactenus fere deſperatum eſt, conjecturam aliquam ex Amoris ſigno ſæpius in illis cælato eruditorum diſcuſſioni ſubtimide propoſui. Alteram, quæ hic ſubnata eſt, non majore quidem confidentia, communicandam tamen duxi.

Conſtat ex marmorum, atque æneарum tabularum inſcriptionibus vetuſtiore charactere exaratis, eam priſcis fuiſſe ſcribendi rationem, ut conſonantes nunquam geminarent; hinc arbitrabar, male hucusque in hisce monetis lectum fuiſſe ORRA., ſed alterutram conſonantem alius ſoni eſſe debere, cumque ex priſcis alphabetis ſcirem, magnam τȣ K cum R fuiſſe ſimilitudinem, utraque enim pede uno brevior id ſolum habebat diſcriminis: R ſuperius clauſum, K apertum fuiſſe, quæ diverſitas in numis aut minus ſervatis, aut incruſtatis facile adcuratos etiam oculos fugit, cenſebam, aut OKRA, aut ORKA legendum potius.

Fateor, me in primam lectionem magis inclinare, habemus in Umbria cis Appenninum ad Naris cum Tiberi confluentem municipium Ocriculum; quid ſi, ajebam, vel in vicina aliqua Italiæ regione urbs aliqua Ocra fuiſſet, ad cujus diſcrimen oppidum alterum Ocriculum nominatum fuerit? vel vero hoc ipſum municipium amplitudine, ut nomine diminutum ex ruinis alicujus Ocræ ſurrexerit? ſuſpicionem hanc qualemcunque ita boni conſulat lector, ut non tam luxurianti ingenio, quam intento

in

in minimas etiam veri eruendi venulas animo eam tribuat.

PAMPHIORUM.

Caput juvenile, comis retortis, aliquo pilei genere tectum.)(ΠΑΜ. *Pamphiorum.* Pharetra, quam tridens hinc, inde prora ambit; infra: ΦΑΗΣ. *Phaes. Tab. II. N. 13.*

Numuli hujus ænei optime conſervati ex muſeo Ilgneriano inter incertos mentionem fecerat Inl. C. Criſtiani in adpendicula tomo I. Haymii adjecta *pag.* 71. Quod tum ambos latebat, fortuna mihi oblatum eſſe exiſtimo tam certo, ut non facile contra adſertionem, quam edo, probabilius aliquid, niſi me Juno Moneta oderit peſſime, a quoquam proferendum ſperem. Aliud quid agens Polybium verſabam, cum forte in Pamphium Ætoliæ mediterraneum oppidum incidi, cujus nemo veterum geographorum meminit, atque illico animum adjeci ad monetam præſentem urbis hujus officinæ vendicandam.

Non raro antiquarii in adſignando ſingulari numo hoc uno argumento nituntur: loci nullius nomen ſeu in Stephani catalogo, ſeu apud alios iisdem literarum elementis incipere; idem ſane hic evenit: neque enim arbitror, quemquam de Pamphylia ſomniare, quis enim vidit unquam, in numis univerſæ gentis nomen magiſtratus adjectum, niſi urbes peculiari fœdere, ut Achæorum, ipſorumque Ætolorum in commune aliquod concilium conſpiraviſſent, quod tamen de

Pamphylia adſerere nemo poterit, non enim hic agitur de viris, qui ſacris faciundis ab gente aliqua conſtituti ſunt, ſcilicet de Lyciarchis, Cretarchis, qui munus ſuum & populi nomen adjectum ſemper habent. Verum non tam curta mihi ſupellex, ut hanc unicam extremis in rebus tabulam adripere cogar.

Aliud in diſcernendis numis earum urbium, quæ idem nomen præferunt, præſidium numariæ rei ſtudioſis ſubpeditat æris, molis, atque cælaturæ potiſſimum ſimilis cum aliorum ejusdem gentis oppidorum moneta ratio: ita Heracleas, Apollonias, Ægas, alias ſuis provinciis probabiliter adtribuere ſolemus. Hujus ipſius criterii normam quam feliciſſime adplico; ſcalpturæ modum, molem, æs, omnia gemina reperio in numis Ætolicis, contuli Pamphiorum numum cum meo ΑΙΤΩΛΩΝ inſcripto integerrimo drachmæ unius granorum XIII, atque æquilibrium faciebant, ubi illud minime negligendum, tam in meo indicato, quam in eo, quem Inl. C. Criſtiani ediderat cum epigraphe ΑΜΦΙΣΣΕΩΝ, qualem ipſe poſſideo, averſæ partis aream verſus centrum ita concavam eſſe, ut in duobus Pamphiorum ejusdem typi numis, quos præ manibus habeo.

Aſt erit, qui me tridente, roſtrove navis de poſſeſſione ab ſe deturbandum ſperabit; quod enim, audire mihi videor, certius maritimæ urbis indicium, quam prora, Neptunique ſceptrum? nempe Khellius

Delphinum ſilvis adpingit, fluctibus aprum?

Ne minimum me Horatiana reprehenſio perterret, vel ipſum aprum Calydonium ἀνδρωτί cum tridente & navigio

con-

conciliabo. Ad iter Philippi regis in expeditione contra Ætolos ſub annum A. X. 218 ſuſcepta advertendus eſt animus, quod minutim ad magnum geographiæ veteris lumen nobis deſcripſit Polybius *Hiſt. L. V. pag.* 496 *& ſeq. edit. Amſtel.* 1670: Narrat ibidem regem ſuadente Arato celebri illo Achæorum prætore, ut ne protelatione occaſionem amitteret, inceptum iter perſecutum; narrationis partem priorem, quia longior eſt, Latinam ſolum ſubpedito:

Deinde Acheloum transgreſſus, Thermum verſus feſtinato agmen ducit - - - - - in tranſitu reliquit ad ſiniſtram quidem Stratum, Agrinium Theſtienſes: ad dextram vero Conopen, Lyſimachiam, Trichonium, Phœteum, deinde ad oppidum venit, quod Metapan dicunt, ad Trichonidem lacum, & ipſas illius fauces ſitum, ab eo loco, quem Thermum nominant, ſtadia LX diſtantem. Hanc ab Ætolis deſertam quingentorum militum præſidio inducto rex tenuit, ut per fauces ingredienti, atque exeunti munimento eſſet, eſt enim ripa tota illius lacus montoſa & aſpera, ac propter ſilvas viæ inminentes anguſta.

Tum ipſum profectionis ordinem perſequens, Thraces extra militarem viam ad tuendum dextrum latus diſpoſitos refert, & ſubjicit: Τὴν μὲν γὰρ εὐωνύμων ἐπιφάνειαν τῆς πορείας ἠσφαλίσθη λίμνη σχεδὸν ἐπὶ τριάκοντα στάδια· Ἀνύσας δὲ τοὺς προειρημένους τόπους, καὶ παραγενόμενος πρὸς τὴν καλουμένην κώμην Παμφίαν (Πάμφιον) ὁμοίως καὶ αὐτὴν ἀσφαλισάμενος φρουρᾷ προέβαινε πρὸς τὸ Θέρμον. κ. τ. λ. *Nam lævum agminis latus tegebat ipſe lacus fere per triginta porrectus ſtadia; confecto per dicta loca itinere oppidum nomine Pamphium poſtquam adtigiſſet, illudque etiam muniviſſet præſidio, Thermum rex progrediebatur* &c.

 Habe-

Habemus hic oppidum non ignobile, quia præſidio non indignum videbatur cato duci, & quidem ad lacum, eumque magnitudine inſignem ſitum, nollem enim eum ex paullo ante adductis ad triginta ſolum ſtadia conſtringi; id ſolum vult ſcriptor, tanto ſpatio a lacu, adeoque lato admodum, agminis iter fuiſſe protectum, quod minime prohibet, eum non longius ſe porrexiſſe etiam, imo ampliorem multo fuiſſe, ipſum nomen docet, quod non aliunde, quam a Trichonio urbe habere poterat, quare etiam hæc lacui adſidebat; aſt inter Trichonium & Metapam Phœteum interjacebat, dolendum quidem, a Polybio ſpatium, quod inter Trichonium, & Metapam intererat, adnotatum non fuiſſe, adtamen vix errabit, qui huic intervallo ſexaginta adtribuerit ſtadia.

Ob lacum ultra ſexaginta ſtadia diffuſum (quis enim Trichonium ad ipſum illius initium, nullo teſte, adfiget?) poterant ſane Pamphiorum monetarii ſua in pecunia proram & tridentem ferire, neque enim hæc indicia mare ſemper ſignificare exemplis docere poſſum: deſcriptus eſt in muſeo Theupoli numus Tiberiadis *pag.* 880., qui in poſtica mulierem repræſentat pede proram navis prementem; novimus, urbem hanc lacui Cenereth adſitam, cui Joſephus C. ſtadia in longum, tribuit. Si quem tridens offendit, is Neptuno lacuum dominium eripiat; alia veterum erat opinio, refert Pauſanias *L. III. pag.* 264 de lacu in Laconia: Ἐνταῦθα ἔςι μὲν λίμνη καλȣμένη Ποσειδῶνος· ἔςι δὲ ἐπὶ τῇ λίμνῃ ναὸς, καὶ ἄγαλμα τȣ̃ Θεȣ̃. *Eſt ibidem lacus, qui Neptuni dicitur: & in ejus ripa delubrum dei cum ſimulacro.*

Si

Si quis porro moleſtus fuerit, ex ipſo tridente lacus majorem etiam, vel Galilæo illi parem, amplitudinem inferam, quod inſtrumentum forſan ob aliquam Hebrææ religionis reſiduam reverentiam procudere omiſerint Tiberienſes. Eam hic geographorum, qui mappas deſcripſerunt, negligentiam ſatis mirari non poſſum, qua factum, ut magni hujus lacus cum ipſo Pamphio ne minimum veſtigium indicetur. Medium inter tridentem & proram ſignum ne quis primo intuitu columnam eſſe exiſtimet, ſolicite moneo; ob extrema tam ſuperius, quam inferius rotunda, tum quator circa medium annulos aliud exhibere non poteſt, quam pharetram, atque ſuſpicari liceret, illud ipſum inſtrumentum hic repræſentari, quod in numo Goltzii *Tab. VII. N.* 4. vir nudus ad latus habet, ſi arcu etiam armatus foret.

Subjectum nomen ΦΑΗΣ. magiſtratum indicare, qui alios apud Goltzium Ætolorum numos viderit, nemo dubitabit, advertet enim iſtiusmodi nomina inferiore numi loco eſſe poſita, ut in noſtro. De capite in antica ſignato in tantis hujus urbis tenebris hariolari nolo, id certum pilei formam admodum eſſe illius ſimilem, quem nuda illa figura apud Goltzium in dorſo pendulum habet. Quod cetera Pamphium adtinet, id ſolum ex laudato Polybio *pag.* 505. ſcimus, oppidum eadem Philippi expeditione ab redeunte poſtremo agmine crematum fuiſſe, *οἱ περὶ τὴν ἐραγίαν ἐμπρήσαντες τὸ Πάμφιον*; quem locum eam etiam ob rationem adduco, ut genuinum urbis nomen conſtet, emendavi enim ſuperiore loco editionem, quæ ita habet: *πρὸς τὴν καλȣμένην κώμην Παμφίαν*, exiſtimo enim deſcriptorem Polybii ab articulo ad *κωμην* referendo deceptum,

ptum, cum libri ejusdem poſteriore lcco ὐδέτέρως ſcribatur.

PATRENSIUM.

Caput Jovis laureatum, & barbatum)(ΠΑ. in monogramma contractum, ΑΓΥC. ΑΙCΧΡΕШΝΟC. *Patrenſium. Agys Æſchreonis* filius intra lauream. *Tab. II. N.* 14.

Etſi abſit P. & E, quæ literæ in monogrammatis numorum æneorum hujus urbis videri ſolent, non dubitavi tamen hunc muſei Ilgneriani numum argenteum Patris Achaiæ adtribuere; Forma numi, Jovis Homagyrii ſatis a Cl. Bayero contra Begerum *Comm. Petrop. T. V. pag.* 364 *&* *ſeqq.* ſtabilitum caput Achaicam monetam prodebat illico, Patris eam fuiſſe cuſam, ſine erroris periculo exiſtimari poſſe, confirmabat me monumentorum aliorum conſenſio potiſſimum.

Nempe urbs hæc paucarum more, magiſtratus ſuos non ſolum in recto caſu, ut dicimus, adnunciat, ſed parentis etiam nomen adjicere ſolet, ita in muſeo Theupoli legimus: ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ. ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ. *Nicoſtratus Calliſtrati* filius: item ΜΗΤΡΟΔΟΡΟΣ. ΜΕΝΕΚΛΕΟΥΣ; in numo Galliarum regis apud Harduinum: ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΣ. ΔΑΜΗΝΟC loco Δαμωνος Jonice ſcilicet, & ΑΙCΧΡΙΩΝ. ΛΥΣΙΑ. *Æſchrion Lyſiæ* filius.

An

An hic Æſchrion noſtri prætoris pater fuerit, avusque Lyſias, præſtare ſatis non poſſum etiam propterea, quia nec de Harduini, nec de mea lectione certiſſimus ſum, etenim E ita conpreſſum in præſente numo, ut hanc literam primum, pro vetuſto L haberem; P vero ita vitiatum, ut I. tum arbitrarer; re quidem melius examinata, ſicut nec de P jam, nec de E fere dubitandum cenſui, ita fieri ſane poterat, ut Harduinus ſimili ratione male contortum E pro I legerit.

Quia in numo abeſt commune Achæorum monogramma, vix erravero, ſi eundem intra Olympiadem CXXIV. & CXXXII cuſum ſtatuo; teſtem habemus Polybium *L. II. c.* 41 ante hoc temporis punctum rei publicæ Achaicæ fundamenta jacta non fuiſſe: Ολυμπιὰς, ait, *μὲν ἦν εἰκοστὴ, καὶ τετλάρλη πρὸς ταῖς ἕκαλον, ὅτε Παλρεῖς ἤρξανλο συνφρονεῖν, καὶ Δυμαῖοι. Olympias agebatur quarta & vigeſima ſupra centeſimam, cum Patrenſes cum Dymæis hujus ſocietatis fœdus primi inierunt.* Scio quidem eundem paullo inferius ſcribere: *πρῶτοι μὲν συνέστησαν Δυμαῖοι, Παλρεῖς, Τριλαιεῖς, Φαραιεῖς. Primi quidem omnium concordiam pepigere Dymæi, Patrenſes, Tritæenſes, & Pharæenſes.* Si tamen cum ſuperioribus conferatur, arbitror, gloriam jactorum fundamentorum Patrenſibus concedi debere, etſi forſan eodem anno memoratæ duæ urbes adceſſerint etiam.

Quis jam in animum inducet, urbem, quæ tanti operis inſtitutrix erat, in eam legem primam peccaviſſe, qua cavebatur, ut Polybius ſuperius *c.* 37. Καὶ *νόμοις χρῆσθαι τοῖς αὐτοῖς, καὶ σταθμοῖς, καὶ μέτροις, καὶ νομίσμασι. ut non ſolum iisdem legibus, ponderibus, menſuris, ſed moneta etiam*

uteren-

uterentur? An omiſſura fuiſſet ſiglam illam civitas, quam forſan pro ſocietatis teſſera ſubgeſſerat ipſa, niſi eo tempore flatus fuiſſet Ilgnerianus numus, quo adoleſcens corpus, quatuor ſolum urbibus quia definiebatur, etſi id optabat maxime, non audebat tamen commune Achæorum nomen conſignare; Id quod factum fuerit, ubi Olympiade CXXXII Sicyonii, Ægienſes, Burii, Carynenſes eadem inſtituta ſunt anplexi.

Fateor, ex eodem Polybio certum eſſe, jam ante Philippi & Alexandri tempora ſtatum popularem ea in re publica ex duodecim urbibus conflata viguiſſe, prægraves etiam & vetuſtos Ægienſium numos in muſeis conſervamus, verum ut huic ætati numulus præſens ne minimum addicit, ita ea habet omnia, ſi Achaicam notam excipias, quæ in confinia indicatæ epochæ conſpirant: ſimillimum eſt Jovis Homagyrii caput, averſa pars intra lauream epigraphen continet, cælatura eadem, pondere examinato, æquale cum aliis monogrammate inſignibus, ſcilicet 38. granorum eſſe inveni, ut adeo pro exemplo communis deinceps monetæ numum adſumtum fuiſſe, ſuſpicari quis poſſet.

Patrenſium urbi, quemadmodum inſtitutæ rei publicæ optimæ laus tribui debet, ita etiam decus ſuum poſtrema fere etiam ſub imperatoribus ætate conſervavit, antiquo quoque Aroës nomine cum coloniæ Romanæ juribus reſtituto, numis, & Pauſania teſtibus, cujus locum, quia ſitum etiam indicat, adferam; *L. VII. c.* 18. *pag.* 569. ita ille: Αυγουςος δὲ ἢ τοῦ παράπλου νομίζων κεῖσθαι καλῶς τὰς Πάτρας, ἢ καὶ ἄλλην τινα αἰτίαν ἐπανήγαγεν αὖθις ἐκ τῶν πο-

λισμά-

λισμάτων τῶν ἄλλων τὲς ἄνδρας ἐς τὰς Πάτρας. *Auguſtus deinde vel quod ad navium adpulſum Patras valde commodas judicabat, vel alia quacunque de cauſa, remigrare omnem illam multitudinem ex oppidis aliis Patras juſſit.* Et paullo poſt: Καὶ ἔδωκε μὲν ἐλευθέροις Ἀχαίων μόνοις τοῖς Πατρεῦσι εἶναι· ἔδωκε δὲ ἐς τὰ ἄλλα γέρας σφίσιν, ὁπόσα τοῖς ἀποίκοις νέμειν οἱ Ρωμαῖοι νομίζουσι. *Et ſolis certe Patrenſibus ex Achæis omnibus, ſua ut libertate uterentur, conceſſit: atque alia in eam civitatem beneficia contulit, quibus ſuas colonias Romani adficere conſueverunt.*

POLYRHENIORUM.

Caput muliebre obverſum prominente ad humerum pharetra, & arcu)(ΠΟΛΥΡΗΝΙΩΝ. *Polyrheniorum.* Vir nudus præter faſciam lumbis obvolutam d. extenſa, ſ. virgam curvam *Tab. II. N.* 15.

Numum hunc argenteum ex muſeo conlegii Thereſiani nobilium depromtum lineari pictura deſcripſimus quidem *Cimel. Auſtr. Vindob. Tab. IX. N.* 8. ſine majore tamen aliqua inluſtratione, ut ejus operis inſtitutum erat, meminit ejus etiam muſeum Theupoli, ſed indicio vago nimis, & obſcuro in hæc verba: *Caput muliebre pectoretenus in proſpectu*)(ΠΟΛΙ, *ſic*, ΡΗΝΙΩΝ. *Vir nudus ſtans d. extenſa, ſ. baculum.* Tam de dea, quam de typo averſæ partis pleniorem, certioremque notitiam me daturum ſpero; Illam quidem nequaquam Dianam, ſed venatrici divæ ſociam cariſſimam eſſe exiſtimo, de qua canit Callimachus *Hym. in Dian. v.* 188., *&* *ſeq.*

Εξοχα δ' ἀλλάων Γορτυνίδα φίλαο νύμφην
Ελλόφονον Βριτόμαρτιν ἐύσκοπον.
Præ reliquis tamen una tibi Gortynis amata eſt
Cervinesi jaculo Britomartis certa ferire.

Aptiſſime hanc nympham Polyrhenio Cretenſi oppido convenire mox ex Strabone conficiam, ubi ejus hiſtoriam ab ipſis inſulæ incolis hauſtam referente Pauſania *L. II. c.* 30. *pag.* 180. præmiſero: φασὶ δὲ οἱ Κρῆτες - - - - - Διὸς δὲ καὶ Κάρμης τῆς Ευβέλȣ Βριτόμαρτιν γενέσθαι· χαίρειν δὲ αὐτὴν δρόμοις τε, καὶ θήραις, καὶ Αρτέμιδι μάλιστα φίλην εἶναι. Μίνων δὲ ἐρασθέντα φεύγȣσα ἔῤῥιψεν ἑαυτὴν ἐς δίκτυα ἀφειμένα ἐπ' ἰχθύων θήρᾳ. Ταυτὴν μὲν θεὸν ἐποίησεν Αρτεμις - - - - - - - ἐπίκλησις δὲ οἱ - - - - - - - Δίκτυννα ἐν Κρήτῃ. *Narrant Cretenſes - - - - - Jove, & Carme Eubuli filia Britomartin genitam, hanc, cum ſe totam in currendi, venandique ſtudia tradidiſſet, fuiſſe Dianæ cariſſimam. Verum cum Minoem præ amore inſequentem fugeret, in mare præcipitem in retia, piſcibus capiendis expanſa, incidiſſe, a Diana in deorum numerum relatam. - - - - - cognomen ei in Creta Dictynna.*

Quia in vulgus notum eſt, monetarios veteres patria, & domeſtica præcipue numina publico in ære cælaviſſe, ea ſcilicet, quorum ſacræ ædes ſuis in urbibus, aut agro fundatæ erant, Strabonem audiamus *L. X. pag.* 479. Πρὸς ἑσπέραν δ' ὅμοροι τοῖς Κυδωνιάταις Πολυῤῥήνιοι· παρ' οἷς ἐστιν τὸ τῆς Δικτύννης ἱερόν. *Ad occaſum Polyrrhenii Cydoniatarum vicini ſunt, ubi præcipuum Dictynnæ templum.* Ita interpretandum locum cenſui ob peculiarem articuli vim τὸ τῆς Δικτύννης ἱερόν, arbitror enim nos nunquam melius ſcriptoris

ris alicujus ſententiam adſequi poſſe, quam cum autorem ſecum ipſo conponimus; diverſo ſane ſtilo paullo ſuperius uſus eſt Strabo, de Tityro Cydoniæ monte agens: ἐν ᾧ ἱερόν ἐστι οὐ Δικταῖον, ἀλλὰ Δικτυνναῖον, *in quo templum eſt non Dictæum, ſed Dictynnæum.* Quam obiter hic rem perſtringit!

A piſcatoribus ſervatam nympham tenemus, idque ipſum Polyrhenios indicare voluiſſe averſa in numi parte, pene certus ſum, etenim ut nullum alicujus dei vel minimum adtributum conſpicor, ita in piſcatorem, cujus forſan etiam nomen olim celebre aut cum libris interiit, aut a ſcriptoribus prætermiſſum eſt, conveniunt omnia: panno aliquo ſubcinctus eſt, quem habitum in deorum ſignis nemo facile oſtenderit, nudus cetera, quid ad mare ſubeundum adcommodatius? manus non baculo, aut haſta eſt armata, ſua ſe curvitate piſcatoria virga nitidiſſime prodit. Id hic velim, ne quis de Britomarte velut hamo capta nugetur, ſatis perſpectum eſt nobis pictorum cælatorumque ingenium, variant inſtrumenta, obvio indicio ejus, quem repræſentare volunt, contenti.

Ceterum quidſi etiam retia in numiſmate huc pertinente oſtenderem? Luculenter altero abhinc anno Inl. comes Criſtiani in adpendicula tomo primo Haymii adjecta *pag.* 67. Magneſiorum ad Mæandrum ductam a Cretenſibus originem tam ex Strabone, quam ex labyrinthi typo, in numo Goltzii *Tab. XXI. N.* 9., item Liebei *c. V. pag.* 183. pro Mæandro habito conmonſtravit. Ut cum illis angulis male actum antehac, ita non multo melius cum ſigno nudo, atque inſtrumento ad dorſum adſtituto; Nonnius muliere

nuda contentus, altum de hoc ſilet. Cl. Liebeus in ſuo Apollinem vidit, de inſtrumento ita loquitur: *pone, ut arbitror* (en ut hæſitat) *ſymbolum Apollinis tripos cum cortina, & inpoſita forte* (iterum dubitat) *lyra.*

Quemadmodum nunquam alias ſatis adſequi poteram, ubi cortinam, lyramque vidiſſet laudatus antiquarius, ita dum Polyrheniorum numum verſarem, ſtatus, geſtusque viri nudi fere ſimilem illius, qui in Magneſiorum numiſmate conparet, non ſolum in memoriam revocavit, ſed origo Cretica, Britomartis hiſtoria, ſuſpicionem movit non levem, an non in antica horum numorum pro Diana Leucophryne eadem hæc nympha, in poſtica vero piſcator eſſet cælatus, idque propterea potiſſimum, quia inſtrumentum, nunquam hucuſque nitide explicatum, mihi nullius fere alterius ſpeciem referre poſſe videbatur, quam retium conlectorum & ad haſtas, funiculis defluentibus, prominentibus etiam ſuperius duobus annulis ligneis, adligatorum.

Ut certius hac de re arbitrium ferat lector, averſam numi faciem ex muſeo meo propterea depingi curavi *Tab. II. N.* 16., quia inſtrumentum, de quo agimus, in Goltziana moneta miſerrime, neque in Gothana ita depictum reperi, ut piſcatoriæ hujus ſupellectilis formam eam, quam in meo objiceret, habebitur forſan minus adhuc tritus, qui ipſa reticuli filamenta repræſentet. Utut ſit, id adfirmare audeo, retia conpoſita potius, quam quidquam aliud hic exhiberi; neque vittæ, quas vir nudus dextra tenet, moleſtiam faceſſunt, utpote quibus Polyrrheniorum bos nunquam non eſt redimitus, niſi adcommode magis ad Britomartin ſerta ex pinu, aut lentiſco quis velit, de quibus loco indica-

dicato Callimachus *v.* 200. *&* *ſeq.* ubi de feſto & ſacris Dictynnæ perpetratis ita canit:

τὸ δὲ σέφος ἤματι κείνῳ
Πίτυς, ἢ σχῖνος.
Pinus dat ſerta coronis
Lentiſcusve die ſacra.

Ut ne mea retia adrodantur, criticis quibusdam ſatisfaciendum eſſe video; horum aliqui querentur, Britomartis ſacra nulla religione per Aſiam ad Magneſiam uſque differri: aliis dolebit ob quorundam poetarum carmina, Dictynnam & Dianam inter, velut dearum duas, diſcrimen fieri. Hos primum ex monumento publico, eoque ſanctiſſimo conficiam: Fœdus aliquod Latiorum, & Oluntiorum Cretenſium civitatum nobis ſervavit Cl. Chishull *Antiquités Aſiat. pag.* 134. *&* *ſeq.* in ſubjecto ad confirmationem jurejurando Latiorum inter conjuratos deos, deasque alias ita lego: Καὶ τὰν Λατῶν, κ'Αρτεμιν, κ'Αρεα, καὶ τὰν Αφροδίταν, καὶ τὰν Ελευσίναν, καὶ τὰν Βριτόμαρτιν. *Et per Latonam, & Dianam, & Martem, Veneremque, atque Eleuſinem, & per Britomarten.* En ut cum Venere & Cerere Mars etiam Dianam a Britomarte dirimit.

Ad cultum Dyctynnæ noſtræ in Joniam etiam promotum ipſa quidem Magneſiorum origo ſatis grave argumentum ſubpeteret; Ceterum tantundem fere viæ ex Creta in Æginam inſulam eſſe exiſtimo, quam ad Jonum littora, apud Æginetas vero divinos ei honores habitos teſtatur Pauſanias *L. II. c.* 30. de Britomarte loquens *pag.* 181. Σέβουσι δὲ οὐ Κρῆτες μόνον, ἀλλὰ καὶ Αιγινῆται, λέγοντες, φαίνεσθαί

νεσθαί

νεϑαί σφισιν ἐν τῇ νήσῳ τὴν Βριτόμαρτιν? ἐπίκλησις δὲ οἱ παρὰ τε Αἰγινήταις ἐστιν Αφαῖα. Colunt eam non Cretenſes ſolum, ſed ipſi etiam Æginetæ, quod in inſula Britomartin ſibi adparuiſſe narrant; cognomen ei apud Æginetas eſt Aphæa.

Eidem ſub aliis nominibus templum Spartæ fuiſſe conſecratum, idem confirmat *L. III. c.* 14. *pag.* 240. Επανελϑοῦσι δὲ ὀπίσω πρὸς τὴν Λέσχην ἐστιν Αρτέμιδος Ισώρας ἱερὸν, ἐπονομάζουσι δὲ αὐτὴν καὶ Λιμναῖαν, οὖσαν οὐκ Αρτεμιν, Βριτόμαρτιν δὲ τὴν Κρητῶν. *Redeuntibus vero ad Leſchen ſe objicit Dianæ Iſoræ templum, quam etiam Limnæam nominant, etſi nequaquam Diana ſit, ſed Cretenſium Britomartis.* Ex quo ut de diſcrimine utriuſque deæ iterum docemur, ita Britomartis ſacra nequaquam intra Cretam concluſa fuiſſe videmus.

Illud dolendum, ſignum ejus ligneum a Dædalo ſcalptum, atque Olunte ſervatum a Pauſania *L. II. c.* 11. *pag.* 793. indicari ſolum, non vero deſcribi, dum ait: Δαιδάλου δὲ τῶν ἔργων δύο. - - - - - τοσαῦτα δὲ ἕτερα ξόανα ἐν Κρήτῃ Βριτόμαρτις ἐπ' Ολοῦντι. κ. τ. λ. *Ex Dædali operibus duo. - - - - - - - totidem lignea in Creta, Britomartis Olunte &c.* Adtamen ex iis, quæ de Sparta diſputat, ſatis conficitur, tam ſimili habitu eam repræſentatam, ut pro Diana haberi potuerit ab eo, qui patriarum cujuſque urbis religionum eſſet ignarus, eccur enim tam ſolicite monuiſſet: οὖσαν οὐκ Αρτεμιν, Βριτόμαρτιν δὲ τῶν Κρητῶν. *Eam nequaquam Dianam, ſed Cretenſium Britomarten eſſe.* Neque quis obpoſuerit, adcuratum ſcriptorem id adjeciſſe, quia ab ipſis Lacedæmoniis Αρτεμις Ισώρα nominabatur; Verum cedo! unde hoc ipſum evenit, niſi ab adſuetis ad Dianæ ſigna oculis,

lis, antequam Cretenſis hæc religio in Peloponeſum inveheretur.

PRIANSIENSIUM.

Neptunus ſeminudus ſtans d. tridentem)(ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ *Prianſienſium.* Mulier ad arborem ſellæ inſidens, d.. aut paſcit ſerpentem, aut animali adſilienti blanditur *Tab. III. N.* 1.

Argenteum hoc numiſma iam quidem Frœlichii, meaque opera *Cimelii Auſtriaci Vindobon. P. I. pag.* 34. etiam *Tab. VIII. N.* 9. depictum prodiverat, verum cum, quia liber ille ob majus, quo venditur, pretium in paucorum eſt manibus, tum propterea maxime hic locum merebatur, quod a nobis litera una deceptis male lectum Priene Joniæ oppido adtributum fuit; Ad hunc lapſum præter Σ ita diſtortum, aut conpreſſum, ut pro E haberi potuerit, potiſſimum ſane contulit altum apud geographos, & hiſtoricos omnes de Prianſio Cretæ urbe ſilentium, quo factum, ut ne ſuſpicio quidem diverſæ lectionis animum ſubiverit.

Fortuna antiquaria evenit, ut aliud agens in marmor Oxonienſe olim a Cl. Humfrido Prideaux *N. LVII*, nunc adcuratius a Cl. Chishul. *Antiquités Aſiatiques pag.* 129. *& ſeqq.* editum inciderem, quo præclaro monumento, ut inter Hierapytnios, & Prianſienſes communium utriusque civitatis jurium ſocietas ſtabilita, ita Prianſii noſtræ, æternum alias ſepeliendæ memoria eſt conſervata; Prianſii noſtræ, ajo, etenim quam primum res ſinebat, ad Cæſareum muſeum

ſeum advolanti & Jonica Priene omnino evanuit, & ſincera ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ lectio non ſine indignatione de anteriore incuria, non ſolum ſe explicuit, verum ab arbore, quæ in Hierapytniorum moneta fere ſimilis, etiam confirmata fuit.

Citius quidem ad hanc notitiam forſan venire poteramus, niſi in Stephanum Byzantinum, ſeu Hermolai, a quo in conpendium contractus eſt, ſeu ſcribarum errore *pag.* 646. mendum inrepſiſſet, ubi pro ΠΡΙΑΙΣΟΣ πόλις Κρήτης laudatus Prideaux cum eruditis aliis ſuſpicati ſunt legengendum ΠΡΙΑΝΣΟΣ., quod ſane utrumque gentile promiſcue a Coſmis in marmore adhibitum (Πριανσιοι, Πριανσιευς ut in Stephano: οἱ πολίται Πριαισιοι, καὶ Πριαισιευς) ſtabilire videtur. Verum etiam tum anguſtis admodum limitibus geographica hæc eruditio circumſcripta fuiſſet, Cretæ oppidum ſciremus denique, aſt maritimumne, an mediterraneum, quave in regione inſulæ ſitum etiamnum ignoraremus.

Utroque dubio nos expedit cum numus præſens, tum præſtantiſſimum marmor. Mari adſediſſe Prianſum Neptunus anticæ partis ſatis docet, qui item in muſeo Inl. Arigonii ſe ſiſtit in averſa numi *N.* 181. *Tab. XVIII.* cum epigraphe ΠΡΙΑΝ. Pro erroris ſolatio hoc numiſma conmemorare volui, quia itidem Priene adſcriptum, quem tamen ejuſdem Cretenſis oppidi eſſe (ſi lectio adcuratior, quam in conſequente ΠΡΙΑΝΕΩΝ, ubi probabilius ex iis, quæ nobis hactenus conſtant ΠΡΙΑΠΕΩΝ legendum) conjicere licet.

Eun-

Eundem ſitum non uno loco conprobat fœderis inſcriptio: Primum circa medium ita habet: Ει δέ τι κὰ ὁ Ιεραπύτνιος ὑπεχθῆται ἐς Πριάνσιον ἢ ὁ Πριανσιεὺς ἐς Ιεραπύτναν ὅτιῶν, ἀτέλεα ἔςω, καὶ ἐσαγομένῳ αὐτὰ, καὶ τούτων τὸς καρπὸς καὶ κατὰ γᾶν, καὶ κατὰ θαλάσσαν. *Seu civis Hierapytnius Prianſium, ſeu Prianſienſis Hierapytnam aliquid terra, marive deportaverit, tam res, quam inde facti fructus ab omni telonio inmunes ſunto.*

Deinde utramque urbem ſuum navale habuiſſe, ex iis, quæ continuo adjiciuntur, infero: Ων δὲ κὰ ἀποδῶται κατὰ θάλασσαν ἐώσας ἐξαγᾶς τῶν ὑπεχθεσίμων ἀποδότω τὰ τέλεα κατὰ τὸς νόμος τὸς ἑκατέρῃ κειμένος. *Si vero quid telonio obnoxium mari exportatur, pendetur id, quod alterutrius legibus cautum fuerit.* Eccur cedo! hæc exceptio? niſi licuiſſet Hierapytniis aliud telonium ſuo ex portu ſoluturis, etiam Prianſienſibus, & viciſſim inponere, redundabit enim alias illud: κατὰ τὸς νόμος τὸς ἑκατέρῃ κειμένος; Denique idem confirmat ſtipulatio de prædis diſtribuendis in hæc verba: Αι δέ τι, Θεῶν βουλομένων ἕλοιμεν ἄγαθον ἀπὸ τῶν πολεμίων ἢ κοινᾶι ἐξοδούσαντες, ἢ ἰδίαι τινὲς παρ' ἑκατέρων ἢ κατὰ γᾶν, ἢ κατὰ θάλασσαν κ. τ. λ. *Si qui publicis, privatisve auſpiciis terra, marive facta expeditione deorum beneficio aliquid ex hoſtibus ceperint, &c.* fruſtra hic item adjiceretur ἰδίαι & κατὰ θάλασσαν, niſi utraque urbs ſuis navibus, atque adeo portubus inſtructa fuiſſet.

Propinquam Hierapytnæ Prianſum, atque ita vicinam, ut agri agris eſſent contermini, ex iisdem tabulis conficio; *Linea XVII.* lego: Εξέςω δὲ τῶι τε Ιεραπυτνίωι σπεῖρεν ἐν τᾶι Πριανσίαι, καὶ τῶι Πριανσιεῖ ἐν τᾶι Ιεραπυ-

τνίαι. *Tam civi Hierapytnio in agro Prianſienſium, quam Prianſienſi in Hierapytnio ſeminare fas eſto.* Quivis videt, conditionem iſthanc, niſi a conterminis civibus poni non potuiſſe.

Ut nihil dicam, tam de communi curia, de qua mentio eſt *Linea XXXIII.* Ο *δὲ κόσμος ὁ Ιεραπύτνιος ἑρπέτω ἐν Πριανσίωι ἐς τὸ ἀρχεῖον, καὶ ἐν ἐκκλησίαι καθήθω μετὰ τῶν κόσμων· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ τῶν Πριανσιέων κόσμος κ. τ. λ. Coſmus Hierapytniorum in curiam Prianſiorum intrandi jus habeto, atque cum eorum coſmis in concilio conſidendi: idem liceat coſmo Prianſienſium apud Hierapytnios &c.* Quam de ſacrarum epularum communione in Herochiis, aliisque feſtis, cujus meminit *Linea XXXVII.* Qui novit, ab ejus ætatis hominibus itinera fere pedibus, nullo, aut rariſſimo vehiculorum uſu confecta, etiam hinc finitimos Hierapytniis Prianſienſes nullo negotio arguet.

Quid quod etiam ex eadem columna de cœli plaga aliquid probabile definiri poſſe mihi videatur, Prianſum ſcilicet magis in occaſum verſus Gortynam jacuiſſe, quia initio marmoris anterius cum Gortyniis fœdus, cui etiam Prianſienſes jam adceſſerant, conmemoratur: Ιεραπύτνιοι *καὶ Πριανσιοι, ὁμονοοῦντες* (ut Chishull ſubplet) *ἐν ταῖς προυπαρχώσαις ϛάλαις ἰδίαι τεθεισαις Γορτυνίοις καὶ Ιεραπυτνίοις. Hierapytnii & Prianſii, qui jam ante fœderati erant, per columnas ſeorſim pro Gortyniis & Hierapytniis conſtitutas &c.* Novimus, inter vicinos, atque continuo aliquo terrarum tractu habitantes facilius iſtiuſmodi pacta coaleſcere, ipſam vero Hierapytnam, ut ita loquar, commodius cum Gortyna conciliabimus, ſi intermedio aliquo

loco

loco Prianſum conlocamus, atque forſan nec alium nobis determinaſſet Cl. Tournefortii induſtria, ſi de hoc marmore, ſicut de Gruteriano, quo jusjurandum Hierapytniis factum continetur, aliquid notitiæ ad eundem perveniſſet.

Præclari hujus botanici memoria me de averſa numi parte explicanda admonet. Muliebre ſignum, quia nullum certum adtributum reperio, Minervam Poliadem habere non auſim, etſi id templi ſanctitas huic deæ tam Hierapytnæ, quam Prianſi conſtituti ſuaderet, teſte eodem marmore, in quo ſub finem: Σταστάντων δὲ τὰς στάλας οἱ ἐνεστακότες ἑκατέρηι κόσμοι - - - - - - - - - οἱ Πριάνσιοι ἐν τῶι ἱερῶι τὰς Ἀθάνας τὰς Πολιάδος. *Pilas autem coſmi utriusque civitatis, qui pro tempore magiſtratu funguntur, eriguntο - - - - - - Prianſii in æde Minervæ Poliadis.*

Ad arborem venio, ſcio fere ſimilem in Hierapytniorum numis repræſentari, ſcio, eam ab Inl. Spanhemio, & aliis palmam exiſtimatam fuiſſe, verum neſcio, quantum me Cl. Tournefortii ratiocinatio ad ſe adlicit, ut pinum, quam arborem quamcunque aliam, mavelim, ejus ſententiam Latine reddam, ita ille *Tom. I. Relat. d'un Voyage du Levant ep. 1. pag. 56.* ubi numorum Hierapytniorum Caracallæ meminiſſet, in quorum poſtica aquila fulmini inſiſtit penes arborem, quæ palmæ ſpeciem præfert, proſequitur:

Monetæ hæ mihi in memoriam refricant, ne unam quidem palmam circa Girapetram (nomen id urbis hodiernum) *provenire, atque univerſa in inſula paucas admodum coli,*

adeo ut dactyli, quibus incolæ veſcuntur, ex Africa adportentur. Spanhemius alius numiſmatis ejusdem oppidi meminit, cujus Genius capite muliebri turrito repræſentatur, in averſa vero item palma cum aquila comparet. Quod exiſtimatas has palmas adtinet, tam rudis cælaturæ ſunt (neque noſtra majorem ætatem ſpirat) *ut perbene pini haberi poſſint.*

Scio, Theophraſtum adſerere, plures palmarum ſpecies ferre Cretam, verum hic autor, qui itinera non ſuſcepit, vix aliquid, quam ex aliorum narrationibus refert. Obſervandum etiam eſt, numi de quo loquimur, oram duobus oleæ ramis cinctam: arbor hæc perfrequens eſt in agro Girapetræ: forſan monetarii hanc non ſecus ac pinum ut arbores in urbis vicinia lætius provenientes, hanc quidem in montibus, illam vero in campis, ubi magna cura rigatur, repræſentare voluerunt. His quod addam, non habeo niſi videri mihi, antiquarium, cum in plantarum regno verſatur, botanico, qui eam ipſam regionem perreptavit, in qua numus ſignatus eſt, omnia deferre debere.

SINOPENSIUM.

Caput galeatum Mileti)(- - ΝΩΠΗ. *Sinope.* Pharetra. *Tab. III. N. 2.*

Duobus in locis ad Tom. II. Haymii ſcilicet *pag. 175.* ad numum Gaziuræ *N. 114.* deinde *pag. 178.* ad numum Chabacti promiſeram ex meo Sinopenſi luculenter me oſtenſurum, inſtrumentum, quod in averſa Ponticarum monetarum videmus, nequaquam parazonium habendum eſſe,

en

en illum: ne minimum quidem in hoc ſuperiore parte ita prominet, ut, quemadmodum in aliis capuli ſpeciem præbere poſſit. Verum non ideo ſolum hic locum meretur; nullum hujus urbis cum pharetra in editis libris repererat Cl. Geſnerus, tardius aliquem, etſi non ſine mendo, nobis exhibuit Inl. Arigonius *Tab. XX. N. 196.*, aſt capite multum diverſo, alia item pharetræ forma inſignem.

Tertii promiſſi in ipſa adpendicula *pag. 49.* facti in mentem venit, ne nempe conmentarium in numum Amiſenum nimium onerarem, ea, quæ ad Ponticarum monetarum, & quidem eadem in officina percuſſarum typos, cælaturæ, & metalli diverſitatem ſpectant, hic me pertractaturum ſpopondi. Id antequam exequar, obſervationem aliquam præmitto, quæ ſponte ſubnata eſt, cum in hac pecunia verſarer. Scilicet Ponticas monetas cum pharetra, & capite galeato Mileti hactenus auctas per numum ΛΑΟΔΙΚΕ Inl. Arigonii *Tab. XIII. N. 127*, per alterum ejusdem ΜΙΛΕΣΕΙΩΝ. *Tab. XVI. N. 154.* ſi quis nempe contra meam ſententiam Miletum aliquam etiam in Ponto condere vellet;

Tertius adceſſit Inl. Pembrokii, in quo tamen pro ΤΙΜΩΛΙΣΩΝ legendum ΠΙΜΩΛΙΣΩΝ., Pimoliſorum enim tam Strabo, quam Stephanus meminit, & hic quidem in hæc verba: ΠΙΜΟΛΙΣΑ ὀυδέτερον φρέριον τῆς ἐντὸς Ἄλυος Ποντικῆς. *Pimoliſa neutrum, caſtellum Ponticæ intra Halyn;* nemo vero Timoliſis cogitavit. Agmen denique claudit præſens meus Sinopenſis, ut adeo pharetra adhuc in numis ΚΟΜΑΝΩ, ΚΑΒΗΡΩΝ, & ΑΜΑΣΤΡΕ.

deſideretur, ſicut ægis cum Victoriæ ſigno in monetis Gaziurorum, Pimoliſorum, & ſi cui placet, Mileti Ponticæ. Arbitror, nemini hanc digreſſionem tædium parere potuiſſe, cum non niſi jucundis oculis rei antiquariæ fines promotos intueri ſoleamus.

Ad propoſitum redeo: Tria numorum Ponticorum genera multum inter ſe diverſa, & quidem iisdem in urbibus ſignatorum vidi hactenus, quæ adtentionem aliquam mereri mihi videbantur; ſunt craſſiuſculi flavi æris pharetrati (liceat vocabulo aliquo technico uti) minoris diametri: Alii majoris formæ minus tamen denſi, cælaturæ rudioris ex ære rufo flati: Denique lamellæ tenuioris, æris flavi, ſcalpturæ minus prominentis, ægidem, & Victoriam repræſentantes. Omnibus his ſuam ætatem conjectura aliqua probabili adſcribere operæ pretium mihi videbatur.

Eos, qui pharetram præferunt, ad antiquiores atque origini proximos jam retuli, dum de Amiſeno meo agebam. Ad hos proxime adcedere arbitror ex rufo metallo craſſiore Minerva fabrefactos; opinionis rationem reddo: vidi in gaza Cæſarea Sinopenſem numum ejus ſimilem, quem Goltzius *Tab. IV. N. 1.* depinxit, alterum Amiſenum in muſeo Cl. Ilgneri Jovis capite in antica, in poſtica aquila fulmini inſiſtente conſignatum æris, & manus ejusdem, quam paullo ante deſcripſi: aſt ſimillimi typi habemus cum epigraphe: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΑΡΝΑΚΟΥ, ſeu ad primum, ſeu ad alterum hujus nominis, ut Frœlichius hæſitando cogitat. *Notit. Elem. Numiſ. pag. 154. & ſeq.*, referatur

Eos

Eos etiam tractavi, quos laudatus Goltzius *Tab. II. & III.* inter Amiſenos exhibet, ejusdem coloris æs, nec cæli majorem laudem deprehendi; quia Pegaſum paſcentem in Mithradatis Eupatoris numis argenteis etiam conſpicimus, & caput galea clauſa contectum militari ejus ingenio admodum congruit, non aliam ætatem mihi redolere videntur iſtiusmodi numi, neque ab hac ſententia facile dimovebor, dum numus elegantiore artificio & ære flavo proferatur, qui nomen aut vultum Mithradatis VI. exhibeat.

Vidi, fateor, elegantiſſimi operis numum argenteum hujus regis in muſeo bonæ memoriæ D. de France (quod ab honeſtiſſima matrona vidua integerrimum conſervatur) ſed unum etiam eum vidi, qui forſan alicubi in Aſia, ubi artes magis florebant, flatus fuerit; conveniebat ſane hæc rei monetariæ negligentia in regem, qui armis fabricandis magis intentus erat, ut eum deſcribit Appianus *de bel. Mithr. pag. 188.* Αὐτὸς δ᾽ἀπὸ τοῦδε τοῖς στρατηγοῖς τὰ πολλὰ μεθεὶς ἐστρατολόγει καὶ ὡπλοποίει. *Ducibus poſthac pleraque permittens delectibus faciendis, cudendisque armis intentus erat.* Ex quo conſequitur numos hujus claſſis Ponticorum regum temporibus adtribuendos.

Verum quo demum tertia illa numorum claſſis, quam poſtremo Mithradati vendicabat Cl. Haymius, removebitur? cenſeo, aptiorem eis ſtatui non poſſe epocham, quam tempus, quo Pompejus Pontum conpoſuit, huc me conſtans commune Victoriæ ſignum adlicit. Non relatas victorias Mithradati eripio, aſt alternantem ejus fortunam fuiſſe, nemo eſt, qui neſciat, ſcio claſſe Græciam ſibi

ad-

adjunxiſſe, ſed levitate perterritorum Græcorum magis, quam pugna edita, ob cujus felicem exitum tropæum navale erigeretur, quare numus ille Amiſenus, quem Goltzius *Tab. II. & III. N. 7.* exhibet cum Victoria navi inſiſtente ad Mithradatem pertinere non poteſt, verum ſignum deæ ſimillimum ſe objicit in reliquarum urbium monetis, igitur neque iſtas Eupatori adſcribere licebit.

Quam diverſa omnia ſint de Pompejo, recitata ex Appiano, quæ in triumpho circumlata fuit tabula, ſatis docebit, ita ille *de Bel. Mithr.* ſub finem *pag. 253.* Παρεφέρετο δὲ καὶ πίναξ ἐγγεγραμμένων τῶνδε· Præferebatur etiam tabula ita inſcripta: Νῆες ἑάλωσαν χαλκέμβολοι ὀκτακόσιαι. *Naves roſtratæ captæ* Iↄccc. quarum nempe, ut idem *pag. 237.* bello piratico tam præclaro conſilio, quam felice eventu intra paucos dies confecto LXXI. expugnatæ, deditæ CCCVI. Ejuscemodi ſane expeditio Victoriæ navalis ſignum in Amiſeno ære promerebatur. Proſequitur tabula: Πόλεις ἐκτίσθησαν Καππαδοκῶν ὀκτὼ, Κιλίκων δὲ, καὶ Κοίλης Συρίας εἴκοσι· Παλαιστίνης δὲ ἡ νῦν Σελευκίς. *Vrbes conditæ in Cappadocia VIII. in Cilicia, & Cœleſyria XX, in Palæſtina hodierna Seleucis.*

Omittitur hic fundata in Armenia Nicopolis, ad quam ipſam adluſiſſe videri poſſunt monetarii; omittuntur oppida in ipſo Ponto a Pompeio reſtaurata, ut Eupatoria, de qua Appianus *pag. 251.* Ἐν δὲ Πόντῳ Εὐπατορίαν - - - - ὁ Πομπήιος ἐγείρας, Μαγνόπολιν ἐκάλει. *In Ponto vero Eupatoriam* (quam nempe rex etſi ab ſe conditam & nominatam diruerat) *reſtauratam ab ſe Magnopolin dici voluit Pompeius.* Paullo aliter rem narrat Strabo, cui tanquam

ſyn-

ſynchrono, & regionis perito plus eſt deferendum *L. XII. pag. 556.* Πομπήϊος δ᾽ἡμιτελῆ καταλαβὼν, προσθεὶς χώραν, καὶ οἰκήτορας Μαγνόπολιν προσεῖπεν. *Eam* (Eupatoriam) *cum media parte perfectam vidiſſet, agro, & incolis additis Magnopolis nomine condecoravit.*

Nulla mentio fit de Cabiris, de quibus idem geographus de Pythodoride loquens *pag. 557.* τὰ δὲ Κάβειρα Πομπηΐου σκευάσαντος εἰς πόλιν, καὶ καλέσαντος Διόπολιν, ἐκείνη προκατασκεύασε, καὶ Σεβάστην μετωνόμασε. *Cum autem Pompeius Cabira in urbis formam adornaſſet Diopolis adjecto nomine, addidit ipſa operi aliquid, atque Auguſtam cognominavit.* Beneficia hujusmodi in Ponticam regionem conlata profecto liberas deinceps urbes inducere poterant, ut ſe gratas publico aliquo monumento teſtarentur.

Sufficiente argumentorum numero armatus ad hanc meam ſententiam defendendam adceſſeram, verum video, ex poſteriore Strabonis aliud emergere, de quo prius ne cogitaveram quidem; nullum habemus Cabirorum numum cum Mileti capite, & pharetra, quem Cl. Haymius *T. II. pag. 142. edit. Ital. pag.* 175. *Latinæ*, primum profert, ad Mithradatis tempora, ut ſuperius indicavi, referri poterit, cum nihil communis typi aliarum urbium præferat, etſi regia aliqua Eupatoris ad delicias, & venationes eo in vico ſtructa fuerit; Aſt ſecundo loco illico ſe ſiſtit n u mus ſignis iisdem cælatus, quæ Pompeii tempore oppidalia in monetis procudiſſe ſtatuo, ita ut non ſolum ægis cum Victoria luculenter conprobet, oppidulo huic a Pompeio eam dignitatem fuiſſe adjectam, quam reliquæ ante

jam habuerant, ſed præterea ſtabiliatur, ſimilem aliis in urbibus typum ante hoc tempus non obtinuiſſe.

Ad tabellam triumphalem redeo; Βασιλεῖς ἐνικήθησαν. Τιγράνης ὁ Αρμένιος: Αρτώκης Ιβηρ· Ορίζης Αλβανός; Δαρεῖος Μῆδος· Αρέτας Ναυαταῖος· Αντίοχος Κομμαγηνός. *Reges victi fuerunt: Tigranes Armenius: Artoces Iberus: Orizes Albanus: Darius Medus: Aretas Nabathæus: Antiochus Commagenus.* Quare præter Ponticas gentes conlatis feliciter ſignis, idque uno velut curſu Colchi, Albani, Iberi, Armeni, Medi, Arabes, Syri, Judæi Romanis ſubditi, imperiique fines hinc ad Euphratem, inde ad Ægyptum prolati. Cedo, an non æquiſſimum erat, tot tantasque victorias publica in pecunia celebrari ab iis, qui earum fructus primi fuerant experti, vel da imperatorem, tempus indica, quibus hæc Ponticorum oppidorum grati animi conteſtatio magis congruat.

Suſpicionem, cum de Amiſeno numo cum pharetra agebam, injeci, an non pecuniæ ſimilitudo ſuadere poſſit, Ponticas civitates, ut Ætolos, Achæos priſcis illis temporibus in corpus aliquod rei publicæ coiviſſe. Poſtremum hinc argumentum repeto; extra controverſiam eſt, metalli, molis, cælaturæ diverſitatem aliquam & magnam quidem rei publicæ converſionem indicare, typorum vero ſimilitudinem arguere, eam non aliam fuiſſe, quam qua in eundem ſtatum gentes Ponticæ reſtitutæ fuerunt, quo ante Pharnacis I obpreſſionem fruebantur; Mira vis huic monetarum ſimilitudini ineſt, liberi erant Ponti incolæ, dum conſenſione aliqua Κτίςην ſuum, pharetramque originis indicium pecuniæ conſignaverunt, quare eidem libertati redditos

ditos eſſe neceſſe eſt, dum communi conſilio in moneta formæ, metalli ejuſdem hinc ægidem, inde victoriam ſecierunt. Hiſtoriam omnem everſum ibis ante, quam felicitati huic aliud a Pompejano tempus deſignabis.

Victoriæ ſignum averſa horum numorum parte cælatum me hactenus detinuit, de antica parte (licebit ita eam nominare, quæ epigraphe caret, quemadmodum in urbium aliarum numiſmatis, in quibus caput ſine characteribus repræſentatur) dicenda quoque ſunt paucula. Ut ex pharetra inſignibus monetis Minervam ſubmovi; ita etiam deæ hic eripiendam eſſe ægidem cenſeo; communis hic typus conplurium urbium communia etiam ſacra indicat, nihil ſimilis erga Palladem religionis in Ponto facile ex hiſtoricis oſtendet aliquis, id cum ex his, tum ex mythologis ſcio, Bellonam ita armatæ Minervæ ſpecie fictam fuiſſe, ut hæc cum illa facile confundi potuerit.

Teſtem Strabonem jam induco *L. XII. pag.* 557. Ὑπὲρ δὲ τῆς Φαναροίας ἐςὶ ταῦτε Κόμανα τὰ ἐν Πόντῳ, ὁμώνυμα, τοῖς ἐν τῇ μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ, καὶ τῇ αὐτῇ θεῷ καθιερωμένη. *Supra Phanaroeam ſunt Comana Ponti, ejuſdem nominis cum iis, quæ in magna ſunt Cappadocia, eidemque deæ conſecrata.* Quæ vero illa, declarat id eodem libro, ubi de Cappadocia *pag.* 535. Στενοί εἴσιν αὐλῶνες, ἐν οἷς ἵδρυται τὰ Κόμανα, καὶ τὸ τῆς Ἐνυοῦς ἱερόν. *Anguſtæ ſunt convalles, in quibus ſita ſunt Comana, & Bellonæ templum.*

Quia nolo hic Strabonem tranſſcribere, obiter ſolum recenſeo, quæ de Cappadocico templo conmemorat, regi nempe dignitate proximum eſſe ſacerdotem, ſex hominum

 mil-

millia utriusque ſexus ſacro numinis conlegio fuiſſe adſcripta, agri bonam partem ſummo, ut dicam, pontifici eſſe adtributam. De Pontico templo loco indicato paucis interjectis eadem narrat: *Σχεδὸν δέτι καὶ τῇ ἀγωγῇ παραπλησίᾳ κεχρημένα τῶντε ἱερȣργιῶν, καὶ τῶν θεοφοριῶν καὶ τῆς περὶ τȣ̀ς ἱερέας τιμῆς· καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν προτȣ̃ βασιλέων. Iisdem fere utebatur ritibus ſacrorum, divinorum inſtinctuum, & ſacerdotum veneratione: quod maxime factum eſt ſub prioribus regibus.*

Si non facile aliquid ſanctius, celebriusque alibi terrarum obſervamus, ſi nemo Haymium, antiquarios alios reprehendit, dum ab ædicula aliqua, quam duobus verbis ſolum perſtringit hiſtoricus, ad monetarum ſigna explicanda adgrediuntur, an non reprehenſionem mererer ipſe, ſi ad Palladem potius, quam ad Bellonam ægidem referrem, ubi de Ponticis urbibus diſſero? Quid quod videantur mihi monetarii earum officinarum de induſtria noluiſſe deam ipſam cælare, veriti, ne ab ſuarum religionum ignaro pro Minerva haberetur, dum contra ſolum ſcutum huic præſertim averſæ parti conjunctum ſatis aperte Martialem deam deſiſignaturum, arbitrabantur. Gravius huic ratiocinationi momentum inde adcedit, quod, etſi variis in urbibus, atque Athenis præcipue ſumma veneratione Minerva colebatur, nullus tamen ex hactenus editis numus ab ullo hujuſmodi populo, aut civitate ſignatus poteſt oſtendi, in quo monetæ præfecti per ſolam ægidem præſtitem ſuam divam indicaverint, quare minime ambiguum Bellonæ indicium Ponticis cælatoribus merito etiam videbatur.

SIPHNIO-

SIPHNIORUM.

Caput muliebre hedera cinctum)(ΣΙΦΝ. *Siphniorum.* Vas anſatum inter caduceum & lampadem. *Tab. III. N.* 3.

Siphniorum quatuor ſolum numos diverſi typi retulit Geſnerus, duos nempe ex Goltzio, de quibus inferius redibit mentio, totidem vero alios *Tab. LX.*, quos male Seripho fœderatæ inſulæ adtribuit, ſcilicet argenteum communi utriusque inſulæ typo chimæræ ſcilicet, & avis volantis, alterum æneum cum capite Apollinis, & ſimili ave, cujuſmodi ambos inter meos etiam condidi. Id hic miror, Nonnium, Begerum, alios in utriusque inſulæ moneta ſignatam volucrem aquilini generis exiſtimaviſſe, cum potius domeſticæ, aut ſilveſtris avis, menſarum lautitiis deſtinatæ ſpeciem præbeat; Apte hanc in rem Tournefortius, dum in noſtræ Siphni laudes *Relation d'un voyage du Levant T. I. epiſt.* 4. *pag.* 206. excurrit, cum enim narraſſet, ob cœlum ea in inſula ſaluberrimum ſenes 120 annorum ibidem videri, præter aquam & fructus, feras, aves tam cortis, quam ſilveſtres exquiſitiſſimi ſaporis, & ſingulari abundantia eſſe deprædicat.

Unicum ergo aliquid, quod hac in inſula provenit, ex incolarum pecunia hactenus novimus, plura ſingularis mei muſei numus docet; Caput hedera coronatum ſane vitium præſtantiam arguit, conprobat id eodem loco laudatus botanicus, ſcribit enim botros divini quid habere: *Les raiſins y ſont merveilleux.* In averſa medium ſe ſiſtit vaſis genus potui deſtinatum, celebrata inſulæ pocula fuiſſe

ex Stephano liquet, ubi Σίφνιον ποτήριον *poculum Siphnium* conmendat. Quid quod aliud præterea mihi innuere voluiſſe videbantur monetarii, ollas nempe fictiles, vaſaque menſis inferenda, quibus ſibi magnum & nomen, & proventum conparaverunt Siphnii.

Deſcribit hæc præter alios adcuratius Theophraſtus *L. de lapid. mihi pag.* 397. Πλείους δ᾽εἰσιν οἱ δεχόμενοι πάσας τὰς ἐργασίας· ἐπεὶ καὶ ἐν Σίφνῳ τοιοῦτος τίς ἐστιν ὀρυκτὸς, ὃς τρία στάδια ἀπὸ θαλάττης, στρογγύλος καὶ βολώδης, καὶ τορνεύεται, καὶ γλύφεται διὰ τὸ μαλακόν. Οταν δε πυρωθῇ, καὶ ἀποβαφῇ τῷ ἐλαίῳ, μέλας τε σφόδρα γίνεται, καὶ σκληρός· ποιοῦσι δ᾽ ἐξ αὐτοῦ σκεύη τὰ ἐπιτραπέζια. *Multi etiam ſunt* (lapides) *qui omnia opificia in ſe admittunt; ſiquidem & in Siphno hujuſmodi lapis eſt foſſilis trium ſtadiorum ſpatio a mari, rotundus, & gleboſus, qui & tornatur, & cælatur ob mollitiem, idem tamen candefactus ubi oleo delibutus fuerit, nigerrimus fit & durus: vaſa ex hoc faciunt, quibus in menſa utimur.*

Conmercio, quod adhuc hodie floret, olim fuiſſe celeberrimam, cum caduceus in præſente numiſmate indicat, tum metalla auri & argenti, quibus olim Siphnii abundabant, teſte Herodoto *L. III. pag.* 182. τὰ δὲ τῶν Σιφνίων πρήγματα ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον, καὶ νησιωτέων μάλιστα ἐπλούτεον, ἅτε ἐόντων αὐτοῖσι ἐν τῇ νήσῳ χρυσέων, καὶ ἀργυρέων οὕτω, ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γινομένων αὐτόθεν χρημάτων θησαυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνακέεται ὅμοια τοῖσι πλουσιωτάτοισι. *Vigebant autem eo tempore* (Olymp. LXII.) *Siphniorum res, erantque inter inſulares maxime locupletes, quippe quibus in inſula erant auri, & argenti metalla, unde tan-*

tantum pecuniæ proveniebat, ut ex ejus decimis Delphis theſaurus reponeretur ditiſſimo cuique par.

Has ipſas fodinarum divitias, etiamſi hiſtoricis careremus, numiſmata ſaltem eo ſub dubio conprobarent, alterutra in inſula, Seripho nempe, aut Siphno, ditiſſima fuiſſe metalla, ſi enim harum numi cum aliis archipelagi inſulis conparentur, paucos etiam ampliſſima muſea drachmales tibi offerent, tetradrachmos vero pauciſſimarum reperies; ubi Seriphiorum non minores ii ſolum, ſed etiam hujus moduli conplures majoribus in numophilaciis adſervantur, qua in inſula ſcopulis horrente de Seripho loquor, cum nec hodie præter ferri & magnetis fodinas reperiantur aliæ, neceſſe ſane erat, ab Siphno peculiari fœdere juncta argenti laminas illuc deportatas fuiſſe. Profecto aliquando etiam Siphnii ejus ponderis numi producentur, cujuſmodi eum eſſe ſuſpicor, quem ex muſeo Granelliano *Notit. Element. Numiſ. Tab. II. N.* 19. Frœlichius ediderat. Hac in divitiarum abundantia nemo iam mirabitur, duas has inſulas ſolas cum Melo aquam & terram Perſis petentibus negaviſſe, teſte Herodoto *L. VIII. pag.* 473.

Ad conmercii frequentiam non parum etiam contulerunt quinque portus, quos laudatus Tournefortius indicat, quorum unum præcipue a ſingulari opportunitate multum conmendat Dapperus *pag.* 365. Nec contenta erat his naturæ beneficiis incolarum induſtria, pharum horum alicui ad nocturnæ navigationis ſecuritatem adſtitutam fuiſſe, cum numus apud Goltzium *Tab. XIX. N.* 5, tum nomen *Faro*, quod cuidam etiam hodie inhæret, manifeſtat.

Opus

Opus hoc cum univerſim, tum inter cyclades Syphno ſingulare fuiſſe, facile inde conficio, quod ejuſmodi turrim in nulla harum inſularum moneta, & rariſſime in aliarum urbium ære, ſi Ægyptiorum numos, qui ſuam perpetuo jactabant, excipias, videre me conmemini; ſubſtructionis magnificentiam ſatis oſtentat inpoſita ſtatua, atque monetariorum conſilium, quo ejus in publica pecunia repræſentationem ad inſulæ gloriam multum facturam cenſuerunt.

Quod præclaræ huic moli in Goltziano numo deeſt, ex meo ſubpletur, in quo e regione caducei lampas ab aliis diverſa, atque ad hunc uſum adcommodata conſpicitur, ut adeo, quod initio præfabar, unicus hic numus plura, quam ſeorſim reliqui, nos doceat, vitium nempe nobilitatem, vaſorum præſtantiam, portus nocturnam ſecuritatem, denique conmercii ſtatum florentiſſimum.

SOLOPOLITARUM.

Caput Pompeii nudum ſine epigraphe)(ΣΟΛΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Solopolitarum.* Victoria gradiens d. lauream, ſ. ramum longiorem in humerum reclinatum. *Tab. III. N.* 4.

Maxime ſingulare hoc, atque inconparabilis raritatis Inl. numiſma Marchionis Savorgnani, patroni mei nunquam ſatis laudandi muſeum, tanquam ſummi pretii gemma exornat. Nihil exaggero, ſeu anticam, poſticamve partem, ſeu epigraphen, typumve inſpicimus; Unicum Pompeii numum non ſine raritatis præfatione nobis in fronte imperialium Græcorum Cl. Vaillantius exhibuit, aſt adjecto ad caput

put

put clariſſimi imperatoris nomine præterea, tam ſigno, quam epigraphe a noſtro diverſum, etenim, quamvis in eadem urbe eſt percuſſus, mutatum iam ab reſtauratore Solorum nomen ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ præfert.

Duos deinde alios theſaurus Theupoli ſubpeditavit, cum eadem inſcriptione utrumque *T. II. pag.* 829. horum alter urbis epigraphen in antica repræſentat, alter caput idem anepigraphum, ut præſens, ſimilemque in poſtica Victoriam cælatam habet, qualem item nobiliſſimus XVir poſſidet. Rariſſimam hanc trigam ſuperat noſter, qui cum capite *τȣ Κτιϛȣ* antiquius urbis nomen inſcriptum oſtentat, quod nec ego, nec alter in veteri moneta ſe legere meminerit, ut adeo moneta hæc ſicut tempore alias præcedit, ita vel tacentibus hiſtoricis, nos doceret, quod oppidum Pompeii M. nomine inſignitum fuerit.

Neque hic omnem raritatis præſtantiam explicui; ſicut unicum iam tenemus hujus Ciliciæ oppidi numum COΛΟΠΟΛЄΙΤΩΝ inſcriptum, ita unum etiam ſolum cum primo ΣΟΛΕΩΝ nomine in catalogo le Bret adnotatum reperio, ex quo ſane liquet, rariſſimas has monetas habendas, atque antiquarios omnes Inluſtriſſimo poſſeſſori plurimum obſtrictos eſſe oportere, qui aliud præterea beneficium adjecit, dum Pompeii effigiem quam adcuratiſſime ex numo depingi fecit, ut ex hoc ectypo Vaillantii pictura corrigatur, quæ celeberrimo huic imperatori alia vultus lineamenta adfinxit.

Alia duo in rem meam commoda ex averſæ typo etiam enaſcuntur. Stabiliveram ſuperius, ubi de poſtremis

Ponticis agebam, eos numos, qui Victoriam cum palma gradientem in poſtica, in antica vero ægidem exhibent, ad Pompeii expeditionem referendos: ſuſpicabar etiam monetarios ad Nicopolin Armeniacam reſpexiſſe. Utraque mea conjectio ſigno poſticæ hujus numi confirmari videtur: ſimillimam habemus Victoriam, & quod ad rem facit plurimum, mitra Armeniaca tectam.

Sicut gemmarum, ita numorum cælatores ex ſtatuis fere, aliisve publicis monumentis exempla ſibi ſumſiſſe certiſſimum faciunt numi, quibus reſtitutio operum, quæ vitium fecerant, eſt inſcripta epigraphe REST. olim peſſime ad reſtitutas ſolas chalybeas formas monetarum contracta, atqui ne extra Pompeianam familiam evager, ſatis id conprobat denarius, qui Scyllam ita omnino exhibet, ut in *Anthol. L. IV. c.* 11. a poeta ejus ſtatua deſcribitur:

Εἰ μὴ χαλκὸς ἔλαμπεν, ἐμήνυε δ᾽ ἔργον ἄνακτος
    Εμμέναι Ηφαίςϐ, δεδαλέοιο τέχνης,
Αὐτὴν ἄντις Σκύλλαν οἴσατο τηλόθε λεύσσων
    Εςαμεν, ἐκ πόντϐ γαῖαν ἀμειψαμένην
Τόσσον ἐπισσείει, τόσσον κότον ἀντία φαίνει
    Οἷον ἀπὸ πελάγευς συνκλονέουσα νέας.

Ænea ni facies, fulvo ſplendore, creatum
    Mulciberi ingenio proderet artis opus.
Eminus adſpiciens jurabit gurgite Scyllam
    Adſtare, & terram præpoſuiſſe mari.
Tam vibrat advorſum, tam preſſas triplicat iras,
    Quam dum tecta mari quaſſat iniqua rates.

Per-

Perſpecta hac Romanorum in ſtatuas, quibus ad poſteros res præclare geſtæ transmitterentur, propenſione, & cælatorum imitatione, quis facile negaverit, eandem, quæ Nicopoli in Armenia conſtituta fuerat, Victoriam urbes Ponticas ſuo in ære conſignaviſſe: Solopolin vero majoris adulationis cauſa Armeniacum etiam capitis cultum adjeciſſe. Pompeji effigies in antica majorem in modum hæc omnia conſtabilit, neque enim dubitari poteſt, eos ad quorum oppidum etiam tanti imperatoris nomen tranſivit, aliud aliquod ſignum, in averſa cuſuros fuiſſe, quam quod, conditori ſuo placere quam maxime ſciebant.

De occaſione mutati urbis nominis pauca adjicere placet; Oppidum hoc maritimum ultra Latmi oſtia ab Achæis & Lindiis Rhodiorum in campeſtri Cilicia ſtructum adfirmat Strabo *L. XIV. pag.* 671, priſcis temporibus floruiſſe admodum ex Arriano de exped. Alex. *L. II. pag.* 68. confici poteſt, ubi: *Επέβαλον ἀυτοῖς τάλαντα διακόσια ἀργυρίȣ ζημίαν, ὅτι πρὸς τȣ̀ς Πέρσας μᾶλλόν τι τὸν νȣ̃ν εἶχον.* *Ducenta argenti talenta* (Alexander) *eis imperaverat, quod propenſiore in Perſas animo fuerunt.*

Ad ſolitudinem redactam fuiſſe a Tigrane prodit Dio Caſſius *L. XXXVI. pag.* 25. ubi tamen illud: *επορθῆτο ὑπὸ τȣ̃ Τιγράνȣ* nolim de urbis everſione accipi, mitiganda eſt Dionis ſententia per Strabonis: *λειπανδρήσασαν*, ita enim hic: *εἰς ταύτην λειπανδρήσασαν Πομπήϊος Μάγνος κατῴκισε τȣ̀ς περιγινομένȣς τῶν πειρατῶν.* *In hanc hominum frequentia deſtitutam Pompejus Magnus piratarum reliquos tranſtulit.* Ut adeo, quod a Tigrane perpeſſum fuerat oppidum, aut de agrorum vaſtatione, dilapſisque ob famem incolis, aut de abſtractis vel ad mili-

tiam, vel in ſervitutem civibus intelligendum ſit, neque enim alias de ſua ætate loquens idem geographus urbem *ἀξιόλογον inluſtrem, dignam, cujus mentio fiat*, nominare poterat. Hoc in ſplendore eam ſe ad Treboniani Galli tempora conſervaſſe, numiſmata Impp. capitibus inſignia teſtantur; ſuperſedeo ulteriore ejus hiſtoria.

SYRACUSANORUM.

Caput Palladis galeatum.)(ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΙ - - MI. in area numi XIII. cum tribus punctis. *Tab. III. N. 5.*

Si Solopolitarum moneta antiquariorum oculos perſtrinxit, majorem etiam admirationem obolus hic argenteus muſei Ilgneriani ſingularis præſtantiſſima raritate ſua excitare debet, etenim, quamvis Cl. Paruta magnam argenteæ monetæ vim in ærarium Syracuſanum ita conraſit, ut Corinthum etiam, ductasque inde colonias depeculatus fuerit, hoc tamen, ſimileve numiſmation omnem non ſolum ejus induſtriam effugit, verum nec ab ullo alio hactenus in lucem eſt productum.

Ut primum in manus venit, fateor me miratum eſſe plurimum inſcriptioni Græcæ Latinos numeros adjectos, pro his enim habere debebam, cum ex forma primi elementi, quod in ipſa cælatura non tam X, quam duo ſibi converſis apicibus inpoſiti quinarii obſervantur, neque enim aliunde apud Romanos numerales notæ, quam ex conbinatione linearum natæ ſunt, ut in *Notit. Element. numis. pag.* 13. iterum monuit Frœlichius meus; tum quia, ſi X

Græ-

Græcum foret, aliud nihil hic denotare poſſet, quam χαλκȣς, numos nempe æneos minores, verum quid tum conſequens ternarius? cum leviore conputatione obolus argenteus, qualem ſe numulus ſua magnitudine prodit, ſex æneos ſeu χάλκȣς apud Athenienſes, aliorum opinione decem valuerit.

Non minorem mihi crucem fixit poſtremum MI., præſertim cum in ſpatio intermedio ne veſtigium literæ, etiam ſcalpello eraſæ conpareat in numo cetera integerrimo. Ecquid tandem ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΙ. in recto? Nodum hunc Græcum, de cujus ſolutione deſperabam libenter me doctioribus aut felicioribus ſecandum relinquo; lucem ſane aliquam adfundere poſſet Excell. Joannis Carafæ ducis Nojæ XII millium numorum magnæ Græciæ, & Siciliæ, patriorum nempe dives muſeum, id quod nuper in ſchediaſmate de inſcriptione Græca Heracleæ reperta ab amiciſſimo mihi P. de Simone transmiſſo cum voluptate legi, cupioque quam maxime, ut votum a Cl. Nicolao Ignarra, præclari hujus conmentarioli autore, *pag. 7.* conceptum quantocyus inpleatur.

Græca hac ſarcina in alienos humeros reclinata, quia ex mole obolum eſſe non dubitavi, ad libram antiquariam, ex qua aliquod præſidium ſperabam, confugi, expertusque ſum, numismation 12 omnino grana æquare, hinc obſervavi per numerum XIII pondus indicari non poſſe, niſi forſan aliquando Syracuſis pondera variaſſent. Sciebam ex Heſychio, & aliis, obolum Siculis etiam λιτραν dictum, ita enim ille: *Λίτρα, ὀβολὸς· οἱ δὲ νόμισμα παρὰ Σικελοῖς, οἱ δὲ ἐπὶ ϛαθμῷ* Quare conſulendum arbitrabar

 de

de litris Siculis Cl. Sperlingium *de numis non cuſis*, verum bilem potius, quam quid in rem præſentem utile inde congegi, ita contra cuſam minutam argenteam pecuniam, quam tamen præ manibus habebam, eſt obfirmatus, unum, alterumve exemplum ſubpedito:

Poſtquam *c. XXXIII. pag.* 229 *&* *ſeq.* de libella, & ſembella Romanorum diſſeruiſſet, ita concludit: *qui quales numi dicendi ſint, in argento puro vix conprehendi poteſt, tam exigui ſunt, & vix palpabiles, ita ut eos cuſos unquam Romanis in argento mihi nequaquam perſuadere poſſim, niſi* κέρμαλα *eos ſtatuamus &* λεπλὰ *non cuſa, nec ſignata, qualia quoque* λίτραν, *&* ἡμίλιτρον *Siculorum in argento credo fuiſſe, cujus rei magnum mihi argumentum eſt, quod nusquam hodie tam minuti argentei Romanorum, aut Siculorum reperiantur omnino.*

Et paullo poſt pagina verſa: *Hinc eſt, quod nec ſeſtertii argentei ſuperſint ulli - - - - - adeo ut poſt drachmas &* ἡμίδραχμον *apud Græcos, denarios & quinarios apud Romanos, reliquos numos, ipſosque obolos in argento, quotquot fuerint,* κέρματα *& non obolos cuſos ſtatuere malim, quam plane negare, argenteos iſtos nulla ratione fuiſſe, qui toties in ſcriptoribus adducuntur, ut argenteos fuiſſe ſatis appareat, ſed tales ut nec operæ pretium fuerit in illis cudendis, nec facile cudi potuerint, aut tractari, niſi ſub forcipe, & libra, non vero ſub cuneo, & malleo.*

Duplicis erroris redarguendus eſt Sperlingius: Seſtertios minime κέρματα forficem paſſa fuiſſe, docent ſuperſtites cum noto illorum valoris charactere IIS, exhibetur talis

talis *Muſ. Pembrok. P. III. Tab.* 18. *N.* 13. ſimilis refertur a Cl. Morellio *T. I. inter incerta familiarum Tab. IV. N.* 12. Cuſos, nempe *ſub cuneo & malleo*, ut ait Sperlingius, fuiſſe minutos iſtiusmodi numos, ſi quis de Syracuſano dubitaret, arbitrareturque, Siculos monetarios jam cochleis, & cylindris (quod quidem ne Sperlingius vult) quemadmodum nos ad minores monetas ſignandas uſos, liquidiſſime docet muſeo meo ab Inl. Marchione Savorgnano dono datus 11 fere granorum obolus Rheginus (huic enim præ alia urbi propter obverſum leonis caput eum tribuendum cenſeo) *Tab. III. N.* 6 repræſentatus, ſiquidem quadratum averſæ parti incuſum ſatis mallei ictum probat illis, qui tentamen palæographiæ numiſmaticæ Cl. Barthelemy *Mem. de l'Academie des inſcript. T. XXIV. pag.* 30. legerunt.

Longius etiam veterum induſtriam patientiam in minima argentea pecunia feriunda progreſſam duobus exemplis ex numophylacio conlegii Thereſiani nobilium, quod meæ cuſtodiæ ſubeſt, conprobo: adeſt hic præter duos obolos argenteos Athenienſes granorum 10, hemiobolus eodem ex metallo flatus, qui, etſi exacte 5 grana adpendit, nec Palladis capite, nec bubonis ſigno in averſa deſtituitur. Illud admirationi eſſe poteſt, curam eorum, qui officinis monetariis, & ærario præerant, ut auctum aut inminutum pecuniæ valorem in æneis numis majoribus per notam incuſam, *contre-marque*, declarabant, ad ipſa, de quibus loquimur numiſmatia ſe porrexiſſe; teſtatur id ex eadem gaza obolus Siculus a Selinuntiis percuſſus granorum 10 depictus *N.* 7, qui parvulum incuſum caput exhibet, ex quo ipſo docemur, illis nequaquam artem, aut voluntatem de-

fuiſſe

fuiſſe ea typaria cælandi, quæ hemiobolis & minoribus etiam bracteolis malleo feriundis ſervirent.

Tenemus ergo obolos argenteos Syracuſanum, & Selinuntinum eosque ſignatos, Siculis λίτρας; In notas jam Syracuſani inquirendum. Commode nobis Pollux fragmentum Ariſtotelis de re publica Agrigentinorum adſervavit L. IX. c. 6. *pag.* 1057 *edit. Amſt.* ubi: Ἐν Ἀκραγαντίνων πολιτείᾳ φησὶν Ἀριςοτέλης, ζημιοῦσθαί τινα τριάκοντα λίτρας· δύνασθαι δὲ τὴν λίτραν ὀβολὸν Αἰγιναῖον. *In Agrigentinorum re publica, ait Ariſtoteles, aliquem mulctari triginta litris, litram vero valere obolum Æginæum.* Videnda jam proportio inter obolum Æginæum & Atticum, quod ex valore drachmæ Æginææ optime conficietur, hanc enim ut Atticam ſex obolis conſtitiſſe notum eſt. Subcurrit rurſus Pollux *Ibidem pag.* 1049. Τὴν μὲν Αἰγιναίαν δραχμὴν μείζω τῆς Ἀττικῆς, δεκὰ γὰρ ὀβολὲς Ἀττικὲς ἴσχυσεν, ἣν οἱ Ἀθηναῖοι παχεῖαν δραχμὴν ἐκάλεν. *Æginæam drachmam Attica fuiſſe majorem, decem enim adpendebat obolos Atticos, quam Athenienſes drachmam craſſam nominabant.*

Ex quo conſequitur, obolum Atticum ad Æginæum fuiſſe in ratione 10 ad 6: Ex eodem vero Polluce *pag.* 1034. obolum communem, quales ſex item drachma Attica habebat, conſtat valuiſſe æreos numos octo: Ὁ μέντοι ὀβολὸς ὀκτὼ χαλκὲς εἶχε. Quare ob proportionem jam indicatam Æginæi oboli argentei pretium æquabunt chalci ſeu numi ærei XIII cum triente. Atque hoc ipſum ab Romanis jam Syracuſarum dominis ſuis numeralibus characteribus Græcæ inſcriptioni adjunctis indicatum fuiſſe mihi eſt perſuaſiſſimum ita quidem, ut per tria puncta, facta forſan

modica

modica valoris diminutione, quadrantem ſignificaverint etiam.

Neque enim quis exiſtimaverit, monetarios Latinos granorum numerum indicare voluiſſe, cum quod numus integerrimus granum amiſiſſe non poterat, & præterea ſine ſignificatione manerent tria illa puncta, tum quia Romani in moneta argentea nunquam pondus, ſed in omnibus valorem reſpectu æneæ ſignaverunt. Confirmatur præterea ex hac præclariſſima litra, non ſolos Agrigentinos, ſed Syracuſanos etiam drachma *παχείᾳ* Æginetarum fuiſſe uſos.

TAPHIÆORUM.

Caput muliebre.)(ΤΑΦΙΑΙ. *Taphiæorum.* Clava, cui caduceus inpoſitus, intra quadratum, ut conjicio, cujus unum latus ramus facit, infra dubiis nonnihil literis ΔΥΟ. *Tab. III. N.* 8.

Taphiam, Taphum aut Taphiuſam, omnia enim hæc nomina habuerat, inſulam eſſe Teleboidum ad Leucadem ſcivimus ex geographis, neque tamen ullam ejus monetam proferre potuit Gesnerus, abeſt item ex conlectione Inl. Arigonii, magis fortuna meo muſeo benigna fuit, ex quo minoris hunc formæ numulum cælaturæ perelegantis profero. Ad utriusque partis explicationem materiam mihi ſubgerit Apollodorus *Bibl. L. II. c.* 4. *pag.* 89. ubi dum Perſei genealogiam perſecutus, Meſtoris etiam inter filios meminiſſet, ſubjicit: Ἐκ δὲ Μήστορος, καὶ Λυσιδίκης τῆς Πέλοπος Ἱπποθόη· ταύτην ἁρπάσας Ποσειδῶν, καὶ κομίσας ἐπὶ τὰς

T Ἐχι-

Ἐχινάδας νήσες, μίγνυται, καὶ γεννᾷ Τάφιον, ὃς ᾤκισε Τάφον, καὶ τὲς λαὲς Τηλεβόας ἐκάλεσεν, ὅτι τηλȣ̃ τῆς πατρίδος ἔβη. *Ex Meſtore, ac Lyſidice Pelopis filia Hippothoe nata eſt: Hanc Neptunus cum rapuiſſet, deportatæ in Echinadas conſuevit, atque ex ea Taphium genuit, qui in Taphum colonia ducta, incolas Teleboas, quod procul a patria iverit, nominavit.*

Videtur ex hac narratione Taphius nomen inſulæ inpoſuiſſe, an vero quoad omnia fides adhibenda Apollodoro, hæſito, cum in Strabone *L. X. pag.* 459. legam: Αἱ δὲ τῶν Ταφίων νῆσοι, πρότερον δὲ Τηλεβόων, ὧν ἦν καὶ ἡ Τάφος. κ. τ. λ. *Taphiorum vero inſulæ, ante dictæ Teleboarum, quarum una fuit etiam Taphos* &c. præcipue, quia idem *pag.* 461 ſcribit: Φασὶ γὰρ τὲς Ταφίεςτε, καὶ Τηλεβόας λεγομένες οἰκεῖν τὴν Ακαρνανίαν πρότερον. *Ajunt, Taphios & Teleboas dictos principio Acarnaniam tenuiſſe.* Et ſcholiaſtes Apollonii *ad* L. I. *v.* 747. ἡ Τάφος νῆσος ἐςὶ μία τῶν Ἐχινάδων, ἣν ᾤκισαν Τηλεβόαι, οἱ πρότεροι τὴν Ακαρνανίαν οἰκȣ̃ντες. *Taphos una Echinadum, quam Teleboæ incoluerunt, qui prius Acarnaniam habitaverant.*

Si ex Acarnania ſuos colonos adcerſivit Taphius, profecto nequaquam τηλȣ̃ a patria receſſerunt, atque ſi ante Teleboarum inſulæ nominabantur, neque adcerſere hos potuit; nodum hunc extricet, qui volet, mihi id non eſt otii, contentus ſum, me in Apollodoro Hippothoen nympham Taphii matrem reperiſſe, cui elegans anticæ partis caput probabiliter adſcribam. Ad epigraphen & ſigna in poſtica parte cælata propero.

Quod

Quod illam concernit etſi fatear, inferiore parte numi aliqua literarum veſtigia deprehendi, atque forſan ΔΥΟ, quod initium nominis magiſtratus erit, ſolius Plinii, & Stephani ſcribendi ratio optime cum vetere meo monumento conſentit, etenim ille *L. IV. c. 19. pag.* 207 *& ſeq. Inter Leucadem autem & Achaiam permultæ, quarum Teleboides, eædemque Taphiæ ab incolis ante Leucadiam adpellantur, Taphias, Oxiæ, Prinoeſſa &c.* Stephanus vero: ἔςι καὶ νῆσος ἀπὸ τριάκοντα ςαδίων Ταφίας καλȣμένη. *Eſt etiam inſula triginta ſtadiis* (a Cephallenia) *diſtans Taphias nominata.*

Clava & caduceus nullo quidem negotio ad cultum religioſum Herculis, & Mercurii adplicaretur, niſi aptius aliquid, quia Taphios magis adtinens, indicatus ſupra Apollodorus ſubpeditaret *L eodem pag.* 90 *& ſeq.* Ἠλεκτρύονος δὲ βασιλεύοντος Μυκηνῶν μετὰ Ταφίȣ (arbitror Τάφιον, quippe Pterelaus filius Taphii) οἱ Πτερελάȣ παῖδες ἐλθόντες τὴν Μήςορος ἀρχὴν τῷ μητροπάτορι ἀπήτȣν, καὶ μὴ προσέχοντος Ἠλεκτρούνος ἀπήλαυνον τὰς βόας. *Ad Electryonem autem Mycenis poſt Taphium imperantem Pterelai filii profecti, ab eodem Meſtoris regnum jure avi materni repetebant, hic cum eorum poſtulata negligeret, illi ejus boves abegerunt.*

Narrat deinde prælium inter Electryonis & Pterelai filios commiſſum, in quo omnes ex utraque parte interierunt, præter Electryonis filium Licymnium, quod admodum puer erat, & Everem Pterelai, qui naves adſervabat, Taphios, qui fuga evaſerant, vela feciſſe, atque abactas ſecum boves Polyxeno Elienſium regi conmendaſſe; Amphitryonem vero redemtarum a Polyxeno vaccarum reductionem Mycenas ſuſcepiſſe, hoc in actu ſubjicit: μίας ἐκθορȣσης Αμ-

φιτρύων ἐπ' αὐτὴν ἀφῆκεν ὃ μετὰ χεῖρας εἶχε ῥοπαλον, τὸ δὲ ἀποκρυσθὲν ἀπὸ τῶν κερατων εἰς τὴν Ἠλεκτρύονος κεφαλὴν ἐλθὸν ἀπέκτεινεν αὐτόν. *Earum una cum aufugeret, in ipſam Amphitruo, quam tum manibus forte gerebat, clavam jecit, hac vero a vaccæ cornibus repulſa, atque in Electryonis caput inpacta ipſum occidit.*

Si odium illud, quod perduraſſe has inter familias etiam deinceps, conmemorat Apollodorus, perpendimus, exiſtimo, Taphiæos potuiſſe ex vetuſta ſua hiſtoria ipſum cædis inſtrumentum, quod velut per prodigium ultoribus bonæ cauſæ, diis ſerviebat, ſuo in ære ſignare, qui Pauſaniam, alios de ſimili numinum vindicta legerit, conjectionem meam inprobare vix poterit, ramus adjectus profecto aliquid commodi de hoſte relati indicat; vereor, ne ingenium monetariorum Taphiæ nimis expeditum, politumque effingam, ſi ſuſpicionem injicio, ob primam expeditionem, qua vaccæ abactæ, ad Mercurium, qui boves Apollini aliquando ſubripuerat, eos reſpexiſſe, velut hujus numinis præſidio res tam feliciter peracta fuiſſet, ut caduceo in ære ſignato, ipſum hoc beneficium in moneta cælatum voluerint.

TEGEATARUM.

Editi primi Tegeatarum numi poſt illum Haymii cum Alei regis capite gloriam Inl. C. Criſtiani ſuperiore anno abſtulerat, neque minus tamen felicem me reputo, qui numero vincam, etenim vix intellexerat Inl. Savorgnanus, me eodem autumno, quo tomus primus prodiverat, manum alteri tomo Haymii admoviſſe, miſſo gemini, ſed integerrimi

rimi numi ectypo monuit, Haymium emendarem ex ſuo, qui nempe non viderat, a puella vas ſublime teneri, tripodem item monogrammati ſubſtituerat, denique Martis manui galeam inſeruerat; etſi hæc Viri eruditiſſimi ſolicitudo tardius mihi innotuerat, labore nempe eo jam peracto, ut ad Alei numum *pag.* 3. *Not.* 1. indicavi, jucundiſſima tamen non ſolum fuit, ſed utiliſſima præterea, quippe præter illud ectypon ſex alia ſubmiſerat, quorum quinque ordine hic ſubjiciam.

I. Caput galeatum juvenile.)(ΤΕΓΕΑΤΑΝ. *Tegeatarum.* Cerva Telephum lactans, in area eadem duo monogrammata, quæ in Alei regis numo. *Tab. III. N.* 9.

II. Caput galeatum matronæ.)(Epigraphe & monogrammata eadem. Minerva galeata ſtans ſ. haſtam, d. aut protrahit aut inponit aliquid vaſi a puella adſtante ſublato. *Tab. III. N.* 10.

III. Caput laureatum Apollinis, aut Dianæ.)(ΤΕΓΕ. typus ſimilis, in area ΙΕ. *Tab. III. N. 11.*

IV. Caput galeatum matronæ.)(ΤΕΓΕΑ. Mars nudus gradiens d. enſem ſ. ſcutum, intra pedes ſolitum Arcadum monogramma. *Tab. III. N. 12.*

V. Caput muliebre.)(Epigraphe eadem. Minerva gradiens d. elata, ſ. ſcutum, defluente, ut videtur, utrinque ex humeris ſtrophio. In area duo monogrammata alia. *Tab. III. N. 13.*

Etſi ſola tot ejusdem urbis anecdotorum numorum recenſione magnam jam apud antiquarios gratiam me conlecturum ſciam, paucula tamen, ubi opus fuerit, atque res tulerit, fere ad ſingulos adnotabo. Primi partem averſam jam ita pertractavit Inl. C. Criſtiani, ut, quod addam, non habeam, niſi obſervatione digna eſſe ambo monogrammata, quorum ſuperius primas nominis Arcadici literas connexas habet; inferius illi ſimile, quod in Mileſiorum monetis obcurrit, quid hic ſibi velit, adhibita diuturna meditatione, inquiſitioneque, fateor me adſequi non potuiſſe. Caput illud Telepho jam adultiori, quam Cereri Corythenſi adtribuere malo.

De capite galeato numi II. inferius ad numiſma IV, in quo ſimile eſt cælatum, diſſeram. Ad partem averſam, in qua eadem monogrammata areæ inſident, illud obſervo, videri omnino ſignum Aleæ Minervæ huic ſimile fuiſſe, cum in quatuor numis invariatum repræſentetur, atque in eo pene ſum, ut exiſtimem, ipſam puellæ ſtatuam ita adſtitutam fuiſſe, ut per hoc velut adtributum Aleæ effigies ab aliis, diverſique cognominis Minervæ ſignis dignoſceretur. Video, mihi reponi poſſe, Pauſaniam *L. VIII. c. 47. pag. 695.* aram deæ a Melampode erectam minute deſcribere, meminiſſe Rheæ & Oenoes nymphæ parvulum Jovem tenentium, aliarumque ſtatuarum ipſa in ara conſtitutarum, nihil vero de noſtra puella σκευοφόρῳ, contra vero eodem loco ſcribere: Ἱερᾶται δὲ τῇ Ἀθηνᾷ παῖς χρόνον οὐκ οἶδα ὅσοντινα, πρὶν δὲ ἡβάσκειν καὶ πρόσω, τὴν ἱεροσύνην. *Sacerdotio deæ fungitur puella, quam diu vero, neſcio, id teneo, eam, ubi pubertatem adtigit, ſe abdicare.*

Præ-

Præſtabit ergo, inquiet aliquis, hanc icunculam cum Haymio pro ipſa puella, quæ tum ſacris faciundis præfecta erat, haberi. Neque ego ſacerdotem hic deſignari negavero, vivam illam, quæ tum, cum numus flaretur, munere fungebatur, repræſentari, id inficior. In Alei numo puella vas ſublime gerit, velut aliquid a Pallade acceptura, in tribus, quorum ectypa intueor, atque in eo, quem *N. 10.* exhibeo, dea aliquid aut protrahit, aut quod veri ſimilius, vaſi inponit, quivis videt, ejusmodi actum inanimi ſtatuæ nequaquam convenire.

Quare exiſtimo, priſcam aliquam hic ſubeſſe fabulam, qua diditum erat, deam primæ forſan ſacerdoti ſe ita ſpectabilem dediſſe, atque aliquid ad ſacra pertinens eidem largitam eſſe, quod Minervæ beneficium ipſo in monumento conſervatum fuerit. Pauſaniæ ſilentium facile concilio, dearum nempe ſolum ſtatuas aræ inpoſitarum enumerare voluit, fruſtra arbitratus de icuncula ſacerdotis mentionem facere, quam Aleæ ſemper adſtitutam paſſim omnes noverant, eo omnino modo, quo quis ſignum equeſtre ſancti Martini, Poſonii ex ære poſitum, conmemorans, de ſubjecto mendico taceret.

Ad numum III. nihil peculiare, quod adnotem, habeo, niſi adeſſe depictum numum alium, hujus in poſtica ſimilem, in cujus area Λ eo loco, quo in præſente IE, conparet; fateor, Λ quidem Lacedæmonios aliquamdiu Tegeæ dominos indicare videri potuiſſe, niſi moneta præſens IE exhiberet. Mea ex ſententia præſtabit interim ignorantiam fateri, quam hæc elementa vel ad numerorum characteres, vel ad nominum magiſtratu functo-

rum

rum initia referre, non hoc, quia hæc nuſpiam una litera tam vage indicantur, non illud, quia epocharum monetæ inſcribendarum uſus nullus non ſolum apud Arcades, ſed alios etiam Peloponneſi incolas eſt deprehenſus.

Numus IV. in adverſa parte caput ſimile repræſentat, quale numo II. vidimus, Marpeſſæ illud Tegeatidi matronæ cognomento viduæ, cujus etiam ſcutum in templo Aleæ adpenſum *L. VIII. c. 47. pag. 695.* commemorat Pauſanias, quam optime tribui poſſe exiſtimo, cujus enim clypeo is honos inter memoratu maxime digna anathemata eſt habitus, ejus profecto in publica moneta galeatum caput cælari poterat. Tegeatidum facinus in bello contra Lacedæmonios, quia ex Pauſania jam indicaverat Haymius *T. II. edit. Lat. p. 6. Ital. pag. 5.* repetere hic nolo, id dolet, eum de Marpeſſa nullam mentionem facere, quare, quod Haymius omiſit, ſubpleo.

Narrata feminarum ſubita ex inſidiis eruptione tam felice, ut in fugam verſi fuerint hoſtes, ſubjungit Pauſanias *C. 48. pag. 697.* Μαρπήσσαν δὲ τὴν χήραν ὄνομα ζοὶ μένην ὑπερβαλέσθαι τῇ τόλμῃ τὰς ἄλλας γυναῖκας. *Virtute quidem feminas anteiviſſe ceteras prædicant Marpeſſam, cui Viduæ cognomen erat.* Occaſione hujus heroidis Haymii conjecturam, qua in numo Alei Martem Γυναικοθοίναν repreſentari cenſuit, corrigendam eſſe arbitror, placidus nimium Mars ibidem exhibetur, neque etiam ejus de quo loquimur, ſignum in templo Aleæ adſiſtebat, teſte Pauſania, qui ibidem: Ἐςι δὲ καὶ Ἄρεως ἄγαλμα ἐν τῇ Τεγεατῶν ἀγορᾷ· τȣτο ἐκτετύπωται μὲν ἐπὶ τῇ ςήλῃ, Γυναικόθοιναν δὲ ὀνομάζȣσι. *Eſt etiam in Tegeatarum foro Martis*

tis ſignum pilæ inſculptum, *Gynæcothœnes nomine.* Illud ipſum quod ſpeciem in hoſtes ruentis præfert noſtro in numo Marpeſſæ capiti ita conjunctum exiſtimo, ut ſe ambo typi mutuo conprobent.

Poſtremi numi caput, etſi ſine galea ſit, eidem probabilius heroidi adſcribi poterit, nec enim vel vultus lineamenta deæ alicui congruunt, nec minimum etiam adtributum ſe objicit, ex quo conjectura capi poſſet; Quia Minerva Alea ſuam ſemper cum vaſe puellam, ut vidimus comitem habet, atque ne minimum bellum ſpirat, typus averſæ pro Minerva Poliatide explicari poterit facem præferente Pauſania loco ſuperius indicato *pag. 696.* Τεγεάταις δὲ ἐστι καὶ ἄλλο ἱερὸν Ἀθηνᾶς Πολιάτιδος ἑκάστου δὲ ἅπαξ ἔτους ἱερεὺς ἐς αὐτὸ εἴσεισι κ. τ. λ. *Habent aliud Tegeatæ templum*, *in quod ſingulis annis ſemel duntaxat ſacerdos mas ingreditur: propugnaculi templum id nominant &c.* cum quo nomine ſane geſtus pugnantis optime conſentit; ceterum ſi quis ipſam Marpeſſam in Lacedæmonios ruentem cælatam velit, non multum repugnabo.

PHENEATARUM.

Caput, ut videtur Proſerpinæ monili, & inauribus ornatum)(ΦΕΝΙΚΟΝ. *Phenicum.* Taurus ſtans, intra pedes Π antiquum. *Tab. III. N. 14.* Quinque ad id tempus non editos Peloponnenſi numos ſua in adpendicula in lucem produxerat C. Criſtiani ſcilicet Eleorum, Thuriatarum, Thyreatarum, Meſſeniorum, Tegeatarum; de Elide, Meſſenia, Argolide, & Arcadia etiam optime meri-

tus, quæ regio triſte hoc fatum hactenus habuit, ut ejus monetæ, ſi communi gentis nomine ſignatas, & Stymphaliorum excipimus, omnes antiquariorum oculis ſe ſubduxiſſe videri poſſent, nulla nempe apud Gesnerum depicta, duorum Frœlichius *Notit. Elem. Num. pag. 85.* obiter meminit in catalogo nempe urbium his verbis: ΦΕΝΕΩΝ, vel ΦΕΝΕΑΤΩΝ Arcadiæ Pheneum adſcripto etiam nomine ΑΡΚΑΣ. deinde: ΦΕΝΙΚΩΝ. *Bos gradiens* & Π)(*caput muliebre* Coll. Acad. Vindob. *argenti parvi, Pheneo Arcadiæ tribuo.*

Mira ſane hic inſcriptionum varietas; ubi primum numum cum epigraphe ΦΕΝΕΩΝ viderit Frœlichius divinare non poſſum, alteram ex Harduino hauſit, qui duos numos imperiales ita inſcriptos profert, quia tertius numulus mei ſimillimus videbatur, ſi unam literam excipimus, aditum eſt ipſum muſeum Granellianum, depreheuſumque, ut in meo nequaquam ΦΕΝΙΚΩΝ, ſed ΦΕΝΙΚΟΝ cum antiquo etiam intra pedes Π inſcriptum, quæ vocabuli terminatio virum optimum fugerat. Certum mihi eſt, etſi antiquioris formæ Π adeſt, numum minime eam ætatem ſpirare, qua Ο pro Ω utebantur Græci, quare alterum hic habemus *κτητικὸν*, ut ſuperius in numo Ægienſium, an hic ſubintelligatur *νόμισμα*, aut aliud monetæ nomen conjicere non poſſum, ſi numulus plura quam 42. grana adpenderet, aut conſtaret, minore libra uſos Arcades, Π ſub ventre bovis *Πεντώβολον* ſatis commode deſignaret.

Caput anticæ partis Proſerpinæ adſcripſi ob juvenilem vultum, & nimium ornatum, quamvis, ſi gentis hiſto-

riam

riam ſpectamus, Cereri potius Cidariæ conveniret; refert enim Pauſanias *L. VIII. c. 15. pag. 630.* ad Pheneatarum agrum etiam deam veniſſe, eidem ſub Eleuſiniæ nomine templum extructum, atque myſteria præterea ut in Attica celebrata fuiſſe, ſubjungit: prope templum lapides prægrandes duos eminere, quos Petroma nominant, denique proſequitur: Φενεάτων δὲ οἶδα τὲς πολλὲς καὶ ὀμνύοντας ὑπὲρ μεγίςων τῷ Πετρώματι? καὶ ἐπίθημα ἐπ' αὐτῷ περιφερές ἐςιν, ἔχον ἐντὸς Δήμητρος πρόσωπον Κιδαρίας. *Horum lapidum ea eſt religio, ut noverim plures, qui ſuper his de maximis negotiis jurent; impoſita eſt illis ſpecies aliqua umbellæ, ſub qua etiam conſervatur imago Cereris cognomento Cidariæ.* Arbitror, qui matrem tanta religione coluerant, neque filiæ oblitos fuiſſe.

Regioni paſcuis & pecore abundanti bovis ſaginati ſignum optime convenit, talem vero eam fuiſſe, cum ſitus, tum alia conprobant. Pauſanias *L. VIII. c. 14. pag. 627.* cum paullo ante vallem, per quam Pheneum via fert, fonte in ejus medio orto inriguam conmemoraſſet, ſubjicit: Φενεατῶν δὲ τὸ πεδίον κεῖται μὲν ὑπὸ ταῖς Καφυαῖς, πλεονάσαντος δέ ποτε αὐτῷ τε ὕδατος, καταλυθῆναί φασι τὴν ἀρχαίαν Φένεον, ὥςτε καὶ ἐφ' ἡμῶν σημεῖα ἐλείπετο ἐπὶ τῶν ὀρῶν, εἰς ἃ ἐπαναβῆναι τὸ ὕδωρ λέγεσι. *Campi Pheneatarum ſubjecti ſunt Caphyis, ager hic ab adcreſcente aqua ita inundatus fuit, ut antiquam Pheneum ſubmerſerit; adhuc hodie in montibus ſigna monſtrantur, quousque aquam pertigiſſe narrant.*

Paucis interjectis: Καφυῶν δὲ ςάδια πέντε ἀφέςηκεν ἥτε Ορεξις καλεμένη, καὶ ἕτερον ὄρος Σκίαθις· ἐφ' εκατέρῳ

V 2 δὲ

δὲ ἐςι τῷ ὄρει βάραθρον τὸ ὕδωρ καταδεχόμενον τὸ ἐκ τῦ πεδίυ. Quinque ſtadiis abſunt a Caphyis montes Orexis, & Sciathis, ad cujus utriusque pedem altæ ſunt foſſæ velut aquarum ex vicinis campis defluentium cloacæ. Opus hoc L. ſtadia longum, XXX. pedes profundum Herculi adtribuebant incolæ.

In tanta aquarum abundantia quis lætiſſimum gramen proveniſſe dubitet pro omni pecorum genere? Rem conprobat ipſum Ulyſſis conſilium, qui ut ſuas vaccas in continente Ithacæ objecta, ita equarum armentum apud Pheneatas paſci volebat. Pro minoris pecoris gregibus facit ſtatua a Pheneatis Jovi Olympio dedicata, de qua idem *L. V. c. 27. pag. 449.* Ο δὲ Ερμῆς ὁ τὸν κριὸν φέρων ὑπὸ τῇ μασχάλῃ - - - - - - ὑπὸ δὲ Αρκάδων ἐν Φενεῷ δέδοται τῷ θεῷ. *Mercurius vero arietem ſub ala portans - - - - - Arcades ex Pheneo deo dedicaverunt.* Atque hæc de numis ſuis urbibus certo, aut probabili conjectione adtributis.

Sepoſitos quieſcere ſinebam dubios, & ignotos, dum nempe diu deſiderata, atque fruſtra quæſita editionis occaſio ſe daret, facile tum velut calones in extremum agmen conjiciendos; Interea ſub hiemis exitum noſtram in urbem ad principem Kaunizium adveniſſe tres, quos adeo metuebam, Pariſinos tomos intellexi, quare illico vidi, ut per amicum eorundem inſpiciundorum mihi copia fieret, boni ſuperi! quantum ad tantum ſelectiſſimorum numorum numerum hæſi, quales nunquam uno velut miſſu in lucem prolati ſunt.

Quam-

Quamvis præventus eram, gratulari debebam rei numariæ veteri tam inſignem adceſſionem, non paucas cum meas, tum Ilgneri mei monetas his velut obſtetricibus e tenebris erui, placuere quam plurima, atque illud præcipue monetas provinciarum ordine eſſe diſpoſitas, illud doluit, mappas geographicas, quibus adcuratis caremus, omiſſas eſſe, idque eo magis, quo facilius Academia ſcientiarum ſororiam hic operam obferre potuiſſet.

Ubi librum adtentius percurri, etiam de eo mihi gaudebam, Inl. C. Criſtiani ante numos aliquos edidiſſe, ut Alexandriæ Troadis, qui *Tom. II. Tab. LII. N. 14.* Damaſti, qui Tom. I. Tab. XII. N. 6. & 7., Caſſopes, qui ibidem *N. 10.*, Megaræ, qui *Tom. I. Tab. XXIII. N. 24.*, Meſſenes, qui ibidem *Tab. XVIII. N. 7. & 8.*, Stratoniceæ, qui *Tom. II. Tab. LXVIII. N.* 53, exhibetur. Omiſi de induſtria numos Thuriæ, cujusmodi *Tom. I. Tab. XII. N.* 4, Thyreæ, qui *Tom. I. Tab. XXV. N.* 26, Tegeæ, qui *Tom. III. Tab. C. N.* 59 ab anonymis Gallis repræſentati, prius ab eodem meo diſcipulo præclaro ſuo conmentario ſuo quivis oppido fuerunt adſcripti.

Omiſi, inquam, hos, quia hinc liquet, adpendiculam noſtram, quam tamen Pariſios eum in finem miſeram, ad virorum eruditiſſimorum manus non perveniſſe, neque enim alias ita, ut mox oſtendam, prolapſuros fuiſſe veri quam maxime ſtudioſos, cogitari poteſt; Eundem Thuriatarum numum, de quo C. Criſtiani *pag.* 36 Buthroto adtribuerunt *Tom. I. pag. 80.*, præſtitiſſet ſane hunc inter ignotos referre, cum ipſi fateantur, *qui n'a de bien liſible, que les lettres BOY dans le champ a la gauche avec le nom*

de magiſtrat. ΝΙΚΩΝΤΜΟΣ.; in noſtro, in quo non ſolum idem adeſt magiſtratus, ſed reliqua omnia ſunt gemina, ΘΟΤ. quam certiſſime legitur, neque ſuſpicionem eſſe poſſe aliarum præterea literarum, & Ilgnerianus, & tres integerrimi muſei Marchionis Savorgnani, hac de re conſulti, conprobant, ex quo conſequitur, etiam primam literam fuiſſe ita male adfectam, ut facili lapſu Θ pro B legeretur.

Thyreæ numulum ſane ſingularem exhibuerat C. Criſtiani *Tab. I. N. 9.*, atque ex hoc ipſo *pag. 41. & ſeqq.* nervoſis argumentis Haymianum etiam Thebis eripuit; Galli antiquarii ejusmodi, qualem fere Haymius ediderat, *pag. 157.* Theſpiis adjudicaverunt ob muliebre caput ſimile in ejusdem urbis monetis, verum exiſtimo, ſigna averſæ partis cum monogrammate Argivorum, atque duobus luporum capitibus facile qualecunque illud a feminei capitis cultu petitum momentum everſura fuiſſe, ſi editores Ilgnerianum numulum præ oculis habuiſſent.

Depictum Tegeæ numum *Tab. II. N. 13.* laudatus juvenis antiquarius *pag. 79.* Arcadiæ adſignavit, Telephumque a cerva lactatum in averſa cælaviſſe monetarios, docte evicit. Scriptores anonymi eundem in Cretam abſtrahunt invito toto regno animali; perſuaſerat illis hoc artificii ſimilitudo cum numis Cydoniatarum, in quibus Miletus a lupa lactatus repræſentatur.

Fateor cælaturæ rationem parem multum efficere, ſi alia adjuncta non obſiſtunt, verum hic colli curvatio, crurum altitudo, & poſtremorum flexio, cauda, quæ male

in

in Gallico opere eſt depicta, ſi cum noſtris conparetur, uberum ſitus diverſus, quæ noſter Telephus inter poſtremos pedes quærit, cervam ſane luculenter conprobant; utque adverſam conjecturam omnino jugulem, opus erit ſolum numum I. Tegeatarum, de quo *pag. 149. & ſeq.* egeram *Tab. III. N. 9.* depictum intueri, nemo etenim duobus monogrammatis refragari poterit, etſi etiam cerva minus ſcite ſcalpta fuiſſet, quod tamen ſine monetariorum injuria dici nequit.

Monuerant eruditi Galli ad numum Buthroto male adſcriptum, epigraphen minus eſſe legibilem, optaſſem, ut idem feciſſent ſæpius, aut ſaltem literarum veſtigia, aut ſuſpicionem, ut Haymius præſtitit, in ſcalptis imaginibus indicaſſent; hujusmodi aliquid ſe dat *Tom. I. pag. 46.* profertur ibidem numus illorum ſimilis, quos Goltzius *Tab. I.* depinxit; ex meo, quem *Tab. III. N. 15.* cælari feci, hæſito, an ſatis tuto præter monogramma ex K & P conpoſitum adverſum O. ſit lectum, in meo enim, etſi corona abeſt, integerrimum Φ conſpicitur, ut adeo hic meus absque dubio Crotone flatus non fuerit, quid enim, ſi monogramma etiam urbem eam indicaret, Φ denotabit? nunquam ſane magiſtratus nomen unica deſignatur litera;

Quid ſi monogramma illud Cretam, litera Φ Phæſtum deſignarent? omnia ſane belle conſpirarent, oppidum hoc nomen ſuum ſola prima litera indicaviſſe, conſentiunt ipſi anonymi *Tom. III. Tab. CI. N. 68. 69.*, boves in quatuor monetis ibidem conparent, atque *N. 65.* etiam ſolum caput; Hercules, cujus ſolum caput meus habet,

in

in tribus ibidem numis integra ſtatura conſpicitur, hæc mea conjectio ſi obtinet, forſan etiam duo numi *Tom. III. Tab. XCVI. N. 16. & 18.* non ad Corcyram, ſed Cretam potius referendi erunt, nec enim puto, Corcyræos monogramma ſuum, quod *N. 14. & 17.* ibidem videtur, adeo pro lubidine variaviſſe, quid quod duplicatum illud ex K & P contractis in ejusdem numi *N. 18.* eadem averſa parte ſcalptum opinionem meam confirmet, id ſcio, nomen urbis idem non nunquam tam in antica, quam poſtica parte legi, nunquam vero in eadem bis conparere, etiam monogrammate expreſſum.

Pari ſinceræ lectionis cautela opus fuiſſe mihi videtur *Tom. I. pag.* 195., ubi de Ariſtæo oppido a Plinio indicato Italicum Arigonii errorem, niſi omnia me fallunt, altero Gallico confirmaverunt editores *du Recueil*, vide, quid de hujuscemodi numis ad Cnoſſiorum monetas *pag. 90. & ſeq.* diſſeruerim; manifeſtum enim eſt ex cælatura numorum rudiſſima numum huncce ab illis non differre, qui ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ inſcribuntur, quorum plures manibus verſabam. Avertere ab hac Italicæ ſententiæ adprobatione debuiſſet, me judice, ipſum gentile ab Ariſtæo peſſime derivatum ΑΡΙΣΤΙΩΝ; eodem hic argumento utor, quod viri clariſſimi adhibuerunt *Tom. I. pag.* 148. contra Frœlichium & me de numo Azetinorum Atticæ adſcripto.

Simile *σφάλμα* obſervavi eodem tomo *pag.* 206, ubi numus a C. Criſtiani inter ignotos propoſitus ad Cherſoneſum Tauricam abſtrahitur, etenim in integerrimo noſtro ΠΑΜ. non ΠΑΝ. legitur. Nihil de pharo aliqua cogitandum eſſe, ſatis intelliget lector ex iis, quæ *pag. 105. & ſeqq.* indi-

indicavi, ubi Ætolicæ urbi Pamphio, juvante Polybio numum vendicavi, profecto in duobus noſtris numis ſignum illud medium ob inferiorem, & ſuperiorem terminum rotundum nec pro columna, minus pro pharo haberi poteſt.

Tomo II. *du Recueil.* etſi in quatuor numis *Tab. XLVI. N.* 67. *ad* 70. Phrygiæ urbem Salam agnoſcam, fieri tamen poſſet, ut mihi ex numo *N.* 66. propoſito quis dicam inpingat, velut ipſe minus adcuratus fuiſſem in meo Alienorum, vel Alenorum de quo *Adpend. pag.* 32. *&* *ſeqq.* tractavi, legendo, excutiendoque; cum pleraque in utroque hoc numo ſint gemina, videri poterit alicui, etiam in meo CAΛHNΩN legi oportuiſſe, verum literam ante A. certiſſimo Γ. eſſe duobus conficio: luculentum punctum non meis ſolum, ſed aliorum oculis, atque ne omnes deciperemur, etiam in ectypo gypſeo ex moneta ſumto, A præcedit, æquo intervallo a Γ ſeparatum; deinde pro ſigmate quadrato id haberi non poſſe antica conmonſtrat, in qua ſigmata rotunda, ut in numo Cl. Pellerinii conparent, non ita profecto eodem in numo characteres variavere monetarii.

Diligentiorem etiam induſtriam, aut minorem in pronunciando confidentiam deſideraſſem ad numum *Tom. II. pag.* 155. *Tab. LXXI. N.* 15. propoſitum, atque Seleuciæ Pamphyliæ adſcriptum, cervus hic totum negotium conficit, velut Seleucienſes Dianæ Pergææ cultum ſuum etiam in oppidum traduxiſſent; Verum miror, eos, qui tam bene in recenſione ſua *T. I. pag.* 148. numum Azetinorum duobus ſolum verbis *pag. CLXIX.* indicatum in cimelio Auſtriaco viderunt, non advertiſſe ad *Tab. XV. N.* 19. ejuſdem

cimelii, in qua ſimillimus exhibetur numus, qui tamen poſt collum cervi certiſſimum Λ cum exhibeat, Selgæ æque, quam ex notitiis ſolum eccleſiaſticis notæ Seleuciæ, adtribuendus erat.

Non forſitan ſolum, ut prudenter dubitant anonymi eruditi *Tom III. pag.* 27., moneta *Tab. LXXXIX. N.* 2. depicta, non inquam, forſitan ſed certo Chalcidis eſt Eubœæ, etenim ſimillimum cum eadem epigraphe ΑΛΟ & ΦΙΛΙΠ poſſidet Cl. Ilgnerus, in quo tamen præterea ad caput obverſum diſtincte legitur ΧΑΛ. Ut hunc non optime conſervatum habuerint, ita idem cogitandum eſt de numo ibidem *Tab. XCVI. N.* 19. repræſentato, quia, ut Frœlichius *Animadverſ. in quosd. numos vet. urb.* Florentiæ recuſo *Tab. I. N.* 1. poſt dorſum ſatyri piſciculum depinxerunt, in quem cauda ſatyri mira metamorphoſi tranſivit, nam in meo integerrimo optime caudicula pertenuis erecta tergori hærere videtur, quæ deinde in floccum terminatur, qua extrita ſane vitio verti non poteſt, viris etiam oculatis piſciculum objectum fuiſſe.

Piloſa hæc adpendicula ſufficiens, arbitror, erit teſtimonium, nimium cenſuram ſuam præcipitaviſſe autores Gallos, dum *pag.* 58. ita ſcribunt: *Mais la figure repreſentée - - - n'eſt pas un ſatyre, comme il a penſé. C'eſt un homme nud, qui n'a pas les pieds de chevre*; præſertim, quia ad numos Arcadicos *Tom. I. pag.* 135. hæc adnotarunt: *Il eſt à propos d'obſerver, que ſur les médailles, qu'on vient de rapporter, Pan eſt repréſenté ſans pieds de chevre, & ſans barbe - - - - - - il n'en doit être cherché d'autres raiſon, ſi non que les différents peuples le figuroient de différente manière ſuivant les idées qu'ils s'en étoient formées;*

quia

quia Silenum nemo caudatum viderit; idem ſane judicium pro ſatyro de Corcyræ nigræ incolis formari potuiſſet.

Neque alter numulus cælaturæ ſimillimæ eripi debet parvæ huic inſulæ ob Victoriæ ſignum, etſi enim ſolam bellum geſſiſſe vix probabile eſſe libenter concedo, an non Illyricis regulis fœderata, horum tropæa celebrare poterat? Denique ſcio, argumentum Frœlichii petitum a ſolo Delmatico, ubi inventi fuerant, parum probare, ſi de uno, alterove alicujus urbis numo agitur, contra non vulgaris tamen, præcipue ſi cælaturæ ſunt diverſæ a monetis controverſæ alterius urbis, ut in præſenti caſu, non vulgaris tamen, inquam, eſſe ponderis, ubi magna copia ejuſcemodi monetæ ſimul eruuntur, cujuſmodi magnus numerus utriusque typi, nempe cum ſatyro & Victoria a tirone antiquario hoc anno explicandus Labaco mihi ſubmiſſus erat, ut citra dubium in eodem, ut ita dicam, nido deprehenſi fuerint.

Numum, quem *Tab. CIII. N.* 1. repræſentatum *Tom. III. pag.* 81. Lesbo adtribuunt antiquarii iidem, inter ignotos edere decreveram ante, quippe ſimilem apud civem hujatem tractavi, cujus etiam ectypon exhibeo *Tab. III. N.* 16., atque id quoque poſt lectos Gallicos conmentarios non ſine ratione. Fateor, ubi primum obiter monetam hanc vetuſtam argenteam adſpexi, Lesbi inſulæ veniſſe in mentem, verum cum nullus in hac Lesbiacus congreſſus indicetur, ad ignotos rejiciendum numum cenſui, ubi tamen nimis confidenter eum Lesbo adtributum vidi, monendum cenſui, in hoc noſtro literarum luculenta veſtigia ſe in peripheria oſtendere, quæ dimidia ſui parte ſuaderent ΟΠΙΛ.

aut OΠIA legendum, id aliorum etiam judicio certum, nunquam ex reſiduis elementorum pedibus Lesbi nomen extundendum, ut adeo Theſſaliæ, ubi centauri domeſtici, atque iſtiusmodi priſci commatis numi reperiuntur plures, aut Ætoliæ eum judicarem adſcribendum, fabulamque Neſſi cum Deianira per Evenum portata exhiberi.

Alium ad claſſem incertorum rejectum deprehendi *T. III. Tab. CXVII. N.* 10, minus eum conſervatum habuerit muſeum Pellerinianum, in meo enim ΓΕΛΑΔΗΣ diſtinctiſſime legitur; ita tamen, ut duæ vel tres literæ præcedant, quæ AP vel AIP, poſtremo elemento certiſſimo, nomen AP vel AIPΓΕΛΑΔΗΣ conficiunt; ſcio, ad urbis determinationem nihil me hic quidem iam contribuere, novi tamen ejuſcemodi ſportulas aliquando prodeſſe poſſe, quem in finem numum etiam depingi feci *Tab. III. N.* 17.

Poſtremum non parvo dubio angor, an numus *Tab. CXXIII. N.* 16. in ſubplemento relatus, bene lectus fuerit, atque Salentinis Meſſapiæ adſcriptus, qui quoad omnia ſimillimus eſt numi ΚΑΛΑΚΤΙΝΩΝ Siciliæ ab iisdem autoribus Gallis *Tab. CIX. N.* 33. depicto, antica ſcilicet parte Palladem referre videtur, poſtica bubonem diotæ everſæ inſidentem; ſcrupulum dubitationi injicit, præter facilem deceptionem, qua Σ pro K, ſecundum vero K pede inferiore extrito pro N legi poterat, ipſum ſilentium antiquariorum Pariſinorum, qui ne minimam rationem reddunt, aliquo coloniæ, aut fœderis vinculo duas has urbes junctas fuiſſe.

Et

Et ſane contrarium potius ſcriptores veteres conprobant, de Salentinis ita Strabo *L. VI. pag.* 281. Τοὺς δὲ Σαλεντίνους Κρητῶν ἀποίκους φασίν. *Salentinos Cretenſium eſſe colonos ajunt:* Calactes conditorem prodit Diodorus Sic. *L. XII.* exulem Corinthi Deucetium; Προσποιησάμενος χρησμὸν ὑπὸ τῶν θεῶν ἑαυτῷ δεδόσθαι, κτίσαι τὴν καλὴν ἀκτὴν ἐν Σικελίᾳ, κατέπλευσεν εἰς τὴν νῆσον μετὰ πολλῶν οἰκητόρων. *Ficto prætextu dati ſibi a diis oraculi, ut pulcram acten* (ſeu littus) *in Sicilia conderet, cum multis colonis trajecit in inſulam.*

Subjicio ignotos reliquos mei fere numophylacii, quos ſane mirum eſt, tantæ conlectioni elapſos eſſe. Qui tabulam III. claudit *N.* 18. lineari pictura expreſſus, caput, ut videtur, nudum exhibet, circa quod in orbe numi extimo literarum veſtigia eſſe ſuſpicor; pars averſa de ſingularibus eſt, ſerram aliquam, aut repagulum claudendis portubus refert, nullius hinc epigraphes indicium plana area prodit; ſerviet hic numus forſan eruditis Inl. Caylus obſervationibus. Ut ne quid taceam, craſſiuſculus eſt, atque drachmas IV, grana 30. quam proxime adpendit, aliqua etiam ratione Hetruriam redolere videtur.

Paucos Hetruſcos, aut Hetruſca lingua inſcriptos protulerunt præclari conpilatores *du Recueil;* academici Cortonenſes, ut alia optimis conmentariis perſecuti ſunt, ita numos ſuæ gentis fere neglexerunt hactenus, atque hinc eſt, potuiſſe me unum aliquem ex muſeo conlegii regii Thereſiani *Tab. IV. N.* 1. indicare, quem nuſpiam editum reperi; in antica caput Mercurii, ut videtur, repræſentat ſatis nitide, verum literarum veſtigia, quæ in orbe a collo

ad frontem ſe porrigunt, nullam, ut ita dicam, medicam manum admittunt: pars averſa Pegaſum bonæ cælaturæ in poſteriores pedes adſurgentem repræſentat, infra cujus ventrem tripus: in infimo monetæ ſegmento incerta tamen prima, quam in pictura indicavi, litera, hæc a dextra ad ſiniſtram certo leguntur integerrimis characteribus: IƎ◁TNƎ - - prima, quæ mutila eſt, litera pro A aut Π Hetruſco haberi fere poſſet. Jucundiſſimum mihi erit, ſi a quopiam, qui magis integrum poſſidet, numi lectionem edoctus fuero.

Numus II. *Tab. IV.* muſei mei nullo quidem vitio eſt adfectus; adtamen, quia unica litera nomen loci indicat, fluctuare antiquarium ſinit. Antica caput galeatum virile perita manu ſcalptum objicit ſine epigraphe, poſtica duos ſibi adverſos delphinos habet, inter quos in media area ſolum P. Quid mihi in mentem venerit, pandam; quia, ut optime obſervarunt Galli antiquarii, inſulæ fere paucis, & ſæpe unica ſolum litera nomina ſua ſignaverunt, atque delphini optime loco mari circumfluo congruunt, eum Rhenæ parvæ ad Delum inſulæ adtribui poſſe exiſtimavi, dum certior aliqua lux adfulgeat; ſtabiliverunt hanc meam conjectionem Deliorum numi, quorum aliqui officinam etiam per ſolum Δ adnunciant.

Deterior eſt conditio trium conſequentium: *Tab. IV. N.* 3. in adverſa parte caput Jovis laureatum habet, infra collum duæ conparent dubiæ literæ nempe vel EM. vel PH. in averſa bos currens videtur paullo aliter, quam in Aradiorum numis, ſuperiore numi parte quinque lineæ rectæ ſine omni fere nexu lectionem admodum intricatam reddunt, ut ex cælata imagine lector ipſe obſervabit. Ad

col-

collum bovis ΚΑ conjungendum videtur cum inferiore ΜΙΛΟ. aut ΜΙΔΩ, quid ſi ſolum magiſtratus nomen hac parte exprimeretur: ΕΠΙ. ΑΡΙΣ. ΚΑΜΙΛΟΥ.?

Qui *N.* 4. depictus eſt, muliebre caput lauro coronatum objicit ſine epigraphe, in poſtica duo diverſæ formæ ſunt haſtarum pila, penes quæ verſus orbem numi, hinc forſan K, aut P cum K in monogramma contractum, inde E rotundum diſtinctius videtur. Nihil, quod ad ſingularem hunc numum adpropinquaret, conſpicere me unquam memini. Moneta, quam *N.* 5. profero, una parte delphinum cælatum habet, infra quem incertarum literarum aliqua ſuſpicio, pars altera magno Π inſignis eſt, in cujus medio aut granum frumenti, aut haſtile quale in Polyrheniorum numo *Tom. III. du Recueil Tab. C. N.* 49. exhibetur, ad quam urbem forſan etiam Π referri poſſet.

Numulum *N.* 6. eadem tabula cælatum poſtremo loco reſervaveram, non quod certius aliquid erui, ſed quod errorem ſaltem iam inde a Goltzii ætate a nemine impugnatum detegere poſſum. Protulerat hunc primum Goltzius *Tab. XXVI. N. III.* cum epigraphe ΚΥΡΙΕΩΝ. Nonnius in conmentario eum Curio Cypri oppido adtribuit, caputque Veneris eſſe cenſuit. Pluribus ſingulari libro de eodem diſputavit Cl. Begerus, ubi monetam Cypro ereptam, ita Ætoliæ adſcribit, ut caput ipſum provinciæ effigiem, aves meleagrides eſſe contendat.

Duo hic miror plurimum, primum: Virum eruditum tam cœco obſequio fidem Goltzio habuiſſe, ut de ſinceritate lectionis ne minimum dubitaret; alterum, nullum huiſce-

juſcemodi numum in ditiſſima Pellerinii gaza fuiſſe repertum, cum tamen Vindobonæ tres viderim, unum in muſeo conlegii academici, meum alterum, tertium in numophylacio amiciſſimi Ilgneri, quem etiam hic depingi curavi.

Dolendum ſane primi epigraphen legi non poſſe, ſicut mei etiam, in quo etſi ſigna optime ſervata ſunt, area tamen numi ſuperior adeo denſa viridi cruſta obtecta eſt, ut tenues literæ ne minimum adpareant. Felicior eſt Ilgnerianus, in quo ſupra caudam primæ aviculæ diſtinctiſſime ΘΥ. aut ΟΥ. ſine præcedente litera alia, cum numi orbis punctulis ſit cinctus, ſupra alterius ΥΕ, aut ΥΣ legitur, nullo omnino aliarum inter utrumque caput, aut in area literarum veſtigio; quia proinde primum elementum K eſſe nequit, alia item non conſentiunt, patet & hallucinatio Goltzii & inanis Begeri labor, quo quia meum per hanc adpendiculam utiliorem fuiſſe ſpero, divæ Monetæ hilarius litandum eſt hodie.

F I N I S.

Tab. I.

P. Krell ad pendic.

Tab. II.

T Kirell Adpen

Tab. III.

P. Khell Adpend.

P. Khell Adpend

SPECIAL
84-B
8627
V.2
GETTY CENTER LIBRARY